

มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทาง
วิชาการในสถาบันอุดมศึกษา



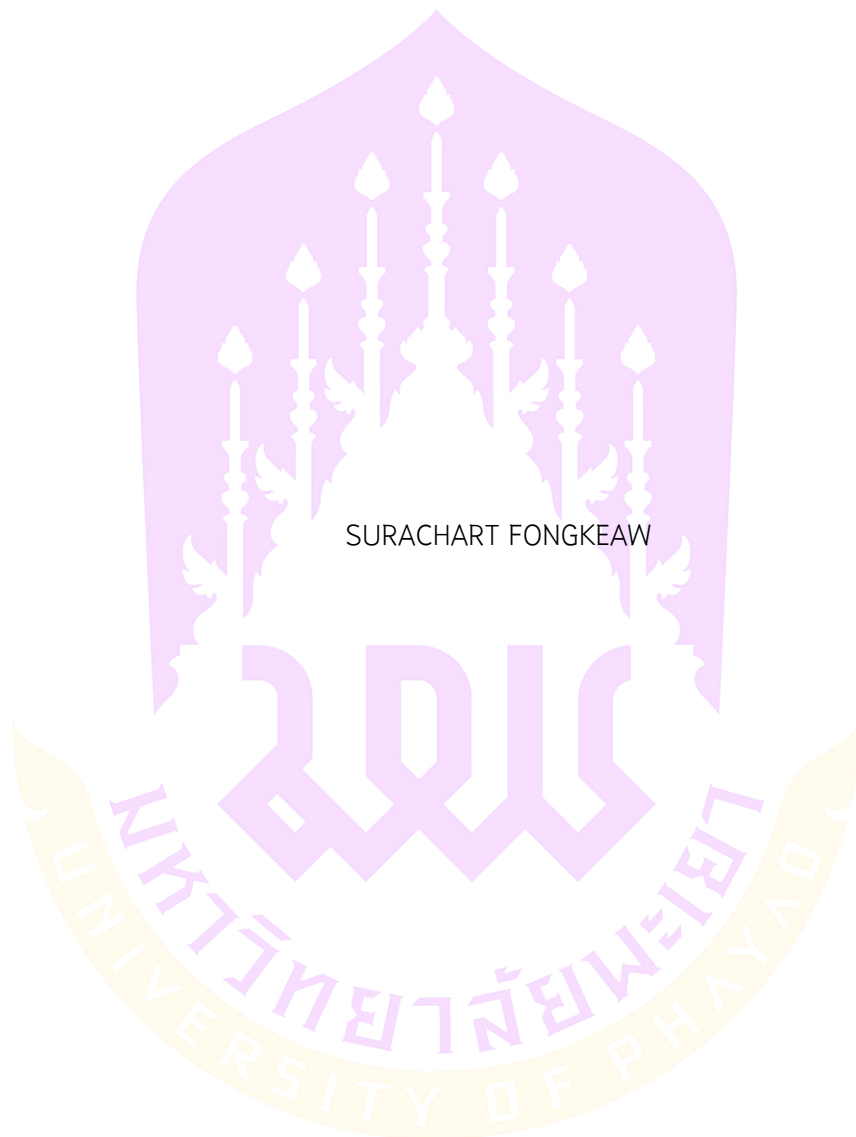
วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ตุลาคม 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการใน
สถาบันอุดมศึกษา



วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ตุลาคม 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

LEGAL MEASURE FOR THE PROTECTION OF MORAL RIGHTS IN ACADEMIC TEACHING
MATERIALS IN THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS



SURACHART FONGKEAW

A Thesis Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Laws
October 2022
Copyright 2022 by University of Phayao

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองทรัพย์สินในสื่อการสอนทางวิชาการใน
สถาบันอุดมศึกษา

ของ สุรชาติ พองแก้ว

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดิเรก ครอบสมาคม)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นภันต์ ศุภศิริพงษ์ชัย)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรารวรรณ รัตนเกษตร)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิติ ไวกวี)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิมลเรखा ศิริชัยราววรรณ)

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุดม งามเมืองสกุล)

เรื่อง:	มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา
ผู้วิจัย:	สุรชาติ พองแก้ว, วิทยานิพนธ์: น.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นภนันต์ ศุภศิริพงษ์ชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวรรณ รัตนเกษตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติ ไวกวี
คำสำคัญ:	ละเมิดลิขสิทธิ์, คุ้มครองสิทธิ, วรรณสิทธิ์, สิทธิทางศีลธรรม, ข้อมูลบริหารสิทธิ

บทคัดย่อ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อการสอนในสถาบันอุดมศึกษาก็เปลี่ยนไปจากกระดานดำ ไวท์บอร์ด เครื่องฉายแผ่นใส มาเป็นสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น สไลด์ เพาเวอร์พอยท์ และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ด้วยเหตุที่เทคโนโลยีก้าวหน้าแบบนี้ไม่มีขีดจำกัด การค้นหา ค้นคว้าข้อมูลวิชาการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำได้ง่าย ให้มีโอกาสทำซ้ำ ดัดแปลงและส่งต่อข้อมูลผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายเช่นกัน พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของประเทศไทยทุกฉบับอ้างอิงบทบัญญัติจาก อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ค.ศ. 1971 และความตกลงทริปส์ ซึ่งยังไม่มีบทบัญญัติโทษของการละเมิดลิขสิทธิ์และการลงโทษผู้ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษากฎหมายดังกล่าว เปรียบเทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศออสเตรเลียในปัจจุบัน การคุ้มครองลิขสิทธิ์ การโอนลิขสิทธิ์ อายุของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และการเยียวยาผู้เสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ พบว่า ลิขสิทธิ์ ไม่ได้บัญญัติอย่างชัดเจนใน มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แต่การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศไทยเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของอนุสัญญากรุงเบิร์นเท่านั้น ต่างจากกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศออสเตรเลียที่มีบทลงโทษผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์อย่างชัดเจน แม้ว่าในเรื่องการโอนลิขสิทธิ์และอายุของการคุ้มครองลิขสิทธิ์จะไม่แตกต่างกันมากนัก

หนึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ผู้วิจัยเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตผลงานวิชาการออกมาสู่สังคมการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา อาจเป็นจุดเริ่มต้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ต่อไปในภายภาคหน้า จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

Title: LEGAL MEASURE FOR THE PROTECTION OF MORAL RIGHTS IN ACADEMIC TEACHING MATERIALS IN THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Author: Surachart Fongkeaw, Thesis: LL.M., University of Phayao, 2022

Advisor: Assistant Professor Noppanun Supasiripongchai , Ph.D. Co–advisor Assistant Professor Patrawan Rattanakaset , Ph.D. Assistant Professor Thiti Waikavee , Ph.D.

Keywords: Moral Right, Copyright, infringement of moral rights, protecting moral rights

ABSTRACT

The advancement of teaching materials technology in higher education institutions has also changed from the chalkboard, whiteboard, transparent sheet projector, to be an electronic teaching medium. This makes it easy to reproduce, bend, translate and transmit information through electronic teaching materials. This also results in data breaches in both copyright and rights. All Copyright Acts of Thailand reference provisions from the 1971 Bern Convention and the Trips Agreement. There are no penalty provisions for rights violations and punishments for those who violate rights. I had studied the law compared to the Australian Copyright Act on the issue Protection of righteousness, transfer of rights, age of protection of rights, and remedies for victims in case of violating rights. It was found that moral Rights was not explicitly defined in Section 18 of the Copyright Act B.E. 2534. However, Thailand's protection of rights only complies with the minimum standards of the Bern Convention. Different to Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000, Australia. There is a provision which clearly enacts the violation of rights. Although in regards to the transfer of rights and ages of the protection of righteousness, it is not different.

According to the study, individuals generally do not have knowledge and understanding of moral rights. In particular, Thai law does not have a specific provision of moral rights. There are no penalties and punishments for those who violate their rights. As a result, there is a violation of the moral rights, both intentional and unintentional. Specifically, the creation of teaching materials in higher education institutions that, despite being recognized, violates the moral rights. But it often cited violation exceptions for educational purposes. Violation of moral rights in academic teaching materials in the higher educational institutions It could be the beginning of further piracy in the future. The higher education institutions should therefore take measures to moral rights violations and there should be Legal measures for the protection of moral rights in academic teaching materials in the higher educational institutions.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภนันทน์ ศุภศิริพงษ์ชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตร โวกวี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวรรณ รัตนเกษตร อาจารย์ที่ปรึกษา ขอขอบพระคุณท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยพะเยา รองศาสตราจารย์ ดร.สุภกร พงศบางโพธิ์ และผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้ทุนการศึกษาแก่กระผม

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ดิเรก ควรสมาคม ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภนันทน์ ศุภศิริพงษ์ชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตร โวกวี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวรรณ รัตนเกษตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลเรขา ศิริชัยวารรณ และรองศาสตราจารย์กัญญ์กัญญา ใจการวงศ์สกุล เป็นอย่างสูง ที่รับเป็นกรรมการตรวจโครงร่างวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำข้อเสนอแนะในการเขียนวิทยานิพนธ์อย่างละเอียด ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณท่านคณบดีคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุดม งามเมืองสกุล ที่สนับสนุนให้การทำวิจัย ตลอดจนการสอบวิทยานิพนธ์ผ่านไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาและสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนะ ศรีปัดดา ที่ให้ความรู้และแนวทางในการทำวิจัย ให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสมอมา

ขอบคุณกำลังใจและแรงสนับสนุนจากครอบครัวโดยเฉพาะคุณแม่ คุณพ่อของกระผม ผู้ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านการศึกษาและค่าขึ้นชม ขอขอบคุณแม่ยาย คุณรุจิรา ต้นกุล และภรรยา คุณรัตติกาล ฟองแก้ว รวมทั้งครอบครัวของกระผมและของภรรยา ที่สนับสนุนเรื่องเวลาในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณท่านสืบพงษ์ ศรีพงษ์กุล ผู้พิพากษาศาลฎีกาและครอบครัว ที่เป็นแรงบันดาลใจและให้กำลังใจซึ่งคอยให้คำแนะนำทั้งในเรื่องการดำเนินชีวิตและการทำงานวิจัย ขอขอบคุณคุณกิจจา ทรงความเจริญ ประธานนิสิตนิติศาสตร์มหาบัณฑิต รุ่นที่ 3 และคุณสุนารีย์ ทรงความเจริญ ผู้คอยกระตุ้นให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ท้ายที่สุดความสำเร็จจากการศึกษา และประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยชิ้นนี้ ขอขอบแต่คุณแม่ คำปวน ฟองแก้ว และคุณพ่อโสภิต ฟองแก้ว ผู้ซึ่งมีพระคุณต่อบุตรชายคนนี้เป็นอย่างมาก

สุรชาติ ฟองแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานงานวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของลิขสิทธิ์.....	9
แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของธรรมสิทธิ.....	13
แนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบละเมิดลิขสิทธิ์และธรรมสิทธิ	19
วิวัฒนาการของลิขสิทธิ์และธรรมสิทธิของประเทศไทย	20
บทบัญญัติเกี่ยวกับธรรมสิทธิในกฎหมายไทย.....	22
กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับธรรมสิทธิ.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
รูปแบบการวิจัย	72

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	72
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	76
ผลการศึกษาปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในพื้นที่มหาวิทยาลัยพะเยา จากการสัมภาษณ์เชิง ลึก	76
การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย.....	81
การคุ้มครองลิขสิทธิ์กฎหมายออสเตรเลีย	84
แนวทางการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย.....	95
บทที่ 5 บทสรุป.....	97
สรุปผลการวิจัย	97
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	110
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์วิจัย	111
ภาคผนวก ข พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์แก้ไขลิขสิทธิ์ (ลิขสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ของประเทศ ออสเตรเลีย.....	115
ประวัติผู้วิจัย	149

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก	76
ตาราง 2 การเปรียบเทียบบทบัญญัติในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอน ทางวิชาการของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ(ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) กับพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย	91



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรที่ให้บริการด้านการศึกษาหลังจากมัธยมศึกษาตอนปลาย¹ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ให้แก่บุคคลและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความก้าวหน้าด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาประเทศชาติ การถ่ายทอดความรู้ในสถาบัน อุดมศึกษา จึงเป็นการถ่ายทอดความรู้จากผู้รู้ไปยังผู้ที่ต้องการความรู้ หรือการได้มาซึ่งความรู้ ของผู้ที่ต้องการความรู้ ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดความรู้ อาจเกิดจากการแบ่งปันความรู้ จากคนหนึ่งไปยังอีกคน กลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่ม หรือจากองค์กรหนึ่งไปยังอีกองค์กร จึงมิใช่ เป็นเพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อการสอน ในสถาบันอุดมศึกษา ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย จากเดิมถ่ายทอดความรู้ใช้กระดาษดำ ไวท์บอร์ด เครื่องฉายแผ่นใส ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทกับการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตในสังคมมีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวพันมากขึ้น สื่อการสอนทางวิชาการ จึงมีการพัฒนารูปแบบเป็นสื่อการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น สไลด์ เพาเวอร์พ้อยท์ และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพิ่มเติมเข้ามา

ความหมายของคำว่า **สื่อการสอน** ถูกกำหนดไว้หลากหลายบางกรณีสื่อการสอน หมายถึง เครื่องช่วยทั้งหมดที่อาจารย์และนักเรียนใช้² อีกกรณีสื่อการสอนหมายถึงเฉพาะสื่อ สิ่งพิมพ์³ เท่านั้น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยนิยามความหมายของสื่อการสอนทางวิชาการว่า หมายถึง อุปกรณ์และสื่อทั้งหมดที่ใช้ในกระบวนการสอนและการเรียนรู้ซึ่งไม่เพียงแต่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เท่านั้น แต่ยังรวมถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น สไลด์ ภาพถ่าย แผนภาพที่สร้างขึ้น แผนภูมิ วัตถุจริง และเอกสารประกอบคำบรรยายที่ใช้ในขั้นตอนการสอน สื่อการสอนที่ดีจะช่วยประหยัดเวลา ในการอธิบายด้วยคำพูด⁴ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะสื่อการสอนทางวิชาการในรูปแบบ อิเล็กทรอนิกส์

¹ มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, "การอุดมศึกษา," ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.

² ไชยยศ เรืองสุวรรณ, การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2526).

³ Molenda Heinich, Russell,, *Instructional Media and the New Technologies of Instruction*. (New York: Wiley, 1985).

⁴ ศิริพงศ์ พยอมแย้ม, การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน, 1, บรรณาธิการ, (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2533), หน้า.76.

ในสถาบันอุดมศึกษา บุคคลผู้ซึ่งนำสื่อการสอนทางวิชาการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อสอน บรรยายหรือเพื่อการฝึกอบรม หากพิจารณาองค์ประกอบของการเป็นผู้สร้างสรรค์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แล้วผู้สร้างสรรค์ต้องประกอบด้วย 1) ผลงานนั้นต้องแสดงออกซึ่งความคิดของบุคคล 2) สร้างสรรค์ผลงานนั้นด้วยตนเอง 3) เป็นผลงานที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย 4) กฎหมายยอมรับการแสดงออกของผลงานนั้น⁵ หากการผลิตสื่อการสอนทางวิชาการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยการนำสื่อการสอนทางวิชาการของบุคคลอื่นมาประกอบในสื่อการสอนที่สร้างขึ้น บุคคลนั้นไม่ได้เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานโดยตรงจึงไม่มีลิขสิทธิ์ในผลงานอันเป็นการนำสื่อการสอนทางวิชาการผู้อื่นมาใช้ทำสื่อการสอนโดยไม่ให้เครดิตกับเจ้าของผลงานเดิม แม้จะเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ในด้านการศึกษา โดยจะอนุญาตให้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของสาธารณชนเป็นสำคัญแต่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์เจ้าของผลงานนั้น

ด้วยเหตุที่เทคโนโลยีก้าวหน้าแบบไม่มีขีดจำกัด ความรู้ต่าง ๆ ง่ายที่จะค้นหา ค้นคว้า ทำให้มีโอกาสมหาข่าว ดัดแปลงและส่งต่อข้อมูลได้ สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยจึงกำหนดนโยบายเพื่อป้องกันการคัดลอกสื่อการสอนทางวิชาการหรือละเมิดลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการ โดยบัญญัติให้การคัดลอกสื่อการสอนทางวิชาการเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงและก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันมีบทลงโทษสูงสุด คือเพิกถอนปริญญาบัตร บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาผู้ซึ่งนำงานวิชาการของผู้อื่นมาแก้ไขเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ให้เป็นผลงานของตนเองแล้วนำผลงานนั้นมาสร้างผลประโยชน์แก่ตนเองนับเป็นการกระทำความผิดจรรยาบรรณ และมีความผิดด้านวินัย ทั้งนี้การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการจึงต้องเป็นไปตามกติกาที่สังคมทางวิชาการกำหนดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานทางวิชาการนั้นจะต้องเกิดจากความคิดและสติปัญญาของผู้สร้างสรรค์เอง โดยไม่มีการคัดลอกจากผลงานของบุคคลอื่น แต่หากจำเป็นต้องคัดลอกในบางส่วนก็จะต้องอ้างอิง หรือสื่อให้บุคคลอื่นทราบว่าอ้างอิงมาจากผลงานสร้างสรรค์ของผู้นั้น โดยการอ้างอิงนั้นก็ต้องกระทำโดยวิธีการที่ถูกต้องเนื่องจากการอ้างอิงผลงานโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนนอกจากจะถือเป็นการลอกเลียนผลงานสร้างสรรค์ทางวิชาการของผู้อื่น⁶ ยกตัวอย่าง เช่น มีคดีพิพาทกรณีที่มีผู้ยื่นเสนอขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ โดยเสนอผลงานในประเภทการแปลตำราเรียนจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์แต่อ้างอิง

⁵ วีรฉัตร ชัยศิริวารินทร์, ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเป็นผู้สร้างสรรค์ในงานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2563), หน้า 2

⁶ ฤกษ์พล สือสิงหนาท, "ผลงานทางวิชาการที่ "อ้างอิง" ไม่ถูกต้องถือเป็นการ "ลอกเลียน" "(วารสาร สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง, 2562).

หนังสือต้นฉบับไว้ในบรรณานุกรม เมื่อคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงของมหาวิทยาลัย พิจารณาตรวจสอบเนื้อหาในตำราเรียนเล่มดังกล่าว พบว่า เป็นการแปลจากภาษาอังกฤษเป็น ภาษาไทยแบบคำต่อคำในหลายบท และมีการนำรูปประกอบมาใช้เป็นจำนวนมากโดยไม่มี การอ้างอิง จึงถือเป็นการลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือนำผลงานทางวิชาการของ ผู้อื่นไปใช้เป็นการกระทำที่ขาดจริยธรรมและไม่เหมาะสมที่จะได้รับการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งทางวิชาการ และสมควรถูกลงโทษทางวินัย จึงมีมติให้งดการพิจารณาขอตำแหน่ง ทางวิชาการขอเลื่อนขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการและห้ามผู้ยื่นเสนอขอเลื่อนตำแหน่งทาง วิชาการ ขอตำแหน่งทางวิชาการ เป็นเวลา 3 ปี นับจากวันที่มีมติ แต่ผู้ยื่นเสนอขอเลื่อน ตำแหน่งทางวิชาการเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเพิกถอนมติดังกล่าว โดยศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การอ้างอิงในผลงานทางวิชาการประเภทตำรา ซึ่งมีใช้เอกสารประกอบการสอนนั้น ต้องอ้างอิง ตามหลักสากลทั่วไปซึ่งมี 3 วิธี คือ เชิงอรรถ Quotation และบรรณานุกรม ซึ่งการอ้างอิงนั้น ต้องทำให้ครบทั้ง 3 วิธี ดังนั้น การกระทำของผู้ยื่นเสนอขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการจึงถือเป็นการ ลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่น มติคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงของมหาวิทยาลัย ดังกล่าวจึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย⁷

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเมื่อพบว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ในทางวิชาการจะมีการกำหนดโทษ ให้เพิกถอนตำแหน่งทางวิชาการ ระงับการขอตำแหน่งทางวิชาการและอาจมีบทลงโทษทางวินัย แต่ไม่ได้กล่าวถึงการกำหนดโทษหรือบทลงโทษเมื่อพบว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ในสื่อการสอน ทางวิชาการ

แม้ว่าลิขสิทธิ์หรือสิทธิทางศีลธรรม หรือสิทธิของผู้สร้างสรรค์ มิได้ปรากฏเป็น ลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ แต่อย่างไรก็ตามไม่อาจปฏิเสธได้ว่า เจตนารมณ์ของหลักกฎหมายเรื่อง “ลิขสิทธิ์” หรือ “สิทธิโดยธรรมของผู้สร้างสรรค์” ในงาน อันมีลิขสิทธิ์ได้ปรากฏอยู่ในมาตรา 15 วรรคท้ายของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ได้มีการโอนลิขสิทธิ์ไปแล้ว... ผู้สร้างสรรค์ยังมีสิทธิโดยเฉพาะที่จะ ห้ามมิให้ผู้รับโอนบิดเบือน ตัดทอน ตัดแปลง หรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความ เสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์” จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นการยอมรับการคุ้มครองชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ มิให้ผู้รับโอนงาน อันมีลิขสิทธิ์ทำการบิดเบือน ตัดทอน ตัดแปลงจนเป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณของ

⁷ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด หมายเลขแดง ที่ อ. 200/2556

ผู้สร้างสรรค์ อันเป็นลักษณะหนึ่งของ “ธรรมสิทธิ” (moral right)⁸ ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองธรรมสิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์ยังคงปรากฏเรื่อยมาในกฎหมายลิขสิทธิ์จนถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537⁹ บัญญัติว่า “ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งาน...” ดังนั้น ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์นอกจากมีสิทธิแสดงตนว่าเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าวและมีสิทธิห้ามผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดตอน ตัดแปลง หรือทำโดยกระการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งถือว่าเป็นการกล่าวถึงนัยของการคุ้มครอง “ธรรมสิทธิ” ของผู้สร้างสรรค์ในงานลิขสิทธิ์ โดยมีแนวคิดที่ว่าธรรมสิทธิเป็นสิทธิในผลงานที่เกิดสร้างสรรค์จากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งผลงานดังกล่าวย่อมสะท้อนถึงบุคลิกภาพของบุคคลนั้น¹⁰ ความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับผู้สร้างสรรค์ไม่สามารถแยกออกจากกันได้¹¹ ธรรมสิทธิจึงมุ่งเน้นให้เชิดชูชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹² แต่มิได้มุ่งเน้นใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์¹³

อย่างไรก็ตามในบางครั้ง สื่อการสอนทางวิชาการอาจเป็นธรรมสิทธิของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่บุคคลนั้นอาจไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ก็ได้ หากสื่อการสอนนั้นได้ตกลงให้สถาบันการศึกษา องค์กร หรือหน่วยงานเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในผลงาน เช่นเดียวกับ กรณีผลงานวิจัยเป็นลิขสิทธิ์ขององค์กรที่ให้ทุนวิจัย¹⁴ แต่ธรรมสิทธิยังเป็นของผู้วิจัย ฉะนั้นเมื่อมีบุคคลอื่นนำผลงานอันมีลิขสิทธิ์มาใช้ แก้ไขหรือดัดแปลง ย่อมเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น แต่ไม่ได้บัญญัติถึงการละเมิดธรรมสิทธิ

การละเมิดธรรมสิทธิสื่อการสอนทางวิชาการไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่ก็ตาม ล้วนส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาสื่อการสอนทางวิชาการทำให้ไม่ก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์

⁸ วิชัย อริยนันท์กะ, “ธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในงานอันมีลิขสิทธิ์”, ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ, ค้นวันที่ 13 ตุลาคม 2565 จาก <https://ipitc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/10822/cid/10823/iid/2074857fbclid=IwAROCfRi1mtIEcPfDxydEDdXAFZU9tzVDEe0UVZHqCGQgmp6quubDM1LtJLY>

⁹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537, ค้นวันที่ 22 พฤษภาคม 2564 จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%c506/%c506-20-2537-002.pdf>.

¹⁰ วุฒิ ดิงสมิตร, “ธรรมสิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์”, วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีที่ 13 ฉบับที่ 2(2544): 70.

¹¹ อมรา ทวีชัยไพศาล, ธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), หน้า 20.

¹² ไชยยศ เหมะรัชตะ, “มาตรการกฎหมายในการคุ้มครองงานสร้างสรรค์อันเป็นสาธารณสมบัติ”, วารสารสุทธิปริทัศน์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 26, ตุลาคม 2537-มกราคม 2538 (2538): 15-27.

¹³ วุฒิ ดิงสมิตร, “ธรรมสิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์”.

¹⁴ มาตรา 10 แห่ง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

และค้นคว้า วิพากษ์วิจารณ์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ในต่างประเทศ จึงได้ออกกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของบุคคลผู้สร้างสรรค์ผลงานไว้โดยเฉพาะ โดยให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับการประพันธ์ผลงาน การเขียนงานวรรณกรรมต่าง ๆ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ความคุ้มครองเกี่ยวกับการประพันธ์ผลงาน การเขียนงานวรรณกรรมต่าง ๆ หมายรวมถึงการเขียนสื่อการสอนทางวิชาการ ด้วยเหตุนี้ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการจึงคงไว้ซึ่งสิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่น ปิดเบียนเนื้อหา ตัดทอนข้อความหรือดัดแปลงสื่อการสอนทางวิชาการ หรือกระทำการอื่นใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติยศ ของผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ และอายุความคุ้มครองสื่อการสอนทางวิชาการยังมีระยะเวลาต่อเนื่องอีก 70 ปี นับจากวันที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิต¹⁵ ฉะนั้น แม้ว่าผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการซึ่งถือว่าเป็นการประพันธ์ผลงาน การเขียนงานวรรณกรรมจะเสียชีวิตแล้ว หากมีบุคคลอื่นนำสื่อการสอนทางวิชาการนั้นมาใช้ ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล นั้นเพื่อแสดงธรรมสิทธิของบุคคลผู้สร้างสรรค์ผลงาน มิเช่นนั้นจะเป็นการละเมิดธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ทั้งนี้บทลงโทษของการละเมิดธรรมสิทธิ คือการเยียวยาผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁶ นั้นศาลอาจมีคำสั่งให้ชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิด¹⁷ หรือการขอขมาผู้สร้างสรรค์ต่อหน้าสาธารณชน¹⁸หรือประกาศว่ามีการละเมิดธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁹ ในขณะที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ยังไม่มีบทลงโทษผู้ละเมิดธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์การประพันธ์ผลงาน การเขียนวรรณกรรม ซึ่งในกรณีนี้ย่อมอาจหมายความว่า การประพันธ์ หรือเขียนวรรณกรรมในสื่อการสอนทางวิชาการหรือการเยียวยาเจ้าของธรรมสิทธิในงานวิชาการที่ชัดเจน ดังนั้นจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองธรรมสิทธิการประพันธ์ผลงาน และการเขียนวรรณกรรมในสื่อการสอนทางวิชาการโดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา

¹⁵ Information Sheet –Moral Rights, Arts Law Centre of Australia, Date cited 21 May 2021 Available from: https://www.artslaw.com.au/wp-content/uploads/2019/04/Moral_Rights_-_29.7.16.pdf.

¹⁶ Australian Government Federal Register of Legislation, **Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000**, Date cited 22 May 2021 Available from: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2004A00752>.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน.,section 195AZ (1)(b) damages for loss resulting from the infringement;

¹⁸ เรื่องเดียวกัน. section 195AZ (1)(d) an order that the defendant make a public apology for the infringement;

¹⁹ เรื่องเดียวกัน., section 195AZ (1)(c) a declaration that a moral right of the author has been infringed;

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและกฎหมาย เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ สื่อการสอนทางวิชาการ
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการที่เกิดขึ้น ในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่มหาวิทยาลัยพะเยา
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของไทยและประเทศออสเตรเลีย ในการคุ้มครองลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

สมมติฐานงานวิจัย

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) ไม่เพียงพอที่จะใช้คุ้มครองลิขสิทธิ์ของเจ้าของสื่อการสอนทางวิชาการ จากการถ่ายทอดสื่อการสอนทางวิชาการผ่านสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากไม่มีความชัดเจนทางกฎหมายตามหลักกรรมสิทธิ์ทั้งในเรื่อง การคุ้มครองลิขสิทธิ์ บทลงโทษผู้ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ และการเยียวยาผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการที่ถูกละเมิด ลิขสิทธิ์

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการ ประเภทสื่อการสอน อิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะสไลด์หรือเพาเวอร์พ้อยท์ (Power Point) ที่นำข้อมูลวิชาการมาใช้และ เผยแพร่เพื่อสอน บรรยายหรือฝึกอบรม โดยเจ้าหน้าที่และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยพะเยา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หลักกฎหมายพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ค.ศ. 1971 ความตกลงทริปส์ และกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศออสเตรเลีย เพื่อเสนอแนะทางคุ้มครอง การละเมิดลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา สร้างความเป็นธรรมและ เยียวยาเจ้าของลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการ โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงการสืบค้นในเว็บไซต์ และส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึก ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ประจำมหาวิทยาลัยพะเยา และผู้ทรงคุณวุฒิ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่สูงขึ้นจากระดับมัธยม ซึ่งคำว่า อุดมศึกษา มีหลักทรัพย์มาจากภาษาบาลี “อุดม” หมายถึง สูงสุด และภาษาสันสกฤต “ศึกษา” หมายถึง การเล่าเรียน เมื่อนำมารวมกันจึงหมายถึง การเรียนชั้นสูง มีสามระดับ คือ ปริญญาตรีปริญญาโท และปริญญาเอก ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษาหรือ กสอ. กระทรวงศึกษาธิการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิ ในระดับอุดมศึกษา 6 ระดับคือ อนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศสัญญาบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศสัญญาบัตรบัณฑิตชั้นสูง และระดับปริญญาเอก²⁰

ธรรมสิทธิ์ หมายถึง สิทธิทางศีลธรรม ของผู้สร้างสรรค์อันแสดงตัวตนของผู้สร้างสรรค์ ว่ามีความดีงาม และสะท้อนงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ หรือทรงคุณค่าอย่างไร

ผู้สร้างสรรค์ หมายถึง ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็น งานอันมีลิขสิทธิ์

งานอันมีลิขสิทธิ์ หมายถึง งานสร้างสรรค์ประเภท วรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง

ข้อมูลการบริหารสิทธิ์ หมายถึง ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงผู้สร้างสรรค์ งานสร้างสรรค์ นักแสดง การแสดง เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือระยะเวลาและเงื่อนไขการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ ตลอดจนตัวเลข หรือรหัสแทนข้อมูลดังกล่าว โดยข้อมูลเช่นว่านี้ ติดอยู่หรือปรากฏเกี่ยวข้องกับงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือสิ่งบันทึกการแสดง

สื่อการสอน (Instructional Media) หมายถึง ตัวกลางหรือสิ่งต่าง ๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคนิควิธีการ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้ ข้อเท็จจริง แนวคิด ตลอดจน เจตคติ จากแหล่งความรู้ หรือผู้สอนไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ²¹ ซึ่งหมายรวมถึงสื่อดั้งเดิม ได้แก่ กระดานดำ เทปบันทึกเสียง

²⁰ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวดที่6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา.

²¹ นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอำนวยการยว เศษชัยศรี, เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้, (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2545)

วิดีโอเทป สไลด์ ของจริง เป็นต้น สื่อใหม่และวิธีการใหม่ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน สื่อประสม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

สื่อการสอนทางวิชาการ หมายถึง เอกสารหรือสื่อต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นจากความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ของผู้จัดทำ วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์เพื่อ ประโยชน์ด้านการศึกษาและประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยมีได้มุ่งหวังผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ เป็นหลัก สื่อการสอนทางวิชาการ แบ่งออกเป็น หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน เอกสาร คำสอนบทความทางวิชาการ ผลงานวิจัย งานแปล รายงานการศึกษาค้นคว้า สื่อการเรียนการสอน รายงานโครงการต่าง ๆ และ ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและกฎหมาย เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ สื่อการสอนทางวิชาการ
2. ทำให้ทราบปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่มหาวิทยาลัยพะเยา
3. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของไทยและต่างประเทศในการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการ
4. มีแนวทางและมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์และเยียวยาแก่ผู้ถือ ลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การถ่ายทอดความรู้ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญ สถาบันการศึกษา ควรมีมาตรการในการส่งเสริมให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการถ่ายทอดสื่อการสอนทางวิชาการด้วยความระมัดระวัง ทั้งในด้านของลิขสิทธิ์และกรรมสิทธิ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการละเมิดและการคุ้มครองกรรมสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์เกิดจากสิทธิพื้นฐาน 2 ประการ คือ การให้ความเป็นธรรมแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงาน ด้วยผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ต้องใช้จินตนาการ สติปัญญา และระยะเวลาที่จะกลั่นกรองออกมาเป็นผลงาน 1 ชิ้น เพื่อให้ความเป็นธรรมผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงควรมีสิทธิได้รับผลตอบแทนที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นซึ่งเป็นสิทธิทางเศรษฐกิจ อีกประการหนึ่งคือ สิทธิทางสังคมสืบเนื่องจากแนวคิดที่ว่า การพัฒนางานสร้างสรรค์ย่อมต่อยอดมาจากงานสร้างสรรค์ชิ้นอื่น²² ด้วยเหตุนี้สังคมควรได้รับสิทธิบางประการจากผลงานสร้างสรรค์ถ้าเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ ภายใต้กรอบแนวคิดนี้กฎหมายลิขสิทธิ์จึงถ่วงดุลระหว่างกรรมสิทธิ์และสิทธิทางสังคมซึ่งทฤษฎีที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว ประกอบไปด้วย

1. ทฤษฎีเสรีนิยม แนวความคิดตามทฤษฎีนี้เกิดขึ้นจากความนึกคิดในการสร้างสรรค์ของมวลมนุษยชาติ เกิดจากความคิดริเริ่มของเหล่าบรรพบุรุษ ซึ่งเกิดจากผลผลิตทางความคิดที่ตกผลึกทางความคิดและสร้างสรรค์งาน ไม่น่าจะเกิดขึ้นเป็นเอกเทศ นักกฎหมาย จึงมีความเห็นในแนวคิดนี้ว่า เป็นผลผลิตที่เกิดจากความคิดริเริ่มของสังคม ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินของมวลมนุษยชาติ เมื่อมีการคิดและสร้างสรรค์ขึ้นมา ทรัพย์สินเหล่านั้นควรตกเป็นสมบัติสาธารณะ ประโยชน์สมควรให้สาธารณชนทั่วไปใช้ประโยชน์โดยเสรี²³ เพื่อเป็นการผลักดันและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของวัฒนธรรมของประเทศ ก่อให้เกิดกระแสแห่งการขับเคลื่อนความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาทางศิลปวัฒนธรรม โดยทฤษฎีนี้ยึดหลักว่าผลงานที่เกิดจากความคิด

²² พงศกร เพ็ญจันทร์, ปัญหาทางกฎหมายบางประการเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์และข้อมูลการบริหารสิทธิในกฎหมายลิขสิทธิ์ (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561), หน้า 35

²³ ประพฤณี ศุภรัตน์เมธี, เอกสารประกอบการเรียนวิชาสัมมนาแนะนำกฎหมาย เรื่อง ระบบการคุ้มครองลิขสิทธิ์, ครั้งที่พิมพ์ (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.), หน้า. 1.

สร้างสรรค์ของมนุษย์นับเป็นทรัพย์สินของมนุษยชาติ ทฤษฎีนี้เน้นให้ความสำคัญกับการนำผลงาน จากความคิดสร้างสรรค์มาใช้ประโยชน์เพื่อประโยชน์ของสาธารณชนมากกว่าการคุ้มครองผู้สร้าง สรรค์ผลงาน จนอาจส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์ขาดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ผลงาน²⁴ ดังนั้น ผลประโยชน์อันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ย่อมเป็นของสาธารณะด้วยเช่นกัน

2. ทฤษฎีคุ้มครองป้องกัน เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากความคิดในการสร้างสรรค์งาน ในทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อก่อให้เกิดงานการแสดงออกมา ซึ่งความคิดแล้วถือเป็นสิทธิ ประเภทหนึ่งอันอาจถือได้ว่าเป็นวัตถุแห่งสิทธิ เป็นทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง และสิทธิดังกล่าว ก็เป็นทรัพย์สิน และเมื่อเป็นทรัพย์สิน เจ้าของสิทธิควรได้รับความคุ้มครอง เช่นเดียวกับสิทธิทางแพ่ง โดยทั่ว ๆ ไป ทฤษฎีนี้ยึดหลักว่า การใช้อำนาจกฎหมายเหนือบุคคลมีอยู่เพียงประการเดียวคือ คุ้มครองป้องกันและกันภัยที่อาจเกิดจากบุคคลอื่น ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ควรได้รับความคุ้มครอง ป้องกันเช่นเดียวกับสิทธิทางแพ่ง เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่าผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของ บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมเป็นของบุคคลนั้น ถ้าผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นมีมูลค่าทาง เศรษฐกิจ ก็ย่อมเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลนั้น ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวนี้จึงเป็นที่มาของแนวคิด ที่ว่าลิขสิทธิ์เป็นกรรมสิทธิ์และเป็นสิทธิในทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง (right of incorporeal property)²⁵ ทฤษฎีนี้มุ่งคุ้มครองผลงานที่เกิดจากการใช้สติปัญญาของผู้สร้างสรรค์ จนอาจส่งผลให้ ผู้สร้างสรรค์มีความเพียรพยายามสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น แนวคิดนี้จึงเป็นข้อสนับสนุนให้เกิด การคุ้มครอง “กรรมสิทธิ์” นั้นเอง

3. ทฤษฎีสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ ทฤษฎีนี้ยึดหลักว่าการที่บุคคลใดทุ่มเทสติปัญญา ความรู้ ทรัพย์สินและเวลาจนก่อให้เกิดผลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง บุคคลนั้นควรได้รับเอกสิทธิ์ที่จะหา ผลประโยชน์จากงานนั้น²⁶ จากเหตุผลสนับสนุนนี้จึงเป็นที่มาของแนวคิดที่ว่าลิขสิทธิ์เป็นกรรมสิทธิ์ และเป็นสิทธิในทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง (right of incorporeal property) โดยมุ่งคุ้มครองตัวของผู้สร้างสรรค์ผลงานเป็นสำคัญ รวมถึงมุ่งให้ความคุ้มครองในด้านจิตใจและการใช้สติปัญญา ของผู้สร้างสรรค์ อันเป็นแรงผลักดันและกระตุ้นให้ผู้สร้างสรรค์ผลิตผลงานใหม่ ๆ ออกมา อีกทั้ง ยังเป็นการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางวัฒนธรรมเพราะจากผลแห่งการคุ้มครองที่ได้รับตาม ทฤษฎีคุ้มครองป้องกันจะเป็นเหตุให้บุคคลมีความเพียรพยายามสร้างสรรค์งานมากยิ่งขึ้น

²⁴ วิษวี วรรณลี, ลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในฐานะนักแสดงภายใต้สนธิสัญญาปักกิ่ง ว่าด้วยการแสดงในงาน โสตทัศนวัสดุ ค.ศ. 2012 (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขากฎหมายระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), หน้า 17-18

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

4. ทฤษฎีทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีทางเศรษฐกิจนี้เป็นการมุ่งเน้นผลประโยชน์ของสังคมเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้ประดิษฐ์จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายก็ต่อเมื่อสิ่งประดิษฐ์ของเขาเป็นประโยชน์ต่อสังคม และสังคมจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างคุ้มค่าต่อการให้ความคุ้มครองนั้นเปรียบเทียบเป็นหลักต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน หรือที่เรียกว่า ระบบแลกเปลี่ยน (Quid pro) ระหว่างรัฐกับเห็นได้จากหลักเกณฑ์ ของกฎหมายสิทธิบัตรในประเทศต่าง ๆ กำหนดให้ผู้นับคำขอรับจดทะเบียนสิทธิบัตรต้องเปิดเผยลักษณะและรายละเอียดของการประดิษฐ์ต่อสาธารณชน เป็นการตอบแทนที่รัฐให้การคุ้มครอง เพื่อประโยชน์ในการคนควาและพัฒนาวิชาการความรู้เรื่องนั้นต่อไปในอนาคต นอกจากนี้หน้าที่อีกประการหนึ่งก็คือผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องนำผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการแทรกแซงให้มีการใช้งานตามบทบัญญัติได้ทฤษฎีนี้ยึดหลักประโยชน์แก่สังคมเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้สร้างสรรค์ผลงานจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายก็ต่อเมื่อผลงานสร้างสรรค์นั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เปรียบเสมือนหลักต่างตอบแทน

5. ทฤษฎีเหตุจูงใจ ทฤษฎีเหตุจูงใจเป็นทฤษฎีที่ให้หลักการเหตุผลสำหรับการคุ้มครองว่ารัฐควรให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ เนื่องจากการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์น่าจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคผลงานใหม่ ๆ ในระดับสูงสุด (Optimum) อันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนมากที่สุด ซึ่งหากปราศจากการให้ความคุ้มครองโดยลิขสิทธิ์แล้ว ผู้สร้างสรรค์ย่อมมีความกังวลว่างานสร้างสรรค์ของตนจะถูกนำไปใช้โดยที่ตนไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทนใด ๆ และเลือกที่จะไม่สร้างสรรค์งานขึ้นมาใหม่ อันจะทำให้ปริมาณการสร้างสรรคผลงานลดน้อยลงหรืออาจไม่มีการสร้างสรรค์ผลงานบางประเภทเกิดขึ้นมาเลย ทฤษฎีเหตุจูงใจนั้นให้เหตุผลโดยใช้ประโยชน์สาธารณะเป็นตัวตั้ง²⁷ ทฤษฎีนี้ยึดหลักแนวคิดในการเหตุผลสำหรับการคุ้มครองว่ารัฐควรให้ความคุ้มครองผลงานที่สร้างสรรค์และผู้สร้างสรรค์ เนื่องจากหากได้รับความคุ้มครองแล้วจะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคได้ในระดับสูงสุดโดยใช้ประโยชน์สาธารณะเป็นตัวตั้ง ซึ่งหากปราศจากการคุ้มครองแล้วผู้สร้างสรรค์ผลงานย่อมกังวลว่าผลงานของตนจะถูกนำไปคัดลอกไปใช้โดยที่ผู้สร้างสรรค์มิได้รับประโยชน์จึงไม่มีแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ทฤษฎีเหตุจูงใจนี้จึงต้องอธิบายด้วยเรื่องเสรีภาพด้วยหลักแห่งประโยชน์ (Principle of Utility) สาระสำคัญของ การคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ผลงานหากมีผู้อื่นมาล่วงละเมิด ลิขสิทธิ์จึงมีลักษณะเป็นสิทธิในทางนิเสธ (Negative Right) โดยสิทธิในทางนิเสธหมายถึงสิทธิที่จะป้องกันหรือสิทธิในการหวงกั้นผลงานที่สร้างสรรค์ มิให้ผู้อื่นมาล่วงละเมิดผลงานของตนหรือกระทำ

²⁷ อานาจ เนตยสุภา และชาญชัย อารีวิทยาเลิศ, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, ครั้งที่พิมพ์ 2. (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2558), หน้า. 17.

การบางอย่างซึ่งไม่เหมาะสมต่อผลงานที่สร้างสรรค์ ตลอดถึงสิทธิที่จะต้องได้รับการเยียวยาความเสียหายทั้งทางแพ่งและทางอาญา²⁸หลักในการคุ้มครองลิขสิทธิ์จึงประกอบด้วย

หลักในการคุ้มครองลิขสิทธิ์²⁹

1. หลักทางด้านความเป็นธรรมชาติ (Principle of Natural Justice)

ผู้สร้างสรรค์ผลงานเป็นผู้ใช้สติปัญญา ความชำนาญ ความวิริยะอุตสาหะตลอดจนความทุ่มเทในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้สร้างสรรค์ กฎหมายลิขสิทธิ์จึงควรคุ้มครองสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นมา เมื่อกฎหมายคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ย่อมหมายความว่า ผู้สร้างสรรค์คือบุคคลที่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Rights) ที่จะหวงก้งงานของตน หากมีบุคคลใดนำงานของผู้สร้างสรรค์ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตบุคคลเหล่านั้นย่อมเป็นผู้ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ กฎหมายจึงต้องบัญญัติให้ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิห้ามหรือหวงก้งเพื่อมิให้ผู้อื่นนำผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของตนไปใช้โดยมิได้รับอนุญาต

2. หลักทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Argument)

ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานใช้สติปัญญา ความชำนาญ ความวิริยะอุตสาหะ ตลอดจนความทุ่มเทในการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ผลงานต้องได้ค่าตอบแทนหากผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ ทำซ้ำ หรือดัดแปลงผลงานชิ้นนั้น

3. หลักทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Argument)

เมื่อสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาแล้ว ผลงานชิ้นนั้นสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ จนกลายเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม ส่งเสริมให้วัฒนธรรมของชาติเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นจึงควรได้รับการคุ้มครอง

4. หลักทางด้านสังคม (Social Argument)

เมื่อเผยแพร่ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ออกสู่สาธารณชน แล้วทำให้คนในสังคมเกิดการหลอหลอมความรู้จนทำให้สังคมมั่นคงขึ้น การให้ความคุ้มครองผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์จึงทำให้สังคมมั่นคง และเป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้น เช่นกัน

จากทฤษฎีที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า แม้ลิขสิทธิ์จะเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว เป็นสิทธิที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินจากงานที่สร้างสรรค์ในขณะเดียวกันต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่

²⁸ กริชพกา บุญเฟื่อง, "การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญากับเศรษฐกิจสร้างสรรค์," Assumption University Law Journal, 4, 2 (2556): 42

²⁹ อรพรรณ พันธ์พัฒนา, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, ครั้งที่พิมพ์ 6. (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), หน้า. 18.

สังคมด้วย จึงเป็นเหตุแห่งการกำหนดอายุลิขสิทธิ์ โดยเมื่ออายุในการคุ้มครองลิขสิทธิ์สิ้นสุดลง ผู้อื่นสามารถใช้ประโยชน์จากงานนั้นเพราะเป็นสาธารณประโยชน์ อย่างไรก็ตาม การยึดถือ ทฤษฎีคุ้มครองครอบงำกันอย่างเคร่งครัดอาจส่งผลให้ลิขสิทธิ์ไม่มีขอบเขตอันจำกัด จึงได้มีการผสมผสานกับทฤษฎีเสรีนิยมซึ่งถือหลักที่สาธารณชนจะใช้ประโยชน์จากงานนั้น ออกมาเป็นแนวคิดการวางรากฐานของกฎหมายการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในประเทศฝรั่งเศส คือ กำหนดให้บุคคลใดต้องการใช้ประโยชน์จากผลงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ เมื่อผลงานสร้างสรรค์นั้นตกเป็นสาธารณสมบัติต้องเสียค่าตอบแทน ซึ่งการผสมผสาน 2 ทฤษฎีนี้ จึงเกิดเป็นแนวคิดการคุ้มครองลิขสิทธิ์ขึ้น³⁰

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของลิขสิทธิ์

หากลิขสิทธิ์เกิดจากสมมติฐานที่ว่ากฎหมายควรให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ ตามทฤษฎีสิทธิของผู้เป็นเจ้าของแล้ว ประโยชน์ที่ลิขสิทธิ์มอบให้ผู้สร้างสรรค์ผลงาน คือ สิทธิทางเศรษฐกิจ และลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์เกิดจากแนวคิดด้านกฎหมายธรรมชาติ³¹ อาจตั้งแต่การคุ้มครองศีลธรรมในยุคกรีก และอาจมีมาก่อนสิทธิทางเศรษฐกิจ ลิขสิทธิ์ แปลมาจากคำว่า Moral Rights ในภาษาอังกฤษ หรือ Droit Moral ในภาษาฝรั่งเศส แต่ไม่มีคำนิยามศัพท์เฉพาะอยู่ในกฎหมายของประเทศไทย นักวิชาการหลายท่านได้แปลเป็นคำเฉพาะในภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น ธรรมสิทธิ³² สิทธิของผู้สร้างสรรค์³³ และสิทธิทางศีลธรรม³⁴ ซึ่งล้วนแต่หมายถึง สิทธิที่คุ้มครองคุณค่าและชื่อเสียงเกียรติคุณในตัวบุคคลมากกว่าคุณค่าทางเศรษฐกิจ³⁵ ซึ่งในประมวลคำศัพท์และอธิบายความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา: อังกฤษ-ไทย ได้ให้ความหมายไว้ว่า “Moral Rights คือ สิทธิของการเป็นเจ้าของงานหรือลิขสิทธิ์ อันหมายถึงสิทธิอันที่จะเป็นผู้รับรู้ในฐานะ

³⁰ เนติธร รัตนสุชานันท์, "ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์ในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์," วารสารสถาบันวัฒนธรรม และศิลปะ (Institute of Culture and Arts Journal) 9, 2 (2554).

³¹ พงศกร เพ็ญจันทร์, "ปัญหาทางกฎหมายบางประการเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และข้อมูลการบริหารสิทธิในกฎหมายลิขสิทธิ์."

³² ธัชชัย ศุภผลศิริ, กฎหมายลิขสิทธิ์, ครั้งที่พิมพ์ (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2544)

³³ ไชยยศ เหมะรัชตะ, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, ครั้งที่พิมพ์ (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2541), หน้า. 162.

³⁴ ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, ครั้งที่พิมพ์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2562), หน้า. 157.

³⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 158.

ผู้สร้างสรรค์ผลงานและการเปลี่ยนแปลงผลงานโดยปราศจากความยินยอมจากผู้สร้างสรรค์ผลงานจะกระทำมิได้โดยเด็ดขาด”³⁶ ดังนั้น ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า “ลิขสิทธิ์”

แม้ว่า ลิขสิทธิ์มีแนวคิดที่รองรับอยู่ คือ ลิขสิทธิ์ ซึ่งมีรากฐานมาจากกฎหมาย ปรัชญาและเศรษฐศาสตร์ แต่ประโยชน์ที่ลิขสิทธิ์มอบให้ผู้สร้างสรรค์ผลงาน คือ สิทธิทาง เศรษฐกิจ ต่างจากลิขสิทธิ์ที่เป็นสิทธิทางนามธรรมอันเป็นคุณค่าทางจิตใจ ใช้ปกป้องชื่อเสียง เกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ แม้ภายหลังจะโอนลิขสิทธิ์ไปให้ผู้อื่นแล้ว แต่ลิขสิทธิ์จะคงอยู่กับ ผู้สร้างสรรค์ตลอดไป ลิขสิทธิ์จึงเป็นการให้ความเคารพความคิดสร้างสรรค์ ความวิริยะ และความทุ่มเทของผู้สร้างสรรค์ผลงานให้ได้รับชื่อเสียง เกียรติยศ และความภาคภูมิใจในผลงาน สร้างสรรค์นั้นซึ่งทฤษฎีที่สนับสนุนแนวคิดนี้ ได้แก่ ทฤษฎีลักษณะเฉพาะของบุคคลเป็นหลัก

ทฤษฎีลักษณะเฉพาะของบุคคล (Personality Theory) ในประเด็นของลิขสิทธิ์ คือ การสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรม หรือสื่อการสอนทางวิชาการล้วนเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ มุมมอง และทัศนคติของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น³⁷ หากอธิบายตาม ทฤษฎีลักษณะเฉพาะของบุคคลของเฮเกล³⁸ เพื่ออธิบายหรือให้เหตุผลทางกฎหมายให้มีความ ชัดเจนและครบถ้วนมากขึ้น พบว่าสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับ การแสดงออกซึ่งลักษณะเฉพาะของคนที่ทำหรือสร้างสิ่งของนั้นขึ้น ฉะนั้นผู้สร้างสรรค์ผลงาน จึงมีสิทธิปกป้องความสมบูรณ์ของผลงาน กำหนดเวลาที่จะเผยแพร่งาน รวมถึงปกป้องผลงาน ของตนจากการวิพากษ์วิจารณ์ที่บิดเบือนจากความเป็นจริงที่ต้องการนำเสนอซึ่งเป็นสิทธิที่ สอดคล้องกับทฤษฎีสิทธิตามธรรมชาติ

ทฤษฎีสิทธิตามธรรมชาติ (Natural right theory) เป็นอีกทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปกป้อง ลิขสิทธิ์ผลงาน ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญว่ากฎหมายที่จะบังคับใช้ในสังคมได้ต้องอยู่บนพื้นฐาน ของกฎเกณฑ์ธรรมชาติ³⁹ กล่าวคือกฎหมายต้องสอดคล้องกับหลักเหตุผลธรรมชาติเสมอและ กฎหมายที่สมเหตุสมผลนี้จะบังคับใช้ได้ทุกแห่งและบังคับใช้ได้ตลอดไป ในทางตรงกันข้ามตาม ทฤษฎีนี้กฎหมายใดที่ไม่สอดคล้องกับหลักเหตุผลธรรมชาติย่อมอาจถูกคัดค้านหรือโต้แย้งได้

³⁶ ประมวลตรี นาที่กาญจนลาก, ประมวลคำศัพท์และอธิบายความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา: อังกฤษ-ไทย ครั้งที่พิมพ์ (กรุงเทพฯ: อเบโนการพิมพ์, 2547), หน้า. 168.

³⁷ JESSICA MEINDERTSMA, *Theories of Copyright*, Date cited 2 November 2021 Available from: <https://library.osu.edu/site/copyright/2014/05/09/theories-of-copyright/>.

³⁸ ภูมินทร์ บุตรอินทร์, "เอกสารคำสอนวิชาทรัพย์สินทางปัญญา (น 335)," (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563).

³⁹ จุมพล ภิญโญสินวัฒน์ และ ภูมินทร์ บุตรอินทร์, ประวัติศาสตร์และแนวคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), หน้า. 74.

ด้วยเหตุนี้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจึงอยู่บนพื้นฐานของหลักเหตุผลธรรมชาติ กล่าวคือ การสร้างสรรค์งานวิชาการหรือวรรณกรรมเป็นการแสดงออกซึ่งแนวคิดและบุคลิกภาพของผู้สร้างสรรค์หรืออาจเรียกว่า “กรรมสิทธิ์” ซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ตามกฎหมายสิทธิ ตามธรรมชาติ ฉะนั้นผู้รับโอนลิขสิทธิ์จึงไม่มีกรรมสิทธิ์ในงานนั้น⁴⁰ แนวคิดนี้ปรากฏเด่นชัดใน กฎหมายฝรั่งเศสที่เป็นต้นแบบของการรับรองกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ที่เน้นถึงความสำคัญ ของสิทธิในผลงานแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยสิทธินี้เกิดจากการสร้างสรรค์ผลงานจากความคิด สติปัญญาถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษรหรืองานวรรณกรรมที่จับต้องได้ ผู้สร้างสรรค์ผลงาน ย่อมมีกรรมสิทธิ์ที่จะควบคุมผลงานที่เกิดจากการใช้สติปัญญานี้โดยแยกออกจากสิทธิทาง เศรษฐกิจ ฉะนั้น กรรมสิทธิ์ จึงเป็นสิทธิโดยธรรมตามธรรมชาติอันเกี่ยวกับงานที่สร้างสรรค์ ผู้ที่สร้างสรรค์มีสิทธิปกป้องงานของตน เช่น สิทธิที่จะแสดงตนหรือปกปิดว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ ผลงาน สิทธิในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงาน เช่น ห้ามผู้อื่นกระทำการบิดเบือน ตัดทอน หรือ ดัดแปลง ผลงานของตน และสิทธิในการเรียกคืนงานที่พิจารณาแล้วว่ายังไม่สมบูรณ์ รวมถึง สิทธิปกป้องความถูกต้องด้านจิตใจในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้น ด้วยเหตุนี้กรรมสิทธิ์จึงไม่ สามารถโอนสิทธินี้แก่ผู้อื่นได้เนื่องจากผู้นั้นมิได้มีความผูกพันด้านจิตใจกับงานที่สร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามอาจสรุปสิทธิในความคุ้มครองกรรมสิทธิ์ได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. สิทธิในความคุ้มครองกรรมสิทธิ์

1.1 สิทธิในการตัดสินใจ เมื่อมีผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของบุคคลใดบุคคล หนึ่ง บุคคลที่เป็นผู้สร้างสรรค์นั้นมีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าผลงานนั้นจะเผยแพร่สู่สาธารณชน หรือไม่ เผยแพร่มากเพียงใดและควรเผยแพร่เมื่อใด เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ผลงานย่อมรู้ถึง ความสมบูรณ์ของผลงาน⁴¹

1.2 สิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สิทธิ ของผู้ให้กำเนิดงานสร้างสรรค์ ซึ่งสิทธินี้แบ่งเป็นสิทธิย่อยอีก 3 สิทธิ คือ 1) สิทธิที่จะเรียกร้อง ให้ชื่อของตนปรากฏในสำเนางานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น 2) สิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นมิให้กล่าวอ้าง การเป็นเจ้าของผลงาน และ 3) สิทธิที่จะห้ามมิให้บุคคลอื่นใช้ชื่อของตนในผลงานที่มีได้เป็นผู้ สร้างสรรค์ขึ้นมา

⁴⁰ วาส ดิงสมิตร, "กรรมสิทธิ์ในงานอันมีลิขสิทธิ์."

⁴¹ ผุสดี หลิมสกุล และบัณฑิต หลิมสกุล, ลิขสิทธิ์ สิทธิของผู้แสดงและกรรมสิทธิ์ของนาฏยศิลป์ไทย ภายใต้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521: ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย, ครั้งที่พิมพ์ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า. 127-128.

1.3 สิทธิในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงาน สิทธินี้มีไว้เพื่อปกป้องให้ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของตนอยู่ในสภาพเดิม รวมถึงสิทธิที่จะห้ามมิให้บุคคลอื่นกระทำการตัดทอน ดัดแปลง แก้ไขหรือบิดเบือนผลงานใด ๆ จากต้นฉบับที่สร้างสรรค์ขึ้น แม้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือไม่ก็ตาม

1.4 สิทธิในการเรียกคืนผลงานที่สร้างสรรค์ โดยตามสิทธินี้แม้ว่าผู้สร้างสรรค์ผลงานจะโอนลิขสิทธิ์ให้บุคคลอื่นแล้วแต่ในเวลาต่อมาหากผู้สร้างสรรค์ผลงานมีความคิดเปลี่ยนไปจากเดิม ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีสิทธิเรียกผลงานสร้างสรรค์คืนได้แต่ต้องจ่ายค่าเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ตามสมควร⁴² สิทธิข้อนี้ผู้วิจัยเห็นว่าให้อำนาจแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานมากเกินไปจนอาจกระทบต่อข้อสัญญาระหว่างผู้รับโอนลิขสิทธิ์และผู้สร้างสรรค์ผลงาน

กฎหมายที่เป็นจุดเริ่มต้นของการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ คือ อนุสัญญากรุงเบอร์นวาด้วยการการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม⁴³ เจตนารมณ์ดั้งเดิมของการจัดทำอนุสัญญากรุงเบอร์นวาก็คือ เพื่อสร้างกฎเกณฑ์ในการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรมแต่ในปัจจุบันความคุ้มครองได้ขยายออกไปสู่งานที่เน้นในด้านหน้าที่ปฏิบัติงาน เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลงานทางสื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีโทรคมนาคม ซึ่งมีเพียงข้อกำหนดเบื้องต้นของกรรมสิทธิ์ประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกต้องบัญญัติกฎหมายให้เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าว โดยกำหนดสิทธิเรื่องกรรมสิทธิ์⁴⁴ ดังนี้

1. กรรมสิทธิ์เป็นอิสระจากสิทธิทางเศรษฐกิจ
2. กรรมสิทธิ์ยังเป็นของผู้สร้างสรรค์แม้จะโอนสิทธิทางเศรษฐกิจให้บุคคลอื่นแล้ว
3. ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิกล่าวอ้างการเป็นเจ้าของผลงาน มีสิทธิคัดค้าน การดัดแปลง บิดเบือนหรือกระทำการอื่นจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งระยะเวลาคุ้มครองกรรมสิทธิ์จะดำรงอยู่เท่าลิขสิทธิ์⁴⁵
4. กรรมสิทธิ์จะได้รับความคุ้มครองก็ต่อเมื่อถูกบังคับใช้เป็นกฎหมาย ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์

นอกจากข้อกำหนดเบื้องต้นแล้ว อนุสัญญากรุงเบอร์นวาด้วยการการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ยังกำหนดหลักการสำคัญ 3 ประการ เพื่อให้ประเทศที่เป็นสมาชิกปฏิบัติเป็นทิศทางเดียวกันและปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม คือ

⁴² S. M. Stewart, *International Copyright Neighbouring Rights*.

⁴³ Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works Paris Act 1971

⁴⁴ *ibid.* Article 6 (1) (2) (3).

⁴⁵ ปริญญา ตีพิมพ์, สิทธิในกรรมสิทธิ์, (2558)

1. หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเดียวกัน (National Treatment) คือ กำหนดให้ประเทศสมาชิกให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ที่เป็นคนต่างชาติ เหมือนเช่นเดียวกับคนในชาติของตน

2. หลักการกำหนดสิทธิขั้นต่ำ (Minimum Rights) กล่าวคือต้องมีมาตรฐานกลางในการคุ้มครองงานสร้างสรรค์ซึ่งสิทธิและการคุ้มครองที่ให้แกผู้สร้างสรรค์ ต้องไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญากรุงเบอร์น

3. หลักการคุ้มครองโดยไม่มีรูปแบบ (Protection without Formalities) คือ ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองทันที โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ เช่นการจดสิทธิบัตรจากหลักการนี้ ประเทศสมาชิกจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ มิได้

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่า หลักการส่วนใหญ่ของอนุสัญญากรุงเบอร์น มุ่งเน้นให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ อนุสัญญานี้มีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองงานของคนต่างชาติ และเป็นงานที่มีแหล่งกำเนิดในต่างประเทศเป็นสำคัญ ทั้งนี้จะเห็นได้จากบทบัญญัติของอนุสัญญากรุงเบอร์นที่ได้กำหนดให้ใช้หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติและหลักสิทธิขั้นต่ำสิทธิและหลักการดังกล่าวปรากฏในระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองกรรมสิทธิ์โดยทั่วไป ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือระบบภาคพื้นยุโรปกับระบบแองโกลแซกซอน

1. กฎหมายระบบภาคพื้นยุโรป ภายใต้กฎหมายระบบนี้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่างานสร้างสรรค์เป็นสิทธิตามธรรมชาติ มิได้เกิดจากรัฐมอบสิทธิให้ ดังนั้นผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์จึงเป็นส่วนหนึ่งของผู้สร้างสรรค์ นอกจากนี้จะมีสิทธิในงานที่สร้างสรรค์ขึ้นแล้ว ยังมีกรรมสิทธิ์ที่จะรักษาเกียรติยศส่วนตัวของตนเอง กฎหมายระบบนี้คุ้มครองผู้สร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบโครงสร้างคู่ กรรมสิทธิ์ตามกฎหมายระบบภาคพื้นยุโรปมีดังต่อไปนี้

1.1 สิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งาน (Right of Paternity) สิทธินี้เป็นกรรมสิทธิ์ขั้นพื้นฐานของผู้สร้างสรรค์ เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ไม่ได้มุ่งเน้นสิทธิทางเศรษฐกิจจากผลงานของตนเอง ฉะนั้นการชื่นชมผลงานย่อมทำให้ผู้สร้างสรรค์มีความสุขกับการสร้างสรรค์ผลงาน

1.2 สิทธิที่จะเปิดเผยหรือโฆษณาผลงาน (Right of Disclosure) และรวมถึงสิทธิในการที่จะถอนการโฆษณา

1.3 สิทธิที่จะห้ามบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลง หรือกระทำประการอื่นแก่งานจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์หรือสิทธิในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงาน (Right of Integrity)

1.4 สิทธิที่จะป้องกันการทำลายผลงานสร้างสรรค์โดยสิ้นเชิง ปัญหากการทำลายงานสร้างสรรค์โดยสิ้นเชิงอาจเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของผู้สร้างสรรค์ผลงานกับบุคคลที่ซื้อ

ผลงานนั้นไปไม่ตรงกัน หากผู้ซื้อผลงานต้องการทำลายงานนั้นแต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานไม่ต้องการทำลาย ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีกรรมสิทธิ์ที่จะปฏิเสธการทำลายผลงานนั้น

1.5 สิทธิที่จะตัดสินใจว่าเมื่อใดงานที่สร้างสรรค์จะแล้วเสร็จและสิทธิที่จะปฏิเสธการสร้างสร้งงานให้เสร็จเมื่อผู้สร้างสรรค์ไม่ประสงค์ที่จะสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

1.6 สิทธิที่จะตอบโต้การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานที่ตนเองเป็นผู้สร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่วิพากษ์วิจารณ์ด้วยถ้อยคำที่รุนแรง

1.7 สิทธิในการตัดสินใจเรียกผลงานที่สร้างสรรค์นั้นกลับคืนมาเมื่อเห็นว่าผลงานที่สร้างสรรค์นั้นไม่สมบูรณ์

1.8 สิทธิที่จะรวบรวมผลงานอันเกิดจากการสร้างสรรค์ของตนที่กระจัดกระจายอยู่ผนวกรวมเข้าด้วยกันมาเป็นผลงานเดี่ยว⁴⁶

2. กฎหมายระบบแองโกลแซกซอน กฎหมายระบบนี้คุ้มครองผู้สร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบโครงสร้างเดี่ยว คุ้มครองสิทธิทางเศรษฐกิจเป็นหลักโดยมิได้แยกความคุ้มครองกรรมสิทธิ์ออกมาต่างหาก แต่ให้ความคุ้มครองกรรมสิทธิ์โดยอาศัยหลักกฎหมายเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนตัว การหมิ่นประมาทและการผิดสัญญา⁴⁷ ประเทศที่ใช้กฎหมายระบบนี้ ได้แก่ ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งบัญญัติเรื่องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ โดยสรุปได้ดังนี้⁴⁸

2.1 สิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งาน (Right of Paternity)

2.2 สิทธิที่จะห้ามบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลง หรือกระทำประการอื่นแก่งานหรือเรียกอีกอย่างว่า สิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงาน (Right of Integrity)

2.3 สิทธิในการปฏิเสธความเป็นผู้สร้างสรรค์ (Right of Object False Attribution of Work)

2.4 สิทธิในความเป็นส่วนบุคคล ห้ามมิให้มีการเผยแพร่ภาพถ่ายและภาพยนตร์ของบุคคลใดโดยบุคคลนั้นมิได้ยินยอม (Right of Privacy in Respect of Certain Photographs and Films)

ด้วยความแตกต่างกันของกฎหมายทั้ง 2 ระบบจะเห็นได้ว่ากฎหมายระบบภาคพื้นยุโรปซึ่งเป็นต้นแบบของกฎหมายไทยให้ความสำคัญกับกรรมสิทธิ์ โดยนอกจากจะรับรองสิทธิ

⁴⁶ ปัญญาพน เจริญพานิช, "ปัญหาการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ ในลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ. ศ. 2537," วารสารกระบวนการยุติธรรม 5, 2 (2555). หน้า 36.

⁴⁷ อมรา ทรัพย์ไพศาล, "กรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์." หน้า 74-88.

⁴⁸ ไชยยศ เหมะรัชตะ, "คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์." หน้า 162.

ทางเศรษฐกิจของผู้สร้างสรรค์แล้วยังรับรองกรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ด้วย อนึ่ง อายุแห่งการคุ้มครองกรรมสิทธิ์นั้นจะมีลักษณะเป็นอมตะ คือ ควบคุมครองไม่มีที่สิ้นสุดแม้ว่าผู้สร้างสรรค์ผลงานจะเสียชีวิต ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์ผลงานไม่สามารถสละกรรมสิทธิ์ของตนได้

แนวคิดและทฤษฎีความรับผิดเมื่อละเมิดลิขสิทธิ์และกรรมสิทธิ์

เมื่อบุคคลใดทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเกิดแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินก็ดี ผู้ที่กระทำนั้นต้องรับผิด ความรับผิดจึงเป็นพันธะของบุคคลที่จะต้องรับโทษหรือผลร้ายอย่างใดอย่างหนึ่ง ในปัจจุบันการรับผิดตามกฎหมายแบ่งออกได้หลายประเภท อาทิเช่น 1) ความรับผิดตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2) ความรับผิดตามกฎหมายปกครอง 3) ความรับผิดทางกฎหมายอาญา และ 4) ความรับผิดทางกฎหมายแพ่ง ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดเมื่อละเมิดลิขสิทธิ์และกรรมสิทธิ์ ดังนี้

1. ทฤษฎีรับภัย เป็นทฤษฎีความรับผิดทางแพ่งที่ยึดหลักเกณฑ์ว่าเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นและรู้ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำแล้ว ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะถูกหรือผิดให้ถือว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้กระทำการละเมิด ผลแห่งความรับผิดทางละเมิดคือการชดเชยค่าสินไหมทดแทน หลักเกณฑ์ความรับผิดทางละเมิดตามทฤษฎีรับภัย เป็นการนำหลักความรับผิดออกจากการละเมิดความรับผิดทางละเมิดคือถูกบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย มิใช่ถูกลงโทษอย่างผลความรับผิดทางอาญา ฉะนั้นกฎเกณฑ์การละเมิดจึงต้องสัมพันธ์กับผลของการละเมิดโดยไม่จำเป็นจะต้องมีความผิด เพียงเป็นบุคคลผู้ก่อให้เกิดความเสียหายก็ถือเป็นการละเมิดแล้ว⁴⁹ ทั้งนี้เหตุผลแห่งการรับผิดของทฤษฎีรับภัยประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการคือ

1.1 เหตุผลทางกฎหมาย ผลแห่งความรับผิดทางละเมิด คือการบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่มีใช้การลงโทษความรับผิดทางอาญา

1.2 เหตุผลทางพฤติการณ์ ผู้ก่อการแม้มิได้เป็นผู้กระทำต้องรับผลจากที่ตนเองก่อผู้ก่อการต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย⁵⁰

2. ทฤษฎีความรับผิด ทฤษฎีนี้ยึดหลักว่าผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจะต้องรับผิดเมื่อการกระทำของตนเป็นความผิด หรือหลัก “ไม่มีความรับผิดถ้าปราศจากความผิด” กล่าวคือ

⁴⁹ จี๊ด เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, ครั้งที่พิมพ์ (กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), หน้า. 104.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน หน้า 108-109.

การกระทำนั้นต้องเป็นความผิด โดยผู้ที่กระทำความผิดนั้นกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ จนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย ต้องรับผิดชอบโดยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย⁵¹

3. ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด เป็นทฤษฎีที่พิจารณาเฉพาะความเสียหายอันเป็นผลของการกระทำโดยไม่คำนึงถึงเจตนาของการกระทำ พิจารณาความผิดจากองค์ประกอบเพียง 2 ประการ คือ มีความเสียหายเกิดขึ้นและมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ โดยไม่พิจารณาว่าความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือโดยประมาทเลินเล่อ⁵²

อย่างไรก็ตามจากทฤษฎีที่ได้กล่าวมา ล้วนเป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นให้ชดเชยความผิดด้วยการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยมิได้มุ่งเน้นให้นำผู้กระทำผิดมาลงโทษ สอดคล้องกับการเยียวยาความรับผิดชอบเมื่อละเมิดลิขสิทธิ์และธรรมสิทธิในปัจจุบัน ซึ่งมุ่งเน้นการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์และธรรมสิทธิอย่างมากมาย

วิวัฒนาการของลิขสิทธิ์และธรรมสิทธิของประเทศไทย

กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกของประเทศไทย คือ ประกาศหอพระสมุดวชิรญาณ ร.ศ. 111 แต่ให้ความคุ้มครองเฉพาะหนังสือที่อยู่ในหอพระฯ รวมถึงมีประกาศห้ามนำหนังสือที่มีอยู่ในหอพระฯ ทั้งหมด ไปพิมพ์หรือจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาต ต่อมาจึงได้ออกพระราชบัญญัติกรรมสิทธิของผู้แต่งหนังสือ ร.ศ. 120 ขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองหนังสือที่มีผู้สร้างสรรค์ขึ้น โดยให้มีระยะเวลาคุ้มครองตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์ และอีก 7 ปี หลังจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต แต่ถ้าวาระเวลารวมทั้งหมดไม่ถึง 42 ปี ให้มีความคุ้มครองต่อจนครบ 42 ปี จนกระทั่งต่อมาประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาเบอร์นะ ในปี พ.ศ. 2429 จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญา แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความคุ้มครองศิลปกรรมและวรรณกรรมที่ไม่กว้างขวางพอ อีกทั้งแม้ว่าจะมีบทกำหนดโทษทางอาญาแต่อัตราโทษต่ำมากไม่มีผู้เกรงกลัวต่อโทษทำให้มีการละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมฯ กันมาก ในปี พ.ศ. 2521 จึงได้ยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมฯ และออกพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ขึ้นมาทดแทน โดยเพิ่มขอบเขตการคุ้มครองไปยังงานวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ งานอื่นใดที่เกี่ยวกับการแพร่ภาพ เสียง และแก้ไขเพิ่มเติมโทษผู้ที่กระทำการละเมิดให้สูงขึ้น

⁵¹ วารีนานาสกุล, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งลาภมิควรได้, (กรุงเทพฯ: บริษัทกรุงสยาม พับลิชชิงจำกัด, 2557), หน้า. 7.

⁵² เรื่องเดียวกัน.

การคุ้มครองกรรมสิทธิ์เริ่มมีบัญญัติครั้งแรกในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 15 วรรคสี่ โดยบัญญัติว่าผู้สร้างสรรค์มีสิทธิห้ามมิให้ผู้อื่นรับโอน ปิดเบียน ดัดทอน ดัดแปลงหรือกระทำการอื่นใดต่อผลงานที่สร้างสรรค์จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์⁵³ และใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ยาวนานถึง 16 ปี จึงได้ออกพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ขึ้นมาทดแทนและมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เข้ากับยุคสมัยใน (ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 มุ่งเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ทำหรือได้มาโดยระบบคอมพิวเตอร์ให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน การคุ้มครองลิขสิทธิ์ในระบบคอมพิวเตอร์ที่สำคัญ คือ ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์มีหลักฐานเชื่อว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ในระบบคอมพิวเตอร์ เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถยื่นคำร้องต่อศาลให้ระงับการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น⁵⁴ ยกเว้นการกระทำนั้นเป็นการทำซ้ำเพื่อให้อุปกรณ์ที่ใช้ในระบบคอมพิวเตอร์หรือกระบวนการส่งงานอันมีลิขสิทธิ์ทางระบบคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้ตามปกติ ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์⁵⁵ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ฉบับนี้ยังเพิ่มความคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของนักแสดงเข้ามาโดยเพิ่มสิทธิให้นักแสดงเท่ากับผู้สร้างสรรค์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฉบับเดิม นักแสดงไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์เป็นเพียงผู้ที่ถ่ายทอดผลงานของผู้สร้างสรรค์ เช่น นักแต่งเพลง เขียนผลงานเพลงออกมาโดยให้นักร้องเป็นผู้แสดงเพลงนั้น นักร้องไม่มีกรรมสิทธิ์ในเพลงนั้น แต่ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 มีบทบัญญัติว่า นักแสดงย่อมมีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นนักแสดงในการแสดงของตน และมีสิทธิห้ามผู้รับโอนสิทธิของนักแสดงหรือบุคคลอื่นใดปิดเบียน ดัดทอน ดัดแปลง หรือทำโดยประการอื่นใดแก่การแสดงนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของนักแสดง และเมื่อนักแสดงถึงแก่ความตายทายาทของนักแสดงมีสิทธิฟ้องร้องบังคับตามสิทธิดังกล่าวได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร และข้อกำหนดเรื่องการเยียวยาความเสียหายเมื่อผู้สร้างสรรค์งานหรือนักแสดงถูกละเมิดกรรมสิทธิ์เป็นการชดเชยค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) เพื่อใช้เยียวยาความเสียหายทางแพ่ง⁵⁶ ในกรณีปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าเป็นการละเมิดโดยจงใจหรือมีเจตนา

⁵³ มาตรา 15 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521.

⁵⁴ มาตรา 32/3 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁵⁵ มาตรา 32/2 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁵⁶ มาตรา 64 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

บทบัญญัติเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในกฎหมายไทย

ลักษณะของกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายไทยเป็นสิทธิเฉพาะตัว (สิทธินามกรรม) ไม่สามารถโอนให้แก่กันได้แม้ผู้สร้างสรรค์ผลงานจะเสียชีวิต⁵⁷ กฎหมายไทยมีหลักการเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ครั้งแรกใน พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 15 วรรคสี่ โดยให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานในการคงไว้ซึ่งการบูรณภาพของงานและบัญญัติไว้ว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัว ที่ห้ามบุคคลอื่นบิดเบือน ตัดทอนหรือตัดแปลงงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของตน จึงเป็นสิทธิที่ไม่ตกแก่ทายาท ฉะนั้นอายุของการคุ้มครองกรรมสิทธิ์นั้นจะคุ้มครองตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้น⁵⁸ ต่อมาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบัน ได้เพิ่มสิทธิที่จะแสดงตนว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน ในมาตรา 18 นอกเหนือจากสิทธิเดิมซึ่งห้ามบุคคลอื่นบิดเบือน ตัดทอนหรือตัดแปลงงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของตน และยังกำหนดว่าหลังจากผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิตแล้วทายาทของผู้สร้างสรรค์ผลงานจะเป็นผู้ใช้กรรมสิทธิ์แทน หรือฉะนั้น กฎหมายไทยจึงคุ้มครองกรรมสิทธิ์ แยกออกจากสิทธิทางเศรษฐกิจ

1. จริยธรรมทางวิชาการ

คำว่าจริยธรรมสามารถแบ่งออกได้สองส่วน คือ จริย และ ธรรม “ จริย ” แปลว่าดีงาม “ ธรรม ” แปลว่าความถูกต้อง “ จริยธรรม (Ethic) ” จึงหมายถึง ความถูกต้องดีงาม ซึ่งสังคมจะกำหนดกติกาบรรทัดฐานว่า อะไรเป็นสิ่งที่ดีอยู่อะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในสังคมปกติ การขโมย การปล้น เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเป็นความผิดที่ต้องมีบทลงโทษ ด้วยเหตุนี้การขโมย การคัดลอกผลงานย่อมต้องมีบทลงโทษด้วยเช่นกัน

ดังนั้น จริยธรรมทางวิชาการ จึงหมายถึง จิตสำนึกค่านิยมและการให้เกียรติต่อผู้สร้างสรรค์ผลงานด้านการคิดและการศึกษาค้นคว้าของบุคคลใดบุคคลหนึ่งของกลุ่มบุคคล โดยเฉพาะงานทางด้านวรรณกรรมและพฤติกรรม โดยสื่อการสอนทางวิชาการครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้สติปัญญาและความพยายามในการสร้างสรรค์งานของบุคคล การที่ผู้อื่นจะนำสื่อการสอนทางวิชาการของผู้อื่นมาใช้งานย่อมผิดจริยธรรมทางวิชาการอย่างร้ายแรง ผู้ปฏิบัติงานวิชาการต้องยึดมั่นในการประพฤติที่ดีงาม นำเสนอข้อมูลจริง และถูกต้องโดยไม่ประพฤติปฏิบัติในลักษณะที่เรียกว่าละเมิดจริยธรรม (Ethical Misconducts) ความประพฤติ

⁵⁷ จีรศักดิ์ รอดจันทร์, ลิขสิทธิ์ หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อคุ้มครองและแสวงหาประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2555), หน้า. 92.

⁵⁸ ไชยยศ เหมะรัชตะ, "คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์" หน้า 165.

และการปฏิบัติที่ไม่ถูกไม่ควรดังกล่าวย่อมไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมวิชาการ⁵⁹ การละเมิดจริยธรรมทางวิชาการ แบ่งออกได้เป็น 11 ลักษณะ⁶⁰ ดังนี้

1. การแก้ไขตัดแปลงหรือบิดเบือนข้อมูลเพื่อผลประโยชน์ของตนเองหรือในการบริหารงานทุกระดับโดยการคัดลอกเป็นการคัดลอกเนื้อหาข้อความหรือประโยคใดประโยคหนึ่งของต้นฉบับมาใช้เป็นงานเขียนของตนเอง เช่น การคัดลอกข้อความจากบางบทความจากอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาเป็นส่วนหนึ่งในงานของตนโดยไม่เรียบเรียงเป็นคำพูดของตนและไม่ได้อ้างอิง

2. การแอบอ้าง ผลงานของผู้อื่นโดยตนเองไม่ได้เป็นผู้สร้างสรรค์เพื่อผลประโยชน์ เช่น การขอตำแหน่งทางวิชาการอาจมีการเปลี่ยนคำเมื่อนำข้อความจากต้นฉบับมาเขียนใหม่หรืออาจมีการสลับตำแหน่งของคำหรือเปลี่ยนคำให้แตกต่างจากเดิม เช่น การลอกเลียนตัดแปลงการเขียนแบบ เป็นต้น

3. การลอกเลียนข้อเสนอในการขอทุนวิจัยของผู้อื่นโดยการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการรับทุนสนับสนุนการวิจัยไปใช้โดยไม่ได้รับการอนุญาตหรืออาจมีผู้ขอทุนรวมแต่ไม่ได้อ้าง

4. การนำเสนอผลงานโดยการแอบอ้างว่าตนเองเป็นผู้สร้างหลักเกณฑ์นั้นทั้งที่ความคิดหลักก็มาจากรายอื่นโดยการปิดบังที่มาของชิ้นงาน

5. การคัดลอกความคิดหรือผลงานของผู้อื่นมาเขียนใหม่ให้ดูเหมือนว่าเป็นผลงานของตนถือได้ว่าเป็นการลอกเลียนวรรณกรรมเพราะความคิดของแต่ละคนจะถูกถ่ายทอดมาในรูปแบบ ของผลงานที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างดีหากมีการลอกความคิดของคนอื่นเชื่อหรือกแนวคิดในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ถ้ามีการลอกเลียนต้องมีการอ้างอิงด้วย

6. ผลงานที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างดีหากมีการลอกความคิดของคนอื่นเชื่อหรือกแนวคิดในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ถ้ามีการลอกเลียนต้องมีการอ้างอิงด้วย

7. การลักลอบนำเสนอผลงานของผู้อื่นหรือผู้ร่วมงานที่ทำแต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ไปนำเสนอก่อนคือการนำผลงานของผู้อื่นไปนำเสนอเช่นการลอกเลียนโครงสร้างการวิจัยซึ่งมีผู้ร่วมทำงานหลายคนไปเผยแพร่

⁵⁹ เวคิน นพนิตย์, "การทำผิดจริยธรรมในการเขียนและตีพิมพ์ผลงานวิชาการ," วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 7, 2 (2555): 97-104

⁶⁰ พระเถียรชัย ไบศรี,

ทัศนคติและพฤติกรรมการลอกเลียนวรรณกรรมของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2560), หน้า 8-9.

8. การนำผลงานหรือข้อมูลที่ทำร่วมกันหลายคนไปแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นการลักลอบเอาผลงานที่ผู้เขียนรวมไปตีพิมพ์เผยแพร่ เช่น การทำงานวิจัยหรือการสร้างโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ไม่ได้รับการอ้างอิงจากผู้เขียนรวม

9. การอุปมาเป็นการยกตัวอย่างเปรียบเทียบของชิ้นงานนั้นให้ดูชัดเจนมากขึ้น เมื่อมีการนำมาเขียนใหม่ควรจะใช้คำอุปมาแบบอื่นและต้องอ้างอิงด้วย

10. นำงานของผู้เขียนเดิมมาใช้ในงานของตนเมื่อมีการคัดลอกจึงต้องมีการอ้างอิงเสมอเพราะงานเขียนแต่ละคนมีสำนวนที่แตกต่างต้องหลีกเลี่ยงควรอ่านให้เข้าใจความแล้วนำมาเขียนในคำพูดของตัวเองและให้คงความหมายเดิม

11. กระทำการอื่นเป็นการลอกเลียนวรรณกรรมเช่นการส่งผลงานขึ้นเดียวกันไปยังโรงพิมพ์ 2 แห่ง หรืองานเขียนที่มีผู้เขียนร่วมแต่ไม่ได้รับการยินยอมจากผู้เขียนร่วมในการจัดพิมพ์ การลอกการบ้าน การนำบทความจากอินเทอร์เน็ตมาเขียนแต่ไม่ได้อิง การนำสถิติแผนภาพ กราฟ รูปภาพ ของผู้อื่นมาใช้โดยไม่ได้มีการอ้างอิงแต่อย่างใด หรือการนำคำพูดของผู้อื่นมาใช้แต่ไม่ได้อ้างอิง

การละเมิดจริยธรรมในส่วนของการสร้างสื่อการสอนทางวิชาการที่พบได้บ่อย เป็นการละเมิดในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การลำดับชื่อผู้นิพนธ์โดยใส่ชื่อผู้ที่ไม่ได้ร่วมจัดทำผลงานและเขียนตามความเป็นจริง

2. การคัดลอกข้อบทความทั้งหมดหรือบางส่วนจากสื่อการสอนทางวิชาการของผู้อื่น

3. การนำรูปภาพตาราง แผนภูมิและแผนภาพของผู้อื่นมาใช้ประกอบในการทำสื่อการสอนทางวิชาการของตน โดยไม่ขออนุญาตเจ้าของผลงานเดิมหรือไม่อ้างอิงเจ้าของผลงานที่ถูกต้อง

4. การอ้างอิงเอกสารวิชาการโดยไม่ได้อ่านผลงานมาก่อน เช่นนำข้อมูลมาสร้างสื่อการสอนโดยไม่ได้อ่านรายละเอียดเนื้อหาข้างในเล่มเป็นพฤติกรรมที่ไร้ความซื่อสัตย์ในการทำผลงาน

สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยมีมาตรการในการป้องปรามการละเมิดจริยธรรมทางวิชาการ โดยกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัย เพื่อกำกับดูแลและป้องกันการละเมิดจริยธรรมทางวิชาการ อาทิเช่น ประมวลจริยธรรมผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.

2554 กล่าวถึง จริยธรรมของผู้ปฏิบัติงาน⁶¹ ว่าต้องปฏิบัติตนให้สมควรแก่การยกย่องและเป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษาและประชาชน ถ้ายกย่องความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาเพื่อนร่วมงานโดยไม่ปิดบัง การสอนและการอบรมนักศึกษาต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยกำหนดให้คณาจารย์ต้องปฏิบัติหน้าที่วิจัยอย่างมีจริยธรรม นักวิจัย⁶² ผู้ปฏิบัติงานต้องสร้างผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน⁶³ และผู้ปฏิบัติงานต้องเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการศึกษาอบรมหรือปฏิบัติการวิจัย เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างเคร่งครัด⁶⁴ โดยมีบทกำหนดโทษในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานการกระทำผิดจริยธรรมเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามประเภทของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการตักเตือนหรือสั่งให้ดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดหรือทำทัณฑ์บน เมื่อผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางจริยธรรมผู้ปฏิบัติงานและมหาวิทยาลัยในเรื่องใดแล้ว ให้รายงานสภามหาวิทยาลัยทราบ แต่ในกรณีที่สภามหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าผู้บังคับบัญชาไม่ได้ดำเนินการทางจริยธรรมหรือมิได้ลงโทษอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรมจะสั่งให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนการดำเนินการและสั่งการไม่ให้ออกต้องเหมาะสมต่อไปได้⁶⁵

นอกจากนี้ยังมีประมวลจริยธรรมของนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร บุคลากร และผู้เรียน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา⁶⁶ กำหนดให้บุคลากรสายวิชาการจะต้องมีจริยธรรมศีลธรรมอันดีและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และปฏิบัติตามปณิธาน และนโยบายของมหาวิทยาลัย สามารถมุ่งเน้นพัฒนาตนเองด้านวิชาการ มีความคิดสร้างสรรค์และกระตือรือร้นในการหาความรู้ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยวิธีการสอบที่ทันสมัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างเต็มความสามารถ เคารพและไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นและใช้ทรัพย์สินทางปัญญาของตนไปในทางที่ชอบ และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน⁶⁷

⁶¹ สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยประมวลจริยธรรมผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คำนวณที่ 9 สิงหาคม 2565. จาก <https://www.econ.cmu.ac.th/genadm/files/ethics>.

⁶² ข้อ 33 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยประมวลจริยธรรมผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

⁶³ ข้อ 34 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยประมวลจริยธรรมผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

⁶⁴ ข้อ 35 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยประมวลจริยธรรมผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

⁶⁵ ข้อ 44 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยประมวลจริยธรรมผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

⁶⁶ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ประมวลจริยธรรมของนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร บุคลากรและผู้เรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, คำนวณที่ 7 สิงหาคม 2565 จาก <https://personnel.ssru.ac.th/useruploads/files/20210428/e371d598bf16ae1fe95512a812a0eb927ca36bb0.pdf>.

⁶⁷ ข้อ 6 แห่งประมวลจริยธรรมของนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร บุคลากรและผู้เรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

และหากมีใครละเมิดจริยธรรมตามประมวลนี้ให้คณะกรรมการธรรมมาภิบาลและจริยธรรมเสนอต่อผู้รับรายงาน เพื่อพิจารณาตามความเหมาะสม กรณีมีความผิดทางวินัยด้วยให้คณะกรรมการธรรมมาภิบาล และจริยธรรมเสนอเรื่องต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาข้อบังคับว่าด้วยพนักงานมหาวิทยาลัยข้อบังคับว่าด้วยการดำเนินการดำเนินการทางวินัยหรือข้อบังคับว่าด้วยวินัยนักศึกษา⁶⁸

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2563⁶⁹ กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยต้องเคารพและไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น พัฒนาดตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและยังเคารพเสรีภาพทางวิชาการและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น⁷⁰ นักศึกษาต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับและประกาศของมหาวิทยาลัยเคารพและไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเสรีภาพทางวิชาการและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น และดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย⁷¹ ในข้อบังคับนี้ให้คณะกรรมการธรรมมาภิบาลเสนอต่อผู้รับรายงานสั่งลงโทษบุคคลนั้นด้วยการกล่าวตักเตือนและกรณีมีความผิดทางวินัยให้กรรมการธรรมมาภิบาลและจริยธรรมเสนอเรื่องต่อผู้มีอำนาจที่ดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยวินัย และข้อบังคับระเบียบประกาศหรือมติที่เกี่ยวกับจริยธรรมจรรยาบรรณวินัยหรือข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง⁷²

ในส่วนของมหาวิทยาลัยพะเยาได้จัดทำประมวลจริยธรรมมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2564⁷³ กำหนดให้บุคลากรสายวิชาการต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์นโยบาย ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัด ประพฤติตัวให้เหมาะสมกับการเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ⁷⁴ ต้องมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่วิจัยและสร้างผลงานทาง อาน และแสดงออก ซึ่งความเห็น

⁶⁸ ข้อ 11 แห่งประมวลจริยธรรมของนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร บุคลากรและ ผู้เรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

⁶⁹ สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2563, ค้นวันที่ 8 สิงหาคม 2565 จาก <http://regu.tu.ac.th/quesdata/Data/AA612.pdf>.

⁷⁰ ข้อ 10 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2563.

⁷¹ ข้อ 11 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2563.

⁷² ข้อ 13 แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2563.

⁷³ สภามหาวิทยาลัยพะเยา, ประมวลจริยธรรมมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2564, ค้นวันที่ 7 สิงหาคม 2565 จาก <https://does.up.ac.th/informationsubdtl/NTA5>.

⁷⁴ ข้อ 18 แห่งประมวลจริยธรรมมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2564.

ทางวิชาการโดยสุจริต และสามารถเปิดเผยให้ผู้เรียนหรือผู้เกี่ยวข้องรับรู้ได้⁷⁵ เมื่อบุคลากร ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำ จริยธรรมจะต้องจัดทำเป็นหนังสือพร้อมเอกสารหลักฐานที่สามารถ เชื่อได้ว่าการกระทำผิด จริยธรรมและยื่นต่อคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการพิจารณา แต่งตั้งอนุกรรมการ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง และรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง หากพิจารณาแล้ว พบว่า การกระทำดังกล่าวไม่เป็นการทำความผิดทางวินัย ให้ผู้ที่อธิการบดี มอบหมายหรือผู้บังคับบัญชาชั้นต้นดำเนินการตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือสั่งให้ ได้รับความพัฒนาทางด้านจริยธรรมตามที่อธิบดีหรือผู้บังคับบัญชาชั้นต้นเห็นสมควร กรณีพิจารณา แล้วปรากฏว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำ ความผิดทางวินัยให้อธิการบดีพิจารณา ดำเนินการทางวินัยตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยกับบุคลากร และเมื่อพิจารณาแล้ว ไม่ปรากฏมูลว่า เป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ให้อธิบดีหรือผู้ที่อธิการบดีมอบหมายหรือ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นยุติเรื่อง⁷⁶

ดังนั้น คำนิยามของจริยธรรมทางวิชาการอาจมีลักษณะคล้ายคลึงกับธรรมสิทธิ ของผู้สร้างสรรค์งานวิชาการที่ต้องเคารพต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ในฐานะที่ เป็นลักษณะหนึ่งของธรรมสิทธิ ซึ่งสิทธิดังกล่าวทำให้ผลงานนั้นมีลิขสิทธิ์อันเป็นทรัพย์สินทาง ปัญญาประเภทหนึ่ง ผู้ได้ไปซึ่งลิขสิทธิ์ย่อมไม่มีสิทธิตัดแปลงเนื้อหาให้เกิดความเสื่อมเสียต่อ ชื่อเสียงและเกียรติของผู้สร้างสรรค์ ด้วยเหตุผลดังกล่าวสถาบันอุดมศึกษาจึงกำหนดมาตรการ เพื่อป้องกันปราชัยถึงการลงโทษผู้กระทำผิดจริยธรรมทางวิชาการให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อคงไว้ ซึ่งธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงานอันจะนำไปสู่เกียรติยศ และศักดิ์ศรีทางวิชาการของ นักวิชาการเป็นสำคัญ

2. ธรรมสิทธิในผลงานทางวิชาการ

งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ประกอบด้วยผลงาน สร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานเผยแพร่เสียงภาพ หรืองานอื่นใดที่เกิดจากการตักผลึกทางความคิดของผู้ สร้างสรรค์⁷⁷ เป็นต้น แต่ผู้ที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในผลงานทางวิชาการอาจมิใช่เจ้าของธรรมสิทธิ ในผลงานทางวิชาการ ยกตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บรรลุผลทางการศึกษา ลิขสิทธิ์จะเป็นของสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัดแต่ธรรมสิทธิยังเป็นของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

⁷⁵ ข้อ 24 แห่งประมวลจริยธรรมมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2564.

⁷⁶ ข้อ 64 แห่งประมวลจริยธรรมมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2564.

⁷⁷ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

ทั้งนี้ หากจำแนกประเภทของผลงานทางวิชาการตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม⁷⁸ ได้แก่

กลุ่ม 1 งานวิจัย

กลุ่ม 2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น อาทิเช่น ผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาทางอุตสาหกรรม ผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนานโยบายทางสาธารณะ ผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ กรณีศึกษา งานแปล พจนานุกรม สารานุกรม นามานุกรมและผลงานทางวิชาการในลักษณะเดียวกัน สิทธิบัตร และซอฟต์แวร์ เป็นต้น

กลุ่ม 3 ผลงานวิชาการรับใช้สังคม

กลุ่ม 4 ตำรา หนังสือ และบทความวิชาการ

สำหรับสื่อการสอนทางวิชาการ หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้น จากความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ของผู้จัดทำ วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาและประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยมีได้มุ่งหวังผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก สื่อการสอนทางวิชาการ แบ่งออกเป็น หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอนบทความทางวิชาการ ผลงานวิจัย งานแปล รายงานการศึกษาค้นคว้า สื่อการเรียนการสอน รายงานโครงการต่าง ๆ และ ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในผลงานทางวิชาการปรากฏในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 18 โดยให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานดังนี้

1. สิทธิที่จะแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์

2. สิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นทำการบิดเบือน ตัดทอนหรือดัดแปลงผลงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ หรือกระทำการอื่นใดจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ รวมถึงสิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิทางเศรษฐกิจในมาตรา 15

3. ให้อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์เท่ากับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ รวมถึงทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิฟ้องร้องบังคับสิทธิในลิขสิทธิ์เท่ากับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

⁷⁸ "ประเภทของผลงานทางวิชาการตามเอกสารแนบท้ายประกาศ ก.พ.อ. ." ใน ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560 (2560).

ดังนั้น แม้ว่าสิทธิทางเศรษฐกิจจะเปลี่ยนเป็นของบุคคลอื่นแล้ว ธรรมเนียมที่ยังอยู่ รวมถึงสิทธิที่ตกแก่ทายาท ตาม มาตรา 15 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยบัญญัติให้ สิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลงซึ่งเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

1. การทำซ้ำ หมายถึง การคัดลอกไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา⁷⁹ แต่การทำซ้ำในทางวิชาการน่าจะหมายถึง การคัดลอกเพื่อการสอนทางวิชาการไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ⁸⁰

2. การดัดแปลง หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือจำลองงานต้นฉบับอัน เป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่⁸¹ ซึ่งตัวอย่างการดัดแปลงผลงาน ทางวิชาการ เช่น การแปลบทความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ในลักษณะคำต่อคำโดยไม่ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ การนำเนื้อหาบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญในตำรามาสร้างพาวเวอร์พอยท์ เพื่อจัดทำเป็นสื่อการสอนโดยปราศจากการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลและเนื้อหาดังกล่าว

แต่อย่างไรก็ตามในกรณีการทำซ้ำ หรือดัดแปลงเพื่อการสอนทางวิชาการโดยเจตนา แต่ยังคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงานและอ้างอิงแหล่งที่มาของงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเป็น สื่อการสอนย่อมอยู่ในขอบเขตภายใต้ดุลยพินิจระหว่าง ธรรมเนียมผลงานและธรรมเนียม สิทธิ จึงเข้าข่ายหลักการยกเว้นการคุ้มครองลิขสิทธิ์

3. ลักษณะการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทาง วิชาการ

การสร้างสรรคสื่อการสอนทางวิชาการในยุคปัจจุบันได้ประยุกต์การแสดงมาใช้ เป็นสื่อการสอน การคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ เนื่องจากสิทธิของนักแสดงนั้นมีแง่มุมการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและเรื่องของจริยธรรมรวมกัน อยู่ด้วย จึงควรให้คุ้มครองเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดต่อความเป็นตัวตน ความมีเอกลักษณ์ เฉพาะของบุคคล รวมถึงสไตล์ส่วนตัวของนักแสดงคนนั้น แม้ว่าแนวคิดนี้ถือว่าเป็นนามธรรม ค่อนข้างมากหากเทียบกับความจับต้องได้ของเรื่องลิขสิทธิ์ โดยนักแสดงมีลิขสิทธิ์อยู่ 5 ลักษณะ ดังนี้

3.1 สิทธิที่จะระบุตัวตนเป็นนักแสดง ในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

3.2 สิทธิในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงาน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของลิขสิทธิ์ ห้ามบุคคลอื่นกระทำการคัดลอก ปิดเบื้อน ดัดแปลงผลงานการแสดงของตน

⁷⁹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

⁸⁰ สุภาภรณ์ ศรีดี, ลิขสิทธิ์ทางวิชาการและจริยธรรมบนอินเทอร์เน็ต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ค้นหา วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565 จาก: <https://www.stou.ac.th/thai/schools/sca/document/copyright.htm>.

⁸¹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

3.3 ระยะเวลาของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การกำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์จึงควรปรับให้สอดคล้องกับยุคสมัย ซึ่งแนวทางในการกำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ อาจเป็นไปได้ 3 แนวทาง คือ

3.3.1 ระยะเวลาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ควรมิอยู่ตลอดชีวิตของนักแสดงและสิ้นสุดเมื่อนักแสดงถึงแก่ชีวิต

3.3.2 ระยะเวลาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ควรมีระยะเวลาในการคุ้มครองผลงานตลอดการ ซึ่งแนวคิดนี้มีบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงานในฐานะนักแสดงของประเทศ ฝรั่งเศส รัสเซีย และบัลแกเรีย เป็นต้น⁸²

3.3.3 ระยะเวลาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ควรสัมพันธ์กับสิทธิทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นประเด็นที่ควรนำมาวิเคราะห์อีกครั้ง เนื่องจากการพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้การจัดเก็บบันทึกสื่อการสื่อนคงอยู่และใช้ประโยชน์ได้นานขึ้น จึงต้องหาแนวทางที่จะรักษาสมดุลของสิทธิทางเศรษฐกิจและลิขสิทธิ์ โดยกฎหมายไทยให้อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์เท่ากับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ รวมถึงทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิฟ้องบังคับสิทธิในลิขสิทธิ์เท่ากับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย⁸³

3.4 การยกเว้นลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ สามารถกระทำได้ โดยการลงนามตกลงยกเว้นลิขสิทธิ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่อย่างไรก็ตามลิขสิทธิ์ไม่สามารถโอนให้บุคคลอื่นได้⁸⁴

3.5 การโอนลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงาน แม้ว่าจะได้มีการโอนสิทธิทางเศรษฐกิจของนักแสดงแล้วก็ตาม ลิขสิทธิ์ของนักแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการจะยังคงอยู่ไม่โอนตามไปด้วย⁸⁵

⁸² วุฒิ วรรณลี, "สิทธิของผู้สร้างสรรค์ในฐานะนักแสดงภายใต้สนธิสัญญาปักกิ่ง ว่าด้วยการแสดงในงานโสตทัศนวัสดุ ค.ศ. 2012." หน้า 77.

⁸³ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน.

4. เปรียบเทียบการคุ้มครองลิขสิทธิ์ กับสิทธิทางเศรษฐกิจ

4.1 ลักษณะแห่งสิทธิและผู้มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง

สิทธิทางเศรษฐกิจนั้นมุ่งแสวงหาประโยชน์อันเป็นตัวเงินหรือการแสวงหาประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ทั้งนี้เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการลงทุนเพื่อสร้างสรรค์งานจึงมุ่งที่จะได้รับค่าตอบแทนหรือเรียกว่า ค่าลิขสิทธิ์ (royalties) แต่สำหรับลิขสิทธิ์นั้น มุ่งแสวงหาประโยชน์อันมิใช่ตัวเงิน กล่าวคือมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ ดังนั้น ลิขสิทธิ์จึงมีลักษณะที่มุ่งจะให้ความคุ้มครองทางด้านจิตใจของผู้สร้างสรรค์เป็นสำคัญ

สิทธิทางเศรษฐกิจย่อมคุ้มครองผู้สร้างสรรค์และเจ้าของลิขสิทธิ์ แม้ว่าเจ้าของลิขสิทธิ์จะมีใช้ผู้สร้างสรรค์ก็ตาม ส่วนลิขสิทธิ์ผู้ที่ได้รับการคุ้มครองจะต้องเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หลังจากผู้สร้างสรรค์ผลงานถึงแก่ความตาย ทายาทหรือบุคคลอื่นใดอาจเป็นผู้ดูแลลิขสิทธิ์ต่อไปก็ได้

4.2 การได้มาซึ่งสิทธิและการสละสิทธิ

การได้มาซึ่งสิทธิทางเศรษฐกิจไม่จำเป็นต้องเป็นผู้สร้างสรรค์เสมอไปอาจเป็นผู้รับโอนสิทธิทางเศรษฐกิจก็ได้ ซึ่งต่างจากการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ที่บุคคลนั้นจะต้องเป็นผู้สร้างสรรค์งานเท่านั้นและจะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์งานขึ้นมา

สิทธิทางเศรษฐกิจนั้น สามารถแสดงเจตนาสละสิทธิได้โดยการสละสิทธิกระทำด้วยเพียงการแสดงเจตนาให้สาธารณชนรับรู้ว่าคุณไม่ประสงค์ที่จะหวงกันไว้ซึ่งงานสร้างสรรค์ดังกล่าวอีกต่อไป โดยการสละสิทธินั้นไม่จำเป็นต้องมีการตกลงกันไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใดก็เพียงพอต่อการสละสิทธิในทางเศรษฐกิจแล้ว การสละลิขสิทธิ์นั้น ในบางประเทศมองว่าเป็นสิทธิอย่างหนึ่ง จึงกำหนดให้สามารถสละได้ แต่ในบางประเทศกำหนดให้ลิขสิทธิ์ไม่อาจสละได้ โดยผู้วิจัยจึงขอแยกเป็น 2 กลุ่มดังต่อไปนี้

กลุ่ม 1 กลุ่มที่สามารถสละลิขสิทธิ์ได้ การสละลิขสิทธิ์สามารถกระทำได้สองทาง คือ 1) โดยวาจาหรือ 2) โดยการทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยการสละลิขสิทธิ์เป็นลายลักษณ์อักษรกระทำได้ด้วยการลงลายมือชื่อผู้สละลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตาม การสละสิทธิโดยปริยายก็อาจเกิดขึ้นได้หากการแสดงออกนั้นมีความแน่นอนมากพอ เช่น หากผู้สร้างสรรค์ยอมรับการดัดแปลงหรือดัดทอนงานได้ สันนิษฐานได้ว่าผู้สร้างสรรค์ได้สละลิขสิทธิ์แล้ว แต่อย่างไรก็ตามผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่างานนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของตนได้

กลุ่ม 2 กลุ่มที่ไม่สามารถสละกรรมสิทธิ์ได้ กล่าวคือ แม้สละไปแล้วก็ไม่มีผลทางกฎหมายหรือหากทำการสละไปก็มิส่งผลให้การสละกรรมสิทธิ์นั้นเป็นโมฆะ แม้ว่าการสละกรรมสิทธิ์จะไม่อาจทำได้แต่การสละการดำเนินการตามกรรมสิทธิ์อาจกระทำได้

4.3 การอนุญาตให้ใช้สิทธิและการโอนสิทธิ

สำหรับสิทธิทางเศรษฐกิจนั้นผู้สร้างสรรค์เจ้าของลิขสิทธิ์ สามารถอนุญาตให้ใช้สิทธิได้ แต่สำหรับกรรมสิทธิ์นั้นมิอาจอนุญาตให้ใช้สิทธิได้⁸⁶ แต่อาจอนุญาตให้องค์กรเข้ามาจัดการกรรมสิทธิ์ได้โดยองค์กรเหล่านี้เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายหรือโดยนิติกรรมมีหน้าที่ในการดำเนินการตามลิขสิทธิ์ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโอนลิขสิทธิ์ การเก็บค่าลิขสิทธิ์ ตลอดจนการฟ้องร้องดำเนินคดีการทำงานขององค์กรเหล่านี้มีทั้งในรูปแบบของการรับโอนสิทธิมาเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำละเมิดในนามขององค์กรเองและทำงานแทนผู้สร้างสรรค์โดยอาศัยกรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์

กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์จึงไม่อาจโอนแก่กันได้ ไม่อาจโอนได้เลยแม้ด้วยวิธีใด ๆ เมื่อกฎหมายกำหนดให้ไม่สามารถโอนแก่กันได้เลยแม้โดยทางมรดก ดังนั้นเมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายกรรมสิทธิ์ย่อมเป็นอันระงับ ไม่อาจโอนได้โดยทางอื่นนอกจากทางมรดก การโอนกรรมสิทธิ์นั้น โดยหลักแล้วไม่อาจโอนได้ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่การโอนย่อมทำได้โดยทางมรดกกล่าวคือ ทางพินัยกรรมหรือทางทายาทโดยธรรม ผู้สร้างสรรค์เจ้าของลิขสิทธิ์ สามารถโอนสิทธิทางเศรษฐกิจให้กับบุคคลอื่นได้เพราะเป็นเรื่องที่มุ่งประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และยังสามารถโอนไปยังทายาททางมรดกได้ด้วย แต่สำหรับกรรมสิทธิ์ไม่อาจโอนแก่กันได้

4.4 ระยะเวลาในการคุ้มครอง

สิทธิทางเศรษฐกิจเป็นสิทธิที่มีระยะเวลาในการคุ้มครอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความสมดุลระหว่างผู้สร้างสรรค์ เจ้าของลิขสิทธิ์กับสาธารณชนในการเข้าใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ และงานอันได้รับการคุ้มครองในฐานะสิทธิข้างเคียง ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการมีงานทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นมา ดังนั้น เมื่อสิ้นระยะเวลาในการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมหมดสิทธิในการที่จะแสวงหาประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของตนไปเพราะงานนั้นได้ตกเป็นสมบัติสาธารณะ (work in public domain) แล้ว บุคคลใดจะอ้างสิทธิแต่เพียงผู้เดียวไม่ได้และบุคคลใด ๆ ย่อมมีสิทธิใช้สอยงานได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

⁸⁶ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

แต่ปรัชญาของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ตามกฎหมายของกลุ่มภาคพื้นยุโรปหรือระบบลิขสิทธิ์ได้ให้การคุ้มครองไว้ตลอดกาล (perpetual) แม้ว่าผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ก็ยังคงมีอยู่ อย่างไรก็ตามในบางประเทศก็ได้มีการกำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ไว้ด้วย

5. ข้อยกเว้นการคุ้มครองลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองด้านเศรษฐกิจแก่ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมา โดยกำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการแสวงหาประโยชน์จากผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ด้วยสติปัญญา อย่างไรก็ตามเพื่อคืนประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์แก่สังคมหรือสาธารณชนและสร้างแรงจูงใจให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานสร้างผลงานใหม่ ฝ่ายนิติบัญญัติในหลายประเทศจึงวางหลักเกณฑ์ที่อนุญาตให้นำผลงานอันมีลิขสิทธิ์ไปใช้โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เรียกว่า หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use) ขึ้นในบทบัญญัติหลายฉบับ ดังนี้

อนุสัญญากรุงเบอร์น ฉบับแก้ไข ณ กรุงปารีส ค.ศ. 1971 (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works 1971) เป็นข้อตกลงพหุภาคีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรม กำหนดหลักเกณฑ์ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ในข้อ 9(2) โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกบัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของตนเกี่ยวกับการอนุญาตให้มีการทำซ้ำงานลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมได้ในบางกรณี⁸⁷ ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ และไม่กระทบต่อสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร หรือเป็นการใช้งานโดยชอบธรรมเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือการศึกษา⁸⁸ โดยแยกออกเป็น

1. การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อการอ้างอิง (Right of Quotation)⁸⁹ โดยต้องเป็นผลงานวรรณกรรมที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน บุคคลใดนำผลงานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์นี้มาใช้ ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของผลงานและชื่อของผู้สร้างสรรค์ผลงานที่ปรากฏในเนื้อหาของงานเสมอ⁹⁰
2. การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน (Use for Teaching Purposes)⁹¹ ซึ่งน่าจะหมายถึงการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา⁹²ทุกระดับ

⁸⁷ "Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works Paris Act 1971." Article 9(2)

⁸⁸ กรมทรัพย์สินทางปัญญา, "คู่มือการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม," กระทรวงพาณิชย์ (2558).

⁸⁹ "Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works Paris Act 1971." Article 10(1).

⁹⁰ Ibid. Article 10(3)

⁹¹ Ibid. Article 10(2).

สอดคล้องกับข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights- TRIPs) หรือที่เรียกว่า ข้อตกลงทริปส์ ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกภายใต้การควบคุมดูแลขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization- WTO) ต้องกำหนดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวได้ เฉพาะแต่กรณีพิเศษบางกรณีเท่านั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ และไม่กระทบต่อสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร⁹³ เพียงแต่ข้อตกลง ทริปส์ บัญญัติให้เป็นข้อยกเว้นแก่งานทุกประเภท

ในส่วนของประเทศไทย การกระทำใดที่แม้ว่าจะเข้าข่ายเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ในงานวรรณกรรม แต่เข้าข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ แก้ไขเพิ่มเติม ให้ถือว่าการกระทำต่อไปนี้เป็นไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

1. การใช้ผลงานลิขสิทธิ์นั้นไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ตามปกติของเจ้าของ ลิขสิทธิ์⁹⁴
2. การใช้งานลิขสิทธิ์นั้นต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของ เจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร⁹⁵
3. การใช้งานลิขสิทธิ์นั้น มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้⁹⁶
 - 3.1 ใช้เพื่อวิจัยหรือศึกษา แต่มิใช่การกระทำเพื่อหาผลกำไร
 - 3.2 ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง และ/หรือบุคคลอื่นในครอบครัวรวมถึงญาติสนิท
 - 3.3 ดิจิตัล วิจัย หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ในงานนั้น
 - 3.4 เสนอข่าวหรือประชาสัมพันธ์ต่อสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็น เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

⁹² Gillian Davies, *Copyright and the Public Interest (Modern Legal Studies)*, 2 ed. (Sweet & Maxwell Ltd, 2002). หน้า 278.

⁹³ Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, *Trips: Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights*, Date cited 2 June 2021 Available from: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf.

⁹⁴ มาตรา 32 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

⁹⁵ มาตรา 32 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

⁹⁶ มาตรา 32 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

3.5 ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณา ดังกล่าว

3.6 ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

3.7 ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอน หรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

3.8 นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

3.9 ทำซ้ำ หรือดัดแปลง เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร ทั้งนี้ รูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการและองค์กรผู้จัดทำ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา⁹⁷

3.10 การกล่าว คัดลอกเลียน หรืออ้างอิงงานบางตอนตามสมควรจากผลงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น⁹⁸

3.11 การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุด คือ การทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น และการทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือการศึกษา ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากการทำซ้ำนั้นมีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร⁹⁹

ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าสื่อการสอนทางวิชาการจะเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ แต่เมื่อเกิดการทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน¹⁰⁰ เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา¹⁰¹ ซึ่งเป็นการกระทำดังกล่าวไม่ได้แสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจ จึงไม่กระทบกับสิทธิทางเศรษฐกิจของผู้สร้างสรรค์ อีกทั้งไม่กระทบต่อสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของ

⁹⁷ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558

⁹⁸ มาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

⁹⁹ มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

¹⁰⁰ มาตรา 32 (6) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

¹⁰¹ มาตรา 32 (7) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ผู้สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของผู้สร้างสรรค์ การกระทำนั้นจึงมิใช่การละเมิดลิขสิทธิ์ แต่เมื่อเกิดการคัดลอกหรืออ้างอิงบางส่วนจากสื่อการสอนทางวิชาการโดยผู้อื่นที่มีใช้ผู้สร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ได้ระบุถึงผู้สร้างสรรค์ผลงาน แม้จะไม่เข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์เนื่องจากเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ขัดกับหลักของกรรมสิทธิ์ซึ่งให้สิทธิในการแสดงตัวเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน แต่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ได้บัญญัติถึงโทษจากการละเมิดกรรมสิทธิ์ดังกล่าวไว้ส่งผลให้เกิดการละเมิดกรรมสิทธิ์ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา

ในขณะที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของประเทศออสเตรเลีย (Copyright Act 1968) บัญญัติข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ต่องานวรรณกรรม ภายใต้หลักการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ว่าการทำซ้ำ คัดลอกเลียน หรืออ้างอิงงานบางตอนตามสมควร สามารถกระทำได้ ถ้าเป็นการกระทำเพื่อการวิจัยหรือการศึกษา¹⁰² ภายใต้องค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1) วัตถุประสงค์และลักษณะของงานที่นำมาใช้โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาผลกำไร 2) ลักษณะของงานลิขสิทธิ์หรือการดัดแปลงงาน 3) ความเป็นไปได้ในการได้มาซึ่งงานลิขสิทธิ์หรือการดัดแปลงงานลิขสิทธิ์ภายในเวลาอันสมควร 4) ผลกระทบต่อมูลค่าของงานหรือการดัดแปลงงานลิขสิทธิ์ 5) ปริมาณและส่วนสำคัญของงานที่คัดลอกมาเมื่อเทียบกับปริมาณงานต้นฉบับ¹⁰³

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่า ลิขสิทธิ์ทางวิชาการโดยเฉพาะการสร้างสื่อการสอนทางวิชาการ เป็นลิขสิทธิ์อีกประเภทหนึ่งที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานถูกละเมิดสิทธิอยู่บ่อยครั้ง ทั้งที่ผู้กระทำการละเมิดทราบและไม่ทราบ แต่มักไม่เกิดการฟ้องร้องกันเนื่องจากผู้ละเมิดและผู้ถูกละเมิดอยู่ในแวดวงวิชาการด้วยกัน¹⁰⁴ การละเมิดผลงานทางวิชาการอาจจะเกิดทั้งโดยเจตนาหรือไม่เจตนา แม้ว่าการกำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นการรักษาสมดุลระหว่างกรรมสิทธิ์และประโยชน์ที่สังคมพึงจะได้รับจากผลงานที่สร้างสรรค์ สื่อการสอนทางวิชาการเป็นสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อมุ่งประโยชน์ด้านการเรียนการสอนเป็นหลัก เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนนั้นขึ้นแต่ขอด้วยข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เรื่องการนำมาใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่ได้นำมาจำหน่ายหรือมีผลตอบตอบแทนด้านเศรษฐกิจ ทำให้บุคคลอื่นนำสื่อการสอนนั้นมาใช้ต่อโดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ข้อยกเว้นนั้นไม่ได้หมายรวมถึงการยกเว้นการละเมิดกรรมสิทธิ์ เนื่องจากกรรมสิทธิ์มุ่งปกป้องชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ฉะนั้น การนำสื่อการสอนทางวิชาการของผู้อื่นมาใช้ควรอ้างอิงชื่อของผู้สร้างสรรค์และ

¹⁰² Copyright Act 1968, Date cited 21 May 2021 Available from:

<https://www.legislation.gov.au/Details/C2017C00180>. Article 40 (1)

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน. Article 40 (2)

¹⁰⁴ ศิริพงษ์ พยอมยัม. (2533). การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

แหล่งที่มาของข้อมูลเสมอ โดยไม่มีข้อยกเว้น เพื่อให้เกียรติแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานและแสดงถึงการเคารพกรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

6. การคุ้มครองผลงานทางวิชาการ

สืบเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างไม่มีขีดจำกัด ข้อมูลทางวิชาการ ถูกสร้างและบันทึกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นเพื่อให้สะดวกต่อการเรียนการสอนและการสืบค้น ทำให้มีผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการได้ง่ายขึ้นทั้งการทำซ้ำดัดแปลงและส่งต่อข้อมูลให้ผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จึงไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองผลงานอันมีลิขสิทธิ์ ฝ่ายนิติบัญญัติจึงได้ผ่าน พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) มาใช้คุ้มครองผลงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยเพิ่มประเด็นสำคัญเกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์อยู่ 3 ประการ คือ เพิ่มบทนิยามคำว่า ข้อมูลการบริหารสิทธิ (Rights Management Information: RMI) มาตรการทางเทคโนโลยี (Technological Protection Measures: TPM) และการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี เพื่อป้องกันการทำซ้ำหรือการเข้าถึงข้อมูลอันมีลิขสิทธิ์ โดยที่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ให้ความยินยอมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

6.1 ข้อมูลการบริหารสิทธิ (Rights Management Information: RMI) หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานที่บ่งชี้ถึงผู้สร้างสรรค์ งานสร้างสรรค์ นักแสดง การแสดง เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือระยะเวลาและเงื่อนไขการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ ตลอดจนตัวเลขหรือรหัสแทนข้อมูลดังกล่าว¹⁰⁵ เช่น ข้อมูลที่บ่งบอกว่าผู้สร้างสรรค์คือใคร เจ้าของลิขสิทธิ์คือใคร ปีที่สร้างสรรค์ผลงาน โดยข้อมูลนี้อาจจะเป็นภาษาสามัญที่สามารถอ่านได้รวมถึงตัวเลขหรือรหัสที่ใช้แทนข้อมูลเหล่านั้นด้วย ข้อมูลเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งในระบบการบริหารสิทธิ เนื่องจากจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นได้ ระบบการบริหารสิทธิแบ่งออกเป็น การระบุข้อมูลของงาน (The Identification of Content) และการอนุญาตใช้ (Licensing)¹⁰⁶ ข้อมูลการบริหารสิทธิจะถูกนำไปใช้โดยเจ้าของลิขสิทธิ์หรือบุคคลที่มีส่วนในการจัดการสิทธินั้น

การสร้างสื่อการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันมักจะถูกอยู่ในรูปแบบของไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ หรือเพาเวอร์พอยท์ การคุ้มครองข้อมูลการบริหารสิทธิภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่มีบทบัญญัติในมาตราให้ความคุ้มครองข้อมูลการบริหาร

¹⁰⁵ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558, ค้นวันที่ 2 เมษายน 2564 จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C506/%C506-20-2558-a0001.htm>.

¹⁰⁶ Daniel J. Gervais, "Electronic Right Management and Digital Identifier System," *Journal of Electronic* 4(1999).

สิทธิในสื่อสังคมออนไลน์¹⁰⁷ ด้วยเหตุนี้เมื่อมีผู้อื่นนำสื่อการสนทนาที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างขึ้นไปใช้ต่อ โดยลบชื่อ หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิบางส่วนสามารถกระทำได้โดยอิสระโดยที่ผู้สร้างสรรค์ไม่อาจทราบได้ การกระทำดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานสูญเสียแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน และจะกระทบต่อประโยชน์ต่อสาธารณะในที่สุด¹⁰⁸

อนึ่ง การระบุชื่อผู้สร้างสรรค์ผลงานตามข้อมูลการบริหารสิทธิ อาจทับซ้อนกับการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ จึงจำเป็นต้องศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับการคุ้มครองกรรมสิทธิ์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้สร้างสรรค์ผลงานและเผยแพร่หลักกรรมสิทธิ์ให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นในประเทศไทย

6.2 มาตรการทางเทคโนโลยี (Technological Protection Measures: TPM) หมายถึง เทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ ลิขธินักแสดง หรือเทคโนโลยีเพื่อใช้ควบคุมและป้องกันการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดง เพื่อที่เจ้าของงานลิขสิทธิ์จะได้ป้องกันไม่ให้ผู้ใดเข้ามาใช้งานลิขสิทธิ์ของตน¹⁰⁹ เช่น การใส่รหัสผ่าน (password) การใช้เทคโนโลยีเข้ารหัส (encryption) ซึ่งอาจแบ่งมาตรการทางเทคโนโลยีออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ

6.2.1 มาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้ควบคุมการเข้าถึง (Access control) เช่น การตั้งค่าน์รหัสผ่าน

6.2.2 มาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้ป้องกันการทำซ้ำ (Copy control) เช่น หากเจ้าของสิทธิในงานชิ้นนั้นประสงค์จะให้สามารถชมงานได้เพียงครั้งเดียว ก็อาจมีการตั้งโปรแกรมลบข้อมูลในตัวเองเพื่อมิให้เข้าถึงงานนั้นได้อีก เป็นต้น

แต่แท้จริงแล้วมาตรการทางเทคโนโลยี เป็นเพียงมาตรการที่ออกมาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยต้องเป็นมาตรการที่ไม่ล้ำสมัยและเป็นมาตรการที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ง่ายเท่านั้น¹¹⁰ แต่ทว่าในทางวิชาการมาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้ควบคุมการเข้าถึงอาจก่อให้เกิดปัญหา เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงงานนั้นได้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น

¹⁰⁷ Noppanun Supasiripongchai, "Right Management Information (Rmi) and Its Role in Protecting Moral Rights in the Digital Environment: What Should Be the Appropriate Approach for the Protection of Rmi in Thailand in the Light of the Prospective Thailand-United States Free Trade Agreement (Fta)?," *Computer and Telecommunications Law Review (CTLR)* 20, 5 (2014): 145-161

¹⁰⁸ *ibid.*

¹⁰⁹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

¹¹⁰ วัชร วรรณลี, "สิทธิของผู้สร้างสรรค์ในฐานะนักแสดงภายใต้สนธิสัญญาปักกิ่ง ว่าด้วยการแสดงในงาน สื่อดิจิทัล" ค.ศ. 2012." หน้า 82.

โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์แม้ว่าการใช้งานนั้นจะเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ยกเว้นแต่การเข้าถึงผลงานนั้นได้รับการยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมาย¹¹¹ การกระทำนั้นไม่เป็นการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี

แต่ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์แบบจนไม่สามารถหลบเลี่ยงได้แล้วก็ยังมีการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์แล้วเผยแพร่ผลงานนั้นผ่านทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ภาครัฐจึงออกมาตรการเพื่อให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถแจ้งให้เจ้าของแพลตฟอร์มออนไลน์หรือผู้ให้บริการระบบอินเทอร์เน็ต เช่น เฟซบุ๊ก ยูทูบ ถอดงานของตนออกจากแพลตฟอร์มดังกล่าวโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล¹¹²

ดังนั้น การสร้างสื่อการสอนทางวิชาการแล้วใช้มาตรการที่ควบคุมการเข้าถึงและป้องกันการทำซ้ำอย่างรัดกุมแล้ว เช่น การใส่รหัสการเข้าถึงไฟล์งานและการใส่ลายน้ำในงานแล้วยังมีบุคคลหนึ่งบุคคลใดกระทำการเจาะรหัสไฟล์และลบลายน้ำออกให้ถือว่าบุคคลผู้นั้นกระทำการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี¹¹³ของผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการแม้จะมีใช้เพื่อการค้าหรือการแสวงหาผลกำไร ผู้กระทำการละเมิดนั้นต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท¹¹⁴ แต่ถ้าผู้ใดกระทำการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี แล้วกระทำการ ขยาย มีไว้เพื่อขาย เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือแจกในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹¹⁵ แต่ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการถ่ายรูปด้วยตนเองแล้วนำรูปถ่ายนั้นมาประกอบในสื่อการสอนทางวิชาการที่สร้างสรรค์ขึ้นมาแม้จะมีได้ใช้มาตรการทางเทคโนโลยีเพื่อจำกัดการเข้าถึงรูปถ่ายดังกล่าว ลิขสิทธิ์ในรูปถ่ายนั้นจะเป็นของผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และอยู่ต่ออีก 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนวิชาการนั้นเสียชีวิต¹¹⁶

จึงอาจสรุปได้ว่าการคุ้มครองสื่อการสอนวิชาการตามมาตรการทางเทคโนโลยีแบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือ มาตรการที่ใช้จำกัดการเข้าถึงงานและมาตรการที่ใช้จำกัดการกระทำต่อตัวงาน ซึ่งมาตรการทางเทคโนโลยีทั้งสองแบบจะต้องเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพ

¹¹¹ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

¹¹² มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

¹¹³ มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

¹¹⁴ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

¹¹⁵ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

¹¹⁶ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

เช่น การตั้งรหัสผ่านก่อนเข้าไปอ่านสื่อการสอนทางวิชาการหรือสื่อการสอน หรือการใส่ลายน้ำในเอกสารวิชาการหรือสื่อการสอนที่สร้างขึ้น แต่ในกรณีที่สร้างสื่อการสอนทางวิชาการขึ้นโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประกอบกันมากกว่าหนึ่งโปรแกรม อันเป็นเหตุให้มาตรการทางเทคโนโลยีไม่ได้ผล กรณีดังกล่าวนี้ไม่ถือเป็นการละเมิดมาตรการทางเทคโนโลยี¹¹⁷ ดังนั้นการสร้างสื่อการสอนทางวิชาการผู้สร้างสรรค์ผลงานควรมีมาตรการทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยและจำกัดการหลีกเลี่ยงเพื่อคุ้มครองผลงานสร้างสรรค์ของตนเองไประดับหนึ่ง

6.3 การหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี หมายถึง การกระทำด้วยประการใด ๆ ที่ทำให้มาตรการทางเทคโนโลยีไม่เกิดผล¹¹⁸ เช่น การถอดรหัส (decryption) การเจาะรหัส (password hacking) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ง่ายในยุคปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี เพื่อป้องกันการละเมิดผลงานอันเป็นกรรมสิทธิ์ โดยเฉพาะผลงานที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล โดยที่คุณภาพของงานนั้นไม่ได้ลดลงจากต้นฉบับแต่อย่างใด อันนำมาซึ่งความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงาน จึงมีความจำเป็นที่กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย ควรจัดให้มีมาตรการป้องกันกรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์จากการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยีในสื่อดิจิทัล¹¹⁹ ด้วย ตัวอย่างการหลีกเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี เช่น การถอดรหัสกล่องรับสัญญาณดาวเทียมหรือทีวีดิจิตอล การเจาะรหัส หรือการแฮกพาสเวิร์ดสำหรับเข้าอ่านบทความในเว็บไซต์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัจจุบันได้มีบทบัญญัติให้ยกเลิกนิยามการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 แล้ว¹²⁰

อนึ่ง การสร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ มักจะเกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) จึงออกประกาศ เรื่อง มาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดมาตรการลงโทษทางวินัยแก่ผู้ใดที่แอบอ้างเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาเป็นสื่อการสอนทางวิชาการของตน ถือเป็นการทุจริตต่อหน้าที่โทษสูงสุดคือ ไล่ออกจากราชการ¹²¹ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการแอบอ้างคือการคัดลอกเอาสื่อการสอนทางวิชาการของผู้อื่นทั้งหมดมาเป็น

¹¹⁷ มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

¹¹⁸ มาตรา 53/1 (1) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558

¹¹⁹ Noppapun Supasiripongchai, "Right Management Information (Rmi) and Its Role in Protecting Moral Rights in the Digital Environment: What Should Be the Appropriate Approach for the Protection of Rmi in Thailand in the Light of the Prospective Thailand-United States Free Trade Agreement (Fta)?."

¹²⁰ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

¹²¹ ข้อ 4(3) แห่งประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

ของตนคือการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่มีใช้การการละเมิดลิขสิทธิ์ ประกาศฉบับนี้จึงมีอาจนำมา บังคับใช้กับการละเมิดลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการได้

ฉะนั้น ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 บัญญัติว่า การลบ หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการบริหารสิทธิโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย¹²² หรือโดย สถาบันการศึกษา¹²³ เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิ ผู้วิจัยเห็นว่าข้อยกเว้นนี้เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สร้างสรรค์ผลงาน หลีกเลี่ยงความผิดฐานละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิโดยอ้างเหตุผลเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา อีกทั้งหากสถาบันการศึกษา หมายรวมถึง ครูอาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ นิสิต นักศึกษาและนักเรียน ข้อยกเว้นการละเมิดข้อมูลการบริหารสิทธิจึงมิได้ บัญญัติเพื่อคุ้มครองข้อมูลการบริหารสิทธิแต่เป็นการเปิดช่องว่างให้กระทำการละเมิดข้อมูล การบริหารสิทธิมากขึ้น

7. การเยียวยาผู้เสียหายจากการละเมิดลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ คือสิทธิที่มุ่งคุ้มครองคุณค่าและชื่อเสียงเกียรติคุณในตัวบุคคล มิได้ มุ่งหวังเรื่องเศรษฐกิจ เป็นเพียงสิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ในงาน ที่สร้างสรรค์เท่านั้น ยังไม่มีบทบัญญัติใดของกฎหมายไทยเพื่อคุ้มครองเยียวยาความเสียหาย เมื่อเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ ฉะนั้นเมื่อเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ จำเป็นต้องใช้แนวคิด ทฤษฎี ทางสังคมมาประกอบการพิจารณาความผิด ผู้วิจัยจำศึกษาหลักความรับผิดทางละเมิด และ ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด เพื่อมาวิเคราะห์ผลของการละเมิดนั้นและสร้างแนวทางเยียวยา ความเสียหายแก่ผู้สร้างสรรค์ที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ ดังนี้

7.1 ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด (Theory of Strict Liability)

มีฐานความคิดมาจากทฤษฎีรับภัย (Theory of Risk) โดยมีหลักเกณฑ์ว่า การที่ จะหาบุคคลที่กระทำการละเมิดได้นั้นมีองค์ประกอบ 2 อย่าง คือความเสียหายและ ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ที่กระทำการละเมิดกับความเสียหาย¹²⁴ ตามทฤษฎีรับภัยนี้เพียงเป็นบุคคลที่ก่อให้เกิด ความเสียหายก็ถือเป็นการละเมิดแล้ว ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัดถือหลักว่า เมื่อบุคคลใด กระทำการใด ๆ ก็ตามเพื่อที่เขาจะได้มาซึ่งประโยชน์จากการกระทำนั้น ๆ และการกระทำนั้น

¹²² มาตรา 53/1 (1) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558.

¹²³ มาตรา 53/1 (2) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558.

¹²⁴ จี๊ด เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, ครั้งที่พิมพ์ 8. (กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสาร ประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), หน้า. 21.

เกิดผลร้ายขึ้น คือมีความเสียหายเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น บุคคลนั้นจึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น

7.2 หลักความรับผิดทางละเมิด (Tort Liability)

หลักความรับผิดทางละเมิดได้มีวิวัฒนาการมาตามลำดับ จากแนวความคิดของสำนักกฎหมายบ้านเมืองที่ต้องการให้รัฐ เข้ามามีส่วนช่วยในการปกป้องผู้ที่อยู่ในสภาวะทางสังคมที่ด้อยกว่า โดยพิจารณาว่าหากพบความเสียหายเกิดขึ้นผู้ก่อความเสียหายจะต้องรับผิดชอบโดยที่ไม่คำนึงว่าความเสียหายนั้นเกิดขึ้นด้วยความจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของผู้กระทำหรือไม่¹²⁵ ดังนั้น หากผู้ใดกระทำผู้หนึ่งต้องรับผลจากการกระทำนั้นด้วย

ทุกประเทศล้วนใช้กฎหมายเพื่อจัดระเบียบในสังคม การออกกฎหมายที่เข้มแข็ง รัดกุมและบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีผลส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในทุกด้าน ๆ แต่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่มีบทกำหนดโทษและการลงโทษผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ทำให้บุคคลทั่วไปไม่ตระหนักถึงผลของการละเมิดลิขสิทธิ์ การบังคับใช้กฎหมายจำเป็นต้องอาศัยความคุ้มครองเยียวยาจากกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในแต่ละกรณี อาทิ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเทียบเคียงการละเมิดลิขสิทธิ์ในการฟ้องผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งมักเป็นการละเมิดทางแพ่ง การเรียกค่าเสียหายทางแพ่งนั้นมักจะเป็นในรูปแบบค่าสินไหมทดแทน ในขณะที่ลิขสิทธิ์เป็นเรื่องของการคุ้มครองเกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งกฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติในการเยียวยาหรือแก้ไขเพื่อให้ชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์กลับคืนมา

ลักษณะของการละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย คือ ผลงานที่สร้างสรรค์นั้นต้องเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์กล่าวคือ ต้องมีการแสดงออก ซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ออกมาในลักษณะที่เป็นงานประเภทใดประเภทหนึ่ง¹²⁶ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยมีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทยไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง¹²⁷ต้องไม่ใช่งานที่กฎหมายยกเว้นไม่ให้มีลิขสิทธิ์¹²⁸ ส่วนผลงานสร้างสรรค์ใหม่ที่บังเอิญเหมือน หรือคล้ายกับผลงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นก่อน โดยไม่ได้เจตนา และไม่ได้ลอกเลียนผลงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น การกระทำดังกล่าวไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์เพราะ

¹²⁵ จีระศักดิ์ ดิษฐพลพันธ์ ธิติ เตชะไพโรจน์ จุฑามาต นันทโพธิเดช และชาญชัย ดวงตา, "การเปรียบเทียบหลักความรับผิดทางละเมิดกับหลักความรับผิดเด็ดขาด และการรับรู้ของผู้ประกอบการหอการค้าจังหวัดอุดรธานี," วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 13, 1 (2561): 91

¹²⁶ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

¹²⁷ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

¹²⁸ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

เจ้าของลิขสิทธิ์ ไม่มีสิทธิห้ามบุคคลอื่นไม่ให้สร้างสรรค์ผลงานที่เหมือนหรือคล้ายผลงานของตนโดยบังเอิญ¹²⁹ ซึ่งแบ่งการละเมิดลิขสิทธิ์ตามองค์ประกอบความผิดได้ 2 ประเภท คือ

7.2.1 การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง มีองค์ประกอบความผิด ดังนี้¹³⁰

- 1) กระทำต่อผลงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
- 2) มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ได้แก่
 - 2.1) เป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลง
 - 2.2) มีการเผยแพร่ผลงานนั้นต่อสาธารณชน

7.2.2 การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม มีองค์ประกอบความผิด ดังนี้¹³¹

- 1) เป็นการกระทำแก่งานที่ได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น
- 2) ผู้กระทำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้งานนั้นได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น
- 3) มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ได้แก่
 - 3.1) ขายหรือมิไว้เพื่อขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อหรือเสนอให้เช่าซื้อ
 - 3.2) เผยแพร่ผลงานนั้นต่อสาธารณชน
 - 3.3) แจกจ่ายผลงานในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของลิขสิทธิ์
 - 3.4) นำเข้าหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร
- 4) การกระทำนั้นเป็นการกระทำเพื่อหวังผลกำไร

แม้กฎหมายไทยมีบทลงโทษการละเมิด โดยอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นกฎหมายพื้นฐาน แต่อาจทำให้เกิดความยุ่งยากในส่วนของการพิสูจน์ฐานความผิดและการเยียวยาผู้เสียหายกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงควรนำประมวลกฎหมายอาญามาใช้ในการประกอบการพิจารณาความผิดในฐานละเมิดลิขสิทธิ์ แต่กฎหมายอาญาไม่มีบทกำหนดการลงโทษการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ การบังคับใช้กฎหมายจึงต้องพิจารณาว่าเจ้าขององค์ประกอบความผิดในมาตราใดหรือไม่ เพื่อที่จะลงโทษผู้กระทำผิด

จากการศึกษา แม้จะไม่พบคำนิยามของ “ลิขสิทธิ์” ในกฎหมายไทย แต่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ปรากฏในมาตรา 18 และ

¹²⁹ ปริญญา ตีพดุง, "สิทธิในลิขสิทธิ์." หน้า 234.

¹³⁰ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

¹³¹ มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มาตรา 15 ซึ่งเป็นสิทธิพิเศษที่ให้ความคุ้มครองความมีตัวตนของผู้สร้างสรรค์ผลงานและให้สิทธิผู้สร้างสรรค์ผลงานติดตามความถูกต้องของผลงาน อนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 คุ้มครองธรรมสิทธิเฉพาะในทางแพ่งเท่านั้น ผู้ที่ละเมิดธรรมสิทธิไม่ต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งที่ผ่านมาในประเทศไทยข้อพิพาทที่ขึ้นสู่ศาลล้วนเป็นคดีละเมิดลิขสิทธิ์ยังไม่ปรากฏคดีละเมิดธรรมสิทธิ ที่สำคัญการละเมิดธรรมสิทธิ อาจเป็นจุดเริ่มต้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ต่อไปในภายภาคหน้า ฉะนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการคุ้มครองธรรมสิทธิโดยกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่กระทำการละเมิดธรรมสิทธิและการเยียวยาผู้เสียหาย โดยกำหนดเป็นระเบียบ ข้อบังคับ หรือมาตรการทางกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในประเทศไทยต่อไป ผู้วิจัยจึงศึกษากฎหมายของประเทศออสเตรเลียที่มีบทบัญญัติเรื่องการคุ้มครองธรรมสิทธิโดยเฉพาะ

กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับธรรมสิทธิ

กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงานไว้โดยเฉพาะและมีการแก้ไขปรับปรุงมาหลายครั้ง เพื่อให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ได้รับการคุ้มครองธรรมสิทธิและสิทธิที่ควบคู่กันไป โดยการคุ้มครองธรรมสิทธิในสื่อการสอนทางวิชาการตามกฎหมายออสเตรเลียมีพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย (Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 154, 2000) ดังนี้

ธรรมสิทธิ¹³² หมายถึง

- (1) สิทธิในการแสดงที่มาของการเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือ
- (2) สิทธิที่จะไม่มีการประพันธ์อันเป็นเท็จ หรือ
- (3) สิทธิในความสมบูรณ์ของการประพันธ์

ด้วยเหตุนี้ธรรมสิทธิในการสร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สิทธิ 3 ประการของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹³³ ประกอบด้วย ก) สิทธิในการแสดงที่ตนเป็นผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ ข) สิทธิที่จะไม่ถูกระบุว่าเป็นผู้สร้างสรรค์สื่อ

¹³² Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." Section 189 Definitions.

¹³³ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 189 Definitions. **Moral right means:**

- (a) a right of attribution of authorship; or
- (b) a right not to have authorship falsely attributed; or
- (c) a right of integrity of authorship

การสอนทางวิชาการที่ถูกบิดเบือนหรือเป็นเท็จ หรือ ค) สิทธิในการคงไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของสื่อการสอนทางวิชาการที่สร้างสรรค์ขึ้น

อนึ่ง การคุ้มครองธรรมสิทธิในสื่อการสอนทางวิชาการตามพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย ให้ความสำคัญคุ้มครองเฉพาะบุคคลเท่านั้น¹³⁴ไม่ได้หมายรวมถึงนิติบุคคล อีกทั้งยังให้สิทธิที่จะเพิ่มเติมสิทธิอื่น ๆ¹³⁵โดยบัญญัติให้ธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์งานเป็นส่วนเพิ่มเติมจากสิทธิอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือบุคคลอื่นมีตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งในส่วนของ 2 ของพระราชบัญญัตินี้ให้สิทธิในการแสดงที่มาของผลงานที่เกิดจากสร้างสรรค์ ดังนี้

ธรรมสิทธิผลงานในการแสดงที่มาของผลงานที่เกิดจากสร้างสรรค์¹³⁶

- (1) ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีสิทธิแสดงที่มาของการสร้างสรรค์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น
- (2) สิทธิของผู้สร้างสรรค์คือสิทธิที่จะถูกระบุตามส่วนนี้ในฐานะผู้สร้างสรรค์งาน ถ้าการกระทำใด ๆ (การกระทำที่เกี่ยวข้อง) ที่กล่าวถึงในมาตรา 194 ได้กระทำขึ้นแล้วในการเคารพผลงาน โดยผลงานที่ก่อให้เกิดสิทธิในการแสดงที่มาของการเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานประกอบด้วย

¹³⁴ Section 190. Moral rights conferred on individuals Only individuals have moral rights.

¹³⁵ **Section 192. Rights to be additional to other rights.** The moral rights of the author of a work are in addition to any other rights in relation to the work that the author or anyone else has under this Act.

¹³⁶ Section 193. **Author's right of attribution of authorship**

- (1) The author of a work has a right of attribution of authorship in respect of the work.
- (2) The author's right is the right to be identified in accordance with this Division as the author of the work if any of the acts (the attributable acts) mentioned in section 194 are done in respect of the work.

สิทธิในการแสดงที่มาของการเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹³⁷

- (1) ถ้างานเป็นงานวรรณกรรม นาฏศิลป์ หรือดนตรี กิจการที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้
 - (a) ให้ผลิตซ้ำในรูปแบบวัตถุ
 - (b) เพื่อเผยแพร่งาน
 - (c) เพื่อดำเนินงานในที่สาธารณะ
 - (d) เพื่อถ่ายทอดสื่อสาร
 - (f) เพื่อทำการปรับเปลี่ยนงาน
- (2) ถ้างานนั้นเป็นงานศิลปะ ให้ถือเอาดังต่อไปนี้
 - (a) ทำซ้ำงานในรูปแบบวัสดุ
 - (b) เพื่อเผยแพร่ผลงาน
 - (c) จัดแสดงผลงานต่อสาธารณชน
 - (d) เพื่อถ่ายทอดผลงาน
- (3) ถ้าผลงานเป็นภาพยนตร์ ให้ถือว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้
 - (a) ทำสำเนาภาพยนตร์
 - (b) จัดแสดงภาพยนตร์ในที่สาธารณะ
 - (c) เพื่อถ่ายทอดภาพยนตร์

¹³⁷ Section 194. Acts giving rise to right of attribution of authorship

- (1) If the work is a literary, dramatic or musical work, the attributable acts are the following:
 - (a) to reproduce the work in a material form;
 - (b) to publish the work;
 - (c) to perform the work in public;
 - (d) to transmit the work;
 - (e) to make an adaptation of the work.
- (2) If the work is an artistic work, the attributable acts are the following:
 - (a) to reproduce the work in a material form;
 - (b) to publish the work;
 - (c) to exhibit the work to the public;
 - (d) to transmit the work.
- (3) If the work is a cinematograph film, the attributable acts are the following:
 - (a) to make a copy of the film;
 - (b) to exhibit the film in public;
 - (c) to transmit the film.

ซึ่งภายใต้ มาตรา 195 อนุมาตรา (2) ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย ผู้สร้างสรรค์ผลงานอาจถูกระบุด้วยรูปแบบการระบุตัวตนที่สมเหตุสมผล ถ้าผู้สร้างสรรค์ผลงานได้ทำให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปหรือต่อบุคคลซึ่งอยู่ภายใต้ส่วนนี้เพื่อระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานว่าผู้ผู้สร้างสรรค์ผลงานประสงค์ที่จะระบุในลักษณะเฉพาะและการระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะนั้นสมเหตุสมผลในสถานการณ์ การระบุตัวตนจะต้องทำในลักษณะนั้น¹³⁸ ด้วยเหตุนี้การระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานในชิ้นงานต้องชัดเจนและโดดเด่นพอควร¹³⁹

การระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานในชิ้นงานต้องชัดเจนและโดดเด่นพอควรจึงหมายถึงรวมถึงเมื่อมีการทำซ้ำงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะในรูปแบบวัตถุ ดัดแปลงจากงานวรรณกรรม นาฏกรรม หรือดนตรี หรือทำสำเนาภาพยนตร์ภาพยนตร์ ให้ถือว่าผู้สร้างสรรค์ผลงานมีเหตุอันสมควร หากรวมไว้ในการทำสำเนางานหรือการดัดแปลงแต่ละครั้งหรือในสำเนาของภาพยนตร์แต่ละฉบับ แล้วแต่กรณี ในลักษณะที่ผู้ทำสำเนาหรือสำเนาจะได้แจ้งให้ทราบถึงตัวตนของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁴⁰

ในส่วนที่ 3 ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย จะกล่าวถึงสิทธิที่จะไม่ระบุแหล่งที่มาของผลงานที่เป็นเท็จ โดยธรรมสิทธิที่จะไม่ถือว่าผลงานที่สร้างสรรค์นั้นเป็นเท็จ ประกอบด้วย 1)ผู้สร้างสรรค์งานมีสิทธิที่จะไม่ระบุแหล่งที่มาที่เป็นเท็จ และ 2)สิทธิที่จะไม่ให้บุคคล (ผู้มีส่วนได้เสีย) กระทำการใด ๆ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน (การกระทำที่ระบุแหล่งที่มาที่เป็นเท็จ) ที่ถูกกล่าวถึงในบทบัญญัติของส่วนนี้¹⁴¹

¹³⁸ Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." Section 195.

¹³⁹ Section 19 5 AA Identification of author to be clear and reasonably prominent An identification of the author of a work must be clear and reasonably prominent.

¹⁴⁰ Section 195 AB. What is a reasonably prominent identification. When a literary, dramatic, musical or artistic work is reproduced in a material form, an adaptation is made of a literary, dramatic or musical work, or a copy of a cinematograph film is made, an identification of the author is taken to be reasonably prominent if it is included on each reproduction of the work or of the adaptation or on each copy of the film, as the case may be, in such a way that a person acquiring the reproduction or copy will have notice of the author's identity.

¹⁴¹ Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." Section 195AC. Author's right not to have authorship falsely attributed

(1) The author of a work has a right not to have authorship of the work falsely attributed.

(2) The author's right is the right not to have a person (the attributor) do, in respect of the work, any of the acts (the acts of false attribution) mentioned in the following provisions of this Division.

หากงานเป็นงานวรรณกรรม นาฏกรรม หรือดนตรี แสดงว่าเป็นการแสดงที่ระบุแหล่งที่มาที่เป็นเท็จเกี่ยวกับผู้สร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย

1. การแทรก เพิ่มเติม หรืออนุญาตให้แทรกหรือเพิ่มเติมชื่อของบุคคลในผลงานในหรือบนการทำซ้ำของผลงานใหม่ในลักษณะดังต่อไปนี้¹⁴²

(1) บอกเป็นนัยอย่างเบี่ยงเบนเท็จว่าบุคคลนั้นเป็นผู้แต่งหรือผู้สร้างสรรค์งาน¹⁴³ หรือ

(2) เพื่อบอกเป็นนัยอย่างไม่ถูกต้องว่างานนั้นเป็นงานดัดแปลงจากงานของบุคคล¹⁴⁴

หรือ

2. เพื่อจัดการกับงานที่มีชื่อของบุคคลนั้นแทรกหรือติดไว้ ถ้าผู้ร่วมงานรู้ว่าบุคคลนั้นไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์งานหรือว่างานนั้นไม่ใช่งานดัดแปลงจากงานของบุคคล แล้วแต่กรณี¹⁴⁵ หรือ

3. เพื่อจัดการกับการทำซ้ำของงาน เป็นการทำซ้ำในผลงานหรือที่ชื่อของบุคคลนั้นได้แทรกหรือติดไว้เช่นนั้น ถ้าผู้ร่วมงานรู้ว่าบุคคลนั้นไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์งานหรือว่างานนั้นไม่ใช่ผู้แต่งปรับผลงานของบุคคล แล้วแต่กรณี¹⁴⁶ หรือ

4. ดำเนินการในที่สาธารณะหรือถ่ายทอดผลงานอันเป็นผลงานที่บุคคลเป็นผู้แต่งหรือเป็นการดัดแปลงผลงานของบุคคล หากผู้แสดงทราบว่าบุคคลนั้นไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์งานหรือว่างานไม่ใช่งานดัดแปลงของบุคคล แล้วแต่กรณี¹⁴⁷

การกระทำโดยระบุแหล่งที่มาอันเป็นเท็จในการสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะที่ดัดแปลง ประกอบด้วย

¹⁴² Section 195AD (a). If the work is a literary, dramatic or musical work, it is an act of false attribution in relation to the author of the work:

(a) to insert or affix, or to authorize the inserting or affixing of, a person's name in or on the work, or in or on a reproduction of the work, in such a way as:

¹⁴³ Section 195AD (a) (i). to imply falsely that the person is the author or an author of the work; or

¹⁴⁴ Section 195AD (a) (ii). to imply falsely that the work is an adaptation of a work of the person; or

¹⁴⁵ Section 195AD (b). to deal with the work with a person's name so inserted or affixed, if the attributor knows that the person is not an author of the work or that the work is not an adaptation of a work of the person, as the case may be; or

¹⁴⁶ Section 195AD (c). to deal with a reproduction of the work, being a reproduction in or on which a person's name has been so inserted or affixed, if the attributor knows that the person is not an author of the work or that the work is not an adaptation of a work of the person, as the case may be; or

¹⁴⁷ Section 195AD (d). to perform in public or transmit the work as being a work of which a person is the author or as being an adaptation of a work of a person, if the attributor knows that the person is not an author of the work or that the work is not an adaptation of the work of the person, as the case may be.

1. ถ้างานเป็นงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะ ที่บุคคลอื่นดัดแปลงแก้ไข ถือเป็นกรกระทำอันเป็นเท็จเกี่ยวกับผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁴⁸ ไม่ว่าจะการสร้างสรรค์ผลงานนั้นจะสร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อ

(1) ชื่อขายกับงานที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกับงานที่ไม่เปลี่ยนแปลงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁴⁹ หรือ

(2) ชื่อขายกับการทำซ้ำของงานที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับการทำซ้ำของงานที่ไม่เปลี่ยนแปลงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁵⁰

2. บทบัญญัติในข้อ 1 ใช้ไม่ได้หาก

(1) ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่มีสาระสำคัญ¹⁵¹ หรือ

(2) กฎหมายกำหนดให้ต้องแก้ไขหรือจำเป็นอย่างอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงการฝ่าฝืนกฎหมาย¹⁵²

ในส่วนที่ 4 ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย จะกล่าวถึงสิทธิในความซื่อสัตย์สุจริตของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งประกอบด้วย

ธรรมสิทธิผลงานในความสมบูรณ์ของผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์¹⁵³ ดังนี้

1. ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีสิทธิในความซื่อสัตย์สุจริตของผลงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน¹⁵⁴
2. ธรรมสิทธิผลงานมีคือสิทธิที่จะไม่ให้งานถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม¹⁵⁵ สิทธินี้ยังรวมถึงสิทธิที่จะไม่ให้ปฏิบัติที่เสื่อมเสียต่องานวรรณกรรม นาฏกรรม หรือดนตรี¹⁵⁶

¹⁴⁸ Section 195AG (1). Acts of false attribution of authorship of altered literary, dramatic, musical or artistic work.(1) If the work is a literary, dramatic, musical or artistic work that has been altered by a person other than the author of the work, it is an act of false attribution in relation to the author of the work:

¹⁴⁹ Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." .Section 195AG (1) (a). to deal with the work as so altered, as being the unaltered work of the author; or

¹⁵⁰ Section 195AG (1) (b). to deal with a reproduction of the work as so altered, as being a reproduction of the unaltered work of the author; if, to the knowledge of the attributor, it is not the unaltered work or a reproduction of the unaltered work, as the case may be, of the author.

¹⁵¹ Section 195AG (2) (a). Subsection (1) does not apply if: (a) the effect of the alteration is insubstantial; or

¹⁵² Section 195AG (2) (b). the alteration was required by law to be made, or was otherwise necessary to avoid a breach of any law.

¹⁵³ Section 195AI. Author's right of integrity of authorship.

¹⁵⁴ Section 195AI (1). The author of a work has a right of integrity of authorship in respect of the work.

¹⁵⁵ Section 195AI (2). The author's right is the right not to have the work subjected to derogatory treatment.

¹⁵⁶ Section 195AJ. Derogatory treatment of literary, dramatic or musical work In this Part: derogatory treatment, in relation to a literary, dramatic or musical work, means:

ซึ่งการปฏิบัติที่เสื่อมเสีย ที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรม นาฏกรรม หรือดนตรี หมายถึง การดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับงานซึ่งส่งผลให้เกิดการบิดเบือนในสาระสำคัญ การทำให้เสียหาย หรือการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญกับงานที่สร้างความเสียหายต่อเกียรติหรือชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁵⁷ หรือการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานที่กระทบต่อเกียรติหรือชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁵⁸

ในส่วนที่ 5 ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย จะกล่าวถึงระยะเวลาของการคุ้มครองผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์และการดำเนินการของธรรมสิทธิ

ระยะเวลาของธรรมสิทธิ¹⁵⁹

1. ธรรมสิทธิในความซื่อสัตย์สุจริตในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับภาพยนตร์ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าผู้สร้างสรรค์จะเสียชีวิต¹⁶⁰
2. สิทธิของผู้สร้างสรรค์ในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานประพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานอื่นที่ไม่ใช่ภาพยนตร์ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าลิขสิทธิ์จะยุติลงในผลงานนั้น¹⁶¹
3. ธรรมสิทธิ (นอกเหนือจากสิทธิการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงาน) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน ยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่าลิขสิทธิ์จะยุติลงในผลงาน¹⁶²

¹⁵⁷ Ibid., Section 195AJ (a). the doing, in relation to the work, of anything that results in a material distortion of, the mutilation of, or a material alteration to, the work that is prejudicial to the author's honour or reputation; or

¹⁵⁸ Section 195AJ (b). the doing of anything else in relation to the work that is prejudicial to the author's honour or reputation.

¹⁵⁹ Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." Section 195 AM. Duration of moral rights.

¹⁶⁰ Section 195 AM. (1). An author's right of integrity of authorship in respect of a cinematograph film continues in force until the author dies.

¹⁶¹ Section 195 AM. (2). An author's right of integrity of authorship in respect of a work other than a cinematograph film continues in force until copyright ceases to subsist in the work.

¹⁶² Section 195 AM. (3). An author's moral rights (other than the right of integrity of authorship) in respect of a work continue in force until copyright ceases to subsist in the work.

การดำเนินการธรรมสิทธิ¹⁶³ มีบทบัญญัติ ดังนี้

1. หากผู้สร้างสรรค์งานเสียชีวิต ธรรมสิทธิของผู้ประพันธ์ (นอกเหนือจากสิทธิการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงานที่เกี่ยวกับภาพยนตร์) ในส่วนที่เกี่ยวกับงานอาจถูกใช้และบังคับใช้โดยตัวแทนส่วนบุคคลตามกฎหมาย¹⁶⁴
2. หากกิจการของผู้สร้างสรรค์งานถูกบุคคลอื่นจัดการโดยชอบด้วยกฎหมาย (เว้นแต่ตามกฎหมายเพื่อการบรรเทาความล้มละลายหรือลูกหนี้ล้มละลาย) ธรรมสิทธิของผู้ประพันธ์อาจใช้บังคับและบังคับใช้โดยบุคคลที่จัดการกิจการของตน¹⁶⁵
3. ภายใต้ข้อบังคับมาตรานี้ ธรรมสิทธิเกี่ยวกับงานไม่สามารถถ่ายทอดได้โดยการมอบหมายโดยพินัยกรรม หรือโดยการลดหย่อนโดยการดำเนินการตามกฎหมาย¹⁶⁶
4. ถ้า งานภาพยนตร์ หรือ งานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะที่รวมอยู่ในภาพยนตร์ มีผู้สร้างสรรค์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้สร้างสรรค์ผลงานอาจทำข้อตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแต่ละฝ่ายตกลงที่จะไม่ใช้สิทธิการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงานในการประพันธ์ของตนในส่วนที่เกี่ยวกับภาพยนตร์หรือผลงาน แล้วแต่กรณี เว้นแต่ร่วมกันกับผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ผลงานคนอื่นๆ¹⁶⁷
5. ข้อตกลงการมีส่วนร่วมของผู้สร้างสรรค์ร่วมมีผลตามเงื่อนไข¹⁶⁸

¹⁶³ Section 195AN. Exercise of moral rights

¹⁶⁴ Section 195AN. (1). If the author of a work dies, the author's moral rights (other than the right of integrity of authorship in respect of a cinematograph film) in respect of the work may be exercised and enforced by his or her legal personal representative.

¹⁶⁵ Section 195AN. (2). If the affairs of the author of a work are lawfully administered by another person (except under a law for the relief of bankrupt or insolvent debtors), the author's moral rights may be exercised and enforced by the person administering his or her affairs.

¹⁶⁶ Section 195AN. (3). Subject to this section, a moral right in respect of a work is not transmissible by assignment, by will, or by devolution by operation of law.

¹⁶⁷ Section 195AN. (4). If:

(a) a cinematograph film; or

(b) a literary, dramatic, musical or artistic work as included in a cinematograph film; has 2 or more authors, the authors may enter into a written co-authorship agreement by which each of them agrees not to exercise his or her right of integrity of authorship in respect of the film or work, as the case may be, except jointly with the other author or authors.

¹⁶⁸ Section 195AN. (5). A co-authorship agreement has effect according to its terms.

ในส่วนที่ 6 ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย จะกล่าวถึงการละเมิดธรรมสิทธิ

การละเมิดธรรมสิทธิในการแสดงที่มาของผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์¹⁶⁹

ภายใต้ส่วนนี้ บุคคลใดที่ไม่การแสดงที่มาของผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน หากบุคคลนั้นทำหรืออนุญาตให้ทำการกระทำที่เกี่ยวข้องกับงานโดยไม่ได้ระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานตามส่วนที่ 2 ในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงาน บุคคลผู้นั้นกระทำการละเมิดธรรมสิทธิผลงาน

การละเมิดธรรมสิทธิในการระบุแหล่งที่มาที่เป็นเท็จ ภายใต้ส่วนนี้ บุคคลใดที่นำผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของผู้อื่นมาใช้ หากบุคคลนั้นกระทำการอันเป็นเท็จในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น การระบุแหล่งที่มาอันเป็นเท็จ นับเป็นการละเมิดธรรมสิทธิ¹⁷⁰

การละเมิดธรรมสิทธิในคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์¹⁷¹
มีรายละเอียด ดังนี้

1. บุคคลใดละเมิดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน หากบุคคลนั้นควบคุมงานหรืออนุญาตให้งานอยู่ภายใต้การปฏิบัติที่เสื่อมเสีย¹⁷²
2. หากงานวรรณกรรม นาฏกรรม หรือดนตรีได้รับการปฏิบัติอย่างเสื่อมเสียในลักษณะที่กล่าวถึงในคำจำกัดความของการปฏิบัติที่เสื่อมเสีย ในมาตรา 195AJ ที่ละเมิดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในเรื่องสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น บุคคลที่ละเมิดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในความสมบูรณ์ของการประพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน หากบุคคลนั้น กระทำการใดๆ ต่อไปนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานซึ่งได้รับการปฏิบัติอย่างเสื่อมเสีย¹⁷³

¹⁶⁹ Section 195AO. Infringement of right of attribution of authorship Subject to this Division, a person infringes an author's right of attribution of authorship in respect of a work if the person does, or authorises the doing of, an attributable act in respect of the work without the identification of the author in accordance with Division 2 as the author of the work.

¹⁷⁰ Section 195AP. Infringement of right not to have authorship falsely attributed Subject to this Division, a person infringes an author's right not to have authorship of a work falsely attributed if the person does an act of false attribution in respect of the work.

¹⁷¹ Section 195AQ. Infringement of right of integrity of authorship (1) This section has effect subject to this Division.

¹⁷² Section 195AQ. (2). A person infringes an author's right of integrity of authorship in respect of a work if the person subjects the work, or authorises the work to be subjected, to derogatory treatment.

¹⁷³ Section 195AQ. (3). If a literary, dramatic or musical work has been subjected to derogatory treatment of a kind mentioned in paragraph (a) of the definition of derogatory treatment in section 195AJ that infringes the author's

- (1) ทำซ้ำในรูปแบบวัตถุ
- (2) เผยแพร่
- (3) ดำเนินการในที่สาธารณะ
- (4) ถ่ายทอด
- (5) ทำการปรับเปลี่ยน

3. หากผลงานศิลปะได้รับการปฏิบัติอย่างเสื่อมเสียในลักษณะที่กล่าวถึงในคำจำกัดความของการปฏิบัติที่เสื่อมเสียในมาตรา 195AK ที่ละเมิดกรรมสิทธิ์ในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน บุคคลนั้นได้ละเมิดกรรมสิทธิ์ในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงาน ถ้าบุคคลใดกระทำการดังต่อไปนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานซึ่งได้รับการปฏิบัติอย่างเสื่อมเสีย¹⁷⁴ โดยกระทำการดังนี้

- (1) ทำซ้ำในรูปแบบวัตถุ
- (2) เผยแพร่
- (3) ถ่ายทอด

right of integrity of authorship in respect of the work, a person infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person does any of the following in respect of the work as so derogatorily treated:

- (a) reproduces it in a material form;
- (b) publishes it;
- (c) performs it in public;
- (d) transmits it;
- (e) makes an adaptation of it.

¹⁷⁴ Section 195AQ. (4). f an artistic work has been subjected to derogatory treatment of a kind mentioned in paragraph (a) of the definition of derogatory treatment in section 195AK that infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the work, a person infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person does any of the following in respect of the work as so derogatorily treated:

- (a) reproduces it in a material form;
- (b) publishes it;
- (c) transmits it.

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ)

ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย

ในมาตรา 195AR กล่าวถึงในกรณีที่มีเหตุผลที่จะไม่ระบุตัวผู้เขียน ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในการต่อระบุที่มาหรือชื่อของผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้น¹⁷⁵ ข้อยกเว้นประกอบด้วย

1. บุคคลที่ทำหรือมอบอำนาจให้กระทำการอันเนื่องมาจากงานนั้นไม่ได้ เนื่องจากไม่ได้ระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงาน ถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้เขียนในการแสดงที่มาของผลงานในส่วนที่เกี่ยวกับงานนั้น ถ้าบุคคลยืนยันว่ามีเหตุผลในทุกสถานการณ์ที่จะไม่ระบุตัวผู้เขียน¹⁷⁶

2. เรื่องที่ต้องนำมาพิจารณา ในการพิจารณาเพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุมาตรา (1) ว่ามีเหตุผลสมควรหรือไม่ที่จะไม่ระบุตัวผู้เขียนงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะ ได้แก่

- 1) ลักษณะงาน
- (2) วัตถุประสงค์ในการใช้งาน
- (3) ลักษณะการใช้งาน
- (4) บริบทในการใช้งาน
- (5) การปฏิบัติใด ๆ ในอุตสาหกรรมที่มีการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับงานหรือการใช้งาน
- (6) แนวปฏิบัติใด ๆ ที่มีอยู่ในหลักปฏิบัติโดยสมัครใจ ในอุตสาหกรรมที่มีการใช้งานนั้น ที่เกี่ยวข้องกับงานหรือการใช้งาน;
- (7) ปัญหาหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการระบุตัวผู้เขียน;
- (8) ไม่ว่าจะป็นงานที่ทำขึ้น
 - (i) ในระหว่างการจ้างงานของผู้เขียน หรือ
 - (ii) ภายใต้สัญญาสำหรับการดำเนินการโดยผู้เขียนบริการสำหรับบุคคลอื่น
- (9) ถ้างานมีผู้แต่งตั้งตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ความคิดเห็นของพวกเขาเกี่ยวกับความขัดแย้งในการระบุตัวของพวกเขา¹⁷⁷

¹⁷⁵ Section 195AR No infringement of right of attribution of authorship if it was reasonable not to identify the author

¹⁷⁶ Section 195AR (1) A person who does, or authorizes the doing of, an attributable act in respect of a work does not, because the author of the work is not identified, infringe the author's right of attribution of authorship in respect of the work if the person establishes that it was reasonable in all the circumstances not to identify the author.

¹⁷⁷ Section 195AR (2) The matters to be taken into account in determining for the purposes of subsection (1) whether it was reasonable in particular circumstances not to identify the author of a literary, dramatic, musical or artistic work include the following:

3. เรื่องที่ต้องนำมาพิจารณา ในการพิจารณาเพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุมาตรา (1) ว่ามีเหตุผลสมควรหรือไม่ที่จะไม่ระบุตัวผู้สร้างภาพยนตร์ ได้แก่

- (1) ธรรมชาติของภาพยนตร์
- (2) วัตถุประสงค์หลักในการสร้างภาพยนตร์คือเพื่อจัดแสดงในโรงภาพยนตร์ เพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น
- (3) วัตถุประสงค์ซึ่งภาพยนตร์ถูกใช้
- (4) ลักษณะการใช้ฟิล์ม
- (5) บริบทที่ใช้ฟิล์ม;
- (6) การปฏิบัติใด ๆ ในอุตสาหกรรมที่ใช้ภาพยนตร์ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์หรือการใช้ภาพยนตร์
- (7) การปฏิบัติใด ๆ ที่มีอยู่ในหลักปฏิบัติโดยสมัครใจ ในอุตสาหกรรมที่ใช้ภาพยนตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์หรือการใช้ภาพยนตร์
- (8) ความยุ่งยากหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการระบุผู้ผลิต;
- (9) ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างขึ้นจากการจ้างผู้กำกับ ผู้ผลิต หรือผู้เขียนบทหรือไม่¹⁷⁸

-
- (a) the nature of the work;
 - (b) the purpose for which the work is used;
 - (c) the manner in which the work is used;
 - (d) the context in which the work is used;
 - (e) any practice, in the industry in which the work is used, that is relevant to the work or the use of the work;
 - (f) any practice contained in a voluntary code of practice, in the industry in which the work is used, that is relevant to the work or the use of the work;
 - (g) any difficulty or expense that would have been incurred as a result of identifying the author;
 - (h) whether the work was made:
 - (i) in the course of the author's employment; or
 - (ii) under a contract for the performance by the author of services for another person;
 - (i) if the work has 2 or more authors—their views about the failure to identify them.

¹⁷⁸ Section 195AR (3) The matters to be taken into account in determining for the purposes of subsection (1) whether it was reasonable in particular circumstances not to identify the maker of a cinematograph film include the following:

- (a) the nature of the film;
- (b) whether the primary purpose for which the film was made was for exhibition at cinemas, for broadcasting by television or for some other purpose;
- (c) the purpose for which the film is used;

**ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิในความสมบูรณ์ของการประพันธ์หากการปฏิบัติ
ที่เสื่อมเสียหรือการกระทำอื่น ๆ นั้นสมเหตุสมผล¹⁷⁹**

(1) บุคคลต้องไม่กระทำการใด ๆ โดยให้งานหรือมอบหมายงานให้อยู่ภายใต้การปฏิบัติ
ที่เสื่อมเสียละเมิดสิทธิของผู้ประพันธ์ในความสมบูรณ์ของการมอบอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับงาน
หรือบุคคลนั้นพิสูจน์แล้วว่ามีเหตุผลในทุกการกระทำเพื่อนำงานไปเก็บรักษา¹⁸⁰

(2) เรื่องที่จะต้องนำมาพิจารณาในการพิจารณาเพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุมาตรา (1)
ว่ามีเหตุผล สมควรในสถานการณ์เฉพาะที่ทำให้งานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะ
ได้รับการปฏิบัติที่เสื่อมเสียหรือไม่ ได้แก่

- (a) ลักษณะงาน
- (b) วัตถุประสงค์ในการใช้งาน
- (c) ลักษณะการใช้งาน
- (d) บริบทในการใช้งาน
- (e) การปฏิบัติใด ๆ ในอุตสาหกรรมที่มีการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับงานหรือการใช้งาน
- (f) แนวปฏิบัติใด ๆ ที่มีอยู่ในหลักปฏิบัติโดยสมัครใจ ในอุตสาหกรรมที่มีการใช้งาน
ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานหรือการใช้งาน
- (g) ไม่ว่าจะป็นงานที่ทำ:
 - (i) ในระหว่างการจ้างงานของผู้เขียน หรือ
 - (ii) ภายใต้สัญญาสำหรับการดำเนินการโดยผู้เขียนบริการสำหรับบุคคลอื่น
- (h) การรักษานั้นเป็นไปตามกฎหมายหรือจำเป็นอย่างอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงการฝ่าฝืน
กฎหมายหรือไม่

(d) the manner in which the film is used;

(e) the context in which the film is used;

(f) any practice, in the industry in which the film is used, that is relevant to the film or the use of the film;

(g) any practice contained in a voluntary code of practice, in the industry in which the film is used, that is relevant to the film or the use of the film;

(h) any difficulty or expense that would have been incurred as a result of identifying the maker;

(i) whether the film was made in the course of the employment of the director, producer or screenwriter.

¹⁷⁹ Section 195AS No infringement of right of integrity of authorship if derogatory treatment or other action was reasonable

¹⁸⁰ Section 195AS (1) A person does not, by subjecting a work, or authorizing a work to be subjected, to derogatory treatment, infringe the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person establishes that it was reasonable in all the circumstances to subject the work to the treatment.

(i) ถ้าผลงานมีผู้แต่งตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ความคิดเห็นของพวกเขาเกี่ยวกับการดูแลรักษา¹⁸¹

(3) เรื่องที่จะต้องนำมาพิจารณาในการพิจารณาเพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุมาตรา (1) ว่ามีเหตุผลสมควรหรือไม่ที่จะต้องพิจารณาให้ภาพยนตร์ได้รับความเสียหาย ได้แก่

- (a) ลักษณะของภาพยนตร์
- (b) ไม่ว่าจุดประสงค์หลักในการสร้างภาพยนตร์คือเพื่อจัดแสดงในโรงภาพยนตร์ เพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์หรือเพื่อการอื่นใด
- (c) วัตถุประสงค์ในการใช้ฟิล์ม
- (d) ลักษณะการใช้ฟิล์ม
- (e) บริบทที่ใช้ฟิล์ม
- (f) การปฏิบัติใด ๆ ในอุตสาหกรรมที่ใช้ภาพยนตร์ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์หรือการใช้ภาพยนตร์
- (g) การปฏิบัติใด ๆ ที่มีอยู่ในหลักปฏิบัติโดยสมัครใจ ในอุตสาหกรรมที่ใช้ภาพยนตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์หรือการใช้ภาพยนตร์
- (h) ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างขึ้นจากการจ้างผู้กำกับ ผู้ผลิต หรือผู้เขียนบทที่กล่าวหาว่าการปฏิบัตินั้นเสื่อมเสียหรือไม่
- (i) การรักษานั้นเป็นไปตามกฎหมายหรือจำเป็นอย่างอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงการฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่¹⁸²

¹⁸¹ Section 195AS (2) The matters to be taken into account in determining for the purposes of subsection (1) whether it was reasonable in particular circumstances to subject a literary, dramatic, musical or artistic work to derogatory treatment include the following:

- (a) the nature of the work;
- (b) the purpose for which the work is used;
- (c) the manner in which the work is used;
- (d) the context in which the work is used;
- (e) any practice, in the industry in which the work is used, that is relevant to the work or the use of the work;
- (f) any practice contained in a voluntary code of practice, in the industry in which the work is used, that is relevant to the work or the use of the work;
- (g) whether the work was made:
 - (i) in the course of the author's employment; or
 - (ii) under a contract for the performance by the author of services for another person;
- (h) whether the treatment was required by law or was otherwise necessary to avoid a breach of any law

(4) บุคคลที่กระทำการใด ๆ ที่อ้างถึงในอนุมาตรา 195AQ (3), (4) หรือ (5) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานภายใต้บังคับแห่งการปฏิบัติอย่างเสื่อมเสียในลักษณะที่กล่าวถึงในอนุมาตรานั้น ไม่ได้ทำเช่นนั้น กระทำการละเมิดสิทธิในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของผลงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน ถ้าบุคคลนั้นพิสูจน์ได้ว่ากระทำการนั้นมีเหตุผลในทุกสถานการณ์¹⁸³

การกระทำเพื่อรักษาผลงานไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ประพันธ์ในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของ¹⁸⁴

(1) การทำลายผลงานศิลปะที่เคลื่อนย้ายได้นั้นไม่ใช่การละเมิดสิทธิในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของผลงานของการประพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน ถ้าบุคคลที่ทำลายงานได้ให้โอกาสอันสมควรแก่ผู้เขียนหรือตัวแทนผู้สร้างสรรค์ในการถอดถอน การทำงานจากสถานที่ที่มีอยู่¹⁸⁵

¹⁸² Section 195AS (3) The matters to be taken into account in determining for the purposes of subsection (1) whether it was reasonable in particular circumstances to subject a cinematograph film to derogatory treatment include the following:

- (a) the nature of the film;
- (b) whether the primary purpose for which the film was made was for exhibition at cinemas, for broadcasting by television or for some other use;
- (c) the purpose for which the film is used;
- (d) the manner in which the film is used;
- (e) the context in which the film is used;
- (f) any practice, in the industry in which the film is used, that is relevant to the film or the use of the film;
- (g) any practice contained in a voluntary code of practice, in the industry in which the film is used, that is relevant to the film or the use of the film;
- (h) whether the film was made in the course of the employment of the director, producer or screenwriter who alleges that the treatment was derogatory;
- (i) whether the treatment was required by law or was otherwise necessary to avoid a breach of any law.

¹⁸³ Section 195AS (4) A person who does any act referred to in subsection 195AQ(3), (4) or (5) in respect of a work that has been subjected to derogatory treatment of a kind mentioned in that subsection does not, by doing that act, infringe the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person establishes that it was reasonable in all the circumstances to do that act.

¹⁸⁴ Section 195AT Certain treatment of works not to constitute an infringement of the author's right of integrity of authorship

¹⁸⁵ Section 195AT (1) The destruction of a moveable artistic work is not an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person who destroyed the work gave the author, or a person representing the author, a reasonable opportunity to remove the work from the place where it was situated.

(2) การเปลี่ยนแปลงหรือการย้ายถิ่นฐาน การรื้อถอน หรือการทำลายอาคารไม่ถือเป็น การละเมิดสิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของผลงานของการประพันธ์ โดยที่งานศิลปะที่ติดอยู่ หรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร ถ้า:

(a) เจ้าของอาคาร หลังจากทำการสอบถามตามสมควรแล้ว ไม่สามารถค้นพบ ตัวตนและที่ตั้งของผู้เขียนหรือบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เขียนได้ หรือ

(b) หากวรรค (a) ใช้ไม่ได้ เจ้าของปฏิบัติตามอนุมาตรา (2A) ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การย้ายถิ่นฐาน การรื้อถอน หรือการทำลายล้าง¹⁸⁶

(2A) อนุมาตรานี้ได้รับการปฏิบัติตามโดยเจ้าของอาคารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง หรือการย้ายที่ตั้ง การรื้อถอน หรือการทำลายอาคาร ถ้า

(a) ตามระเบียบและก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลง การย้าย รื้อถอน หรือการทำลาย ให้ผู้เขียนหรือบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เขียนแจ้งความประสงค์ของเจ้าของที่จะดำเนินการ เปลี่ยนแปลง ย้าย การรื้อถอนหรือการทำลายล้าง และ

(b) ป้ายประกาศระบุว่าบุคคลที่ได้รับหนังสือแจ้งอาจพยายามเข้าถึงงาน เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างต่อเนื่องภายใน 3 สัปดาห์นับจากวันที่แจ้ง

(i) การทำบันทึกของงาน

(ii) ปรึกษากับเจ้าของด้วยความสุจริตใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การย้าย ถิ่นฐาน การรื้อถอน หรือการทำลาย และ

(c) ป้ายประกาศมีข้อมูลและรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่กำหนด และ

(d) เมื่อบุคคลที่ได้รับแจ้ง แจ้งให้เจ้าของทราบภายในระยะเวลา 3 สัปดาห์ที่อ้างถึง ในวรรค (b) ว่าบุคคลนั้นประสงค์ที่จะเข้าถึงงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใด อย่างหนึ่งหรือทั้งสอง ประการที่กล่าวถึงในวรรคนั้น เจ้าของได้ให้โอกาสแก่บุคคลตามสมควรภายในระยะเวลาอีก 3 สัปดาห์ในการเข้าถึงดังกล่าว และ

¹⁸⁶ Section 195AT (2) A change in, or the relocation, demolition or destruction of, a building is not an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of an artistic work that is affixed to or forms part of the building if:

(a) the owner of the building, after making reasonable inquiries, cannot discover the identity and location of the author or a person representing the author; or

(b) if paragraph (a) does not apply—the owner complies with subsection (2A) in relation to the change, relocation, demolition or destruction.

(e) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือย้ายถิ่นฐาน บุคคลที่ได้รับหนังสือแจ้งนั้น ได้แจ้งให้เจ้าของงานทราบว่าบุคคลนั้นต้องการให้นำการระบุตัวตนของผู้เขียนเป็นผู้สร้างสรรค์งานออกจากรายงาน เจ้าของได้ปฏิบัติตาม ความต้องการ¹⁸⁷

(3) การเปลี่ยนแปลงหรือย้าย รื้อถอน หรือทำลายอาคารไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์อาคาร หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนหรือคำสั่งใด ๆ ที่ใช้ในการก่อสร้าง อาคารหรือส่วนหนึ่งของอาคาร ถ้า

(a) หลังจากสอบถามตามสมควรแล้ว เจ้าของอาคารไม่สามารถค้นพบตัวตนและที่ตั้งของผู้สร้างสรรค์หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เขียน หรือของผู้เขียนหรือบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เขียน แล้วแต่กรณี หรือ

(b) หากวรรค (a) ใช้ไม่ได้เจ้าของปฏิบัติตามอนุมาตรา (3A) ที่เกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลง การย้ายถิ่นฐาน การรื้อถอน หรือการทำลาย¹⁸⁸

¹⁸⁷ Section 195AT (2A) This subsection is complied with by the owner of a building in relation to a change in, or the relocation, demolition or destruction of, the building if:

(a) the owner has, in accordance with the regulations and before the change, relocation, demolition or destruction is carried out, given the author or a person representing the author a written notice stating the owner's intention to carry out the change, relocation, demolition or destruction; and

(b) the notice stated that the person to whom the notice was given may, within 3 weeks from the date of the notice, seek to have access to the work for either or both of the following purposes:

(i) making a record of the work;

(ii) consulting in good faith with the owner about the change, relocation, demolition or destruction; and

(c) the notice contained such other information and particulars as are prescribed; and

(d) where the person to whom the notice was given notifies the owner within the period of 3 weeks referred to in paragraph (b) that the person wishes to have access to the work for either or both of the purposes mentioned in that paragraph—the owner has given the person a reasonable opportunity within a further period of 3 weeks to have such access; and

(e) where, in the case of a change or relocation, the person to whom the notice was given notifies the owner that the person requires the removal from the work of the author's identification as the author of the work—the owner has complied with the requirement.

¹⁸⁸ Section 195AT (3) A change in, or the relocation, demolition or destruction of, a building is not an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of the building, or in respect of any plans or instructions used in the construction of the building or a part of the building if:

(a) the owner of the building, after making reasonable inquiries, cannot discover the identity and location of the author or a person representing the author, or of any of the authors or persons representing the authors, as the case may be; or

(b) if paragraph (a) does not apply—the owner complies with subsection (3A) in relation to the change, relocation, demolition or destruction.

(3A) อนุमतรานี้ได้รับการรวบรวมโดยเจ้าของอาคารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือการย้ายที่ตั้งหรือถอนหรือการทำลายอาคาร ถ้า

(a) ตามระเบียบและก่อนการเปลี่ยนแปลง ได้ดำเนินการย้าย รั้วถอน หรือทำลาย โดยให้ผู้เขียนหรือบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เขียน หรือผู้เขียน หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เขียนซึ่งมีตัวตนและที่ตั้ง เจ้าของทราบหนังสือแจ้งความประสงค์ของเจ้าของที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลง ย้าย รั้วถอน หรือทำลาย; และ

(b) ป้ายประกาศระบุว่าบุคคลที่ได้รับหนังสือแจ้งอาจพยายามเข้าถึงอาคารเพื่อวัตถุประสงค์ใดหรือทั้งสองอย่างภายใน 3 สัปดาห์ นับจากวันที่แจ้ง

(i) การบันทึกผลงานศิลปะ

(ii) ปรึกษากับเจ้าของด้วยความสุจริตใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การย้ายถิ่นฐาน การรั้วถอน หรือการทำลาย และ

(c) ป้ายประกาศระบุรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่กำหนด และ

(d) เมื่อบุคคลที่ได้รับแจ้งแจ้งให้เจ้าของทราบภายในระยะเวลา 3 สัปดาห์ตามวรรค (b) ว่าบุคคลนั้นประสงค์จะเข้าใช้อาคารเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองประการที่กล่าวถึงในวรรคนี้ เจ้าของได้ให้โอกาสแก่บุคคลตามสมควรภายในระยะเวลาอีก 3 สัปดาห์ในการเข้าถึงดังกล่าว และ

(e) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือย้ายถิ่นฐาน บุคคลที่ได้รับหนังสือแจ้งนั้นได้แจ้งให้เจ้าของทราบว่าบุคคลนั้นต้องการให้ถอดบัตรประจำตัวผู้แต่งเป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะออกจากอาคาร เจ้าของได้ปฏิบัติตามตรงกับความต้องการ¹⁸⁹

¹⁸⁹ Section 195AT (3A) This subsection is complied with by the owner of a building in relation to a change in, or the relocation, demolition or destruction of, the building if:

(a) the owner has, in accordance with the regulations and before the change, relocation, demolition or destruction is carried out, given the author or a person representing the author, or the authors or the persons representing the authors, whose identity and location the owner knows, a written notice stating the owner's intention to carry out the change, relocation, demolition or destruction; and

(b) the notice stated that the person to whom the notice was given may, within 3 weeks from the date of the notice, seek to have access to the building for either or both of the following purposes:

(i) making a record of the artistic work;

(ii) consulting in good faith with the owner about the change, relocation, demolition or destruction; and

(c) the notice contained such other information and particulars as are prescribed; and

(d) where the person to whom the notice was given notifies the owner within the period of 3 weeks referred to in paragraph (b) that the person wishes to have access to the building for either or both of the purposes mentioned in that paragraph—the owner has given the person a reasonable opportunity within a further period of 3 weeks to have

(4) อนุมาตรา (2) (2A) (3) และ (3A) ไม่จำกัดการดำเนินการของมาตรา 195AG

(4A) การถอดหรือย้ายที่ตั้งโดยบุคคล (ผู้ถอดถอน) ผลงานศิลปะที่เคลื่อนย้ายได้ ซึ่งตั้งอยู่ ณ สถานที่ที่ประชาชนเข้าถึงได้ และถูกสร้างขึ้นเพื่อการติดตั้งในสถานที่นั้น ไม่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้เขียน ความสมบูรณ์ของการประพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวกับงานหากผู้ถอดถอน

(1) หลังจากทำการสอบถามความต้องการตามสมควรแล้ว ไม่สามารถค้นพบตัวตนและที่ตั้งของผู้เขียนหรือบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เขียนได้ หรือ

(2) หากวรรค (a) ใช้ไม่ได้ ให้สอดคล้องกับอนุมาตรา (4B) ที่เกี่ยวข้องกับการลบหรือการย้ายที่ตั้ง¹⁹⁰

(4B) อนุมาตรานี้ถูกรวบรวมโดยผู้ถอดที่เกี่ยวข้อกับการลบหรือย้ายตำแหน่งงานศิลปะที่เคลื่อนย้ายได้หาก

(a) ผู้ถอดได้รับหนังสือแจ้งความประสงค์ของผู้ถอดหรือย้ายที่ตั้งก่อน โดยเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับและก่อนการถอดถอน และ

(b) หนังสือบอกกล่าวทวงถามระบุว่าบุคคลที่ได้รับหนังสือแจ้งอาจพยายามเข้าถึงงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างต่อไปนี้ภายใน 3 สัปดาห์ นับจากวันที่แจ้ง:

(i) การทำบันทึกของงาน

(ii) ปรีกษาโดยสุจริตกับผู้ถอดเกี่ยวกับการกำจัดหรือการย้าย และ

(c) หนังสือบอกกล่าวทวงถามมีข้อมูลและรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่กำหนด และ

(d) เมื่อบุคคลที่ได้รับหนังสือหนังสือบอกกล่าวทวงถามแจ้งให้ผู้ถอดถอนภายในระยะเวลา 3 สัปดาห์ตามวรรค (b) ว่าบุคคลนั้นประสงค์ที่จะเข้าถึงงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใด

such requires the removal from the building of the author's identification as the author of the artistic work—the owner has complied with the requirement. Access; and

(e) where, in the case of a change or relocation, the person to whom the notice was given notifies the owner that the person

¹⁹⁰ Section 195AT (4) Subsections (2), (2A), (3) and (3A) do not limit the operation of section 195AG.

(4A) The removal or relocation by a person (the remover) of a moveable artistic work that is situated at a place that is accessible to the public, and was made for installation in that place, is not an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the remover:

(a) after making reasonable inquiries, cannot discover the identity and location of the author or a person representing the author; or

(b) if paragraph (a) does not apply—complies with subsection (4B) in relation to the removal or relocation.

อย่างหนึ่งหรือทั้งสองประการที่กล่าวถึงในวรรคนั้น ผู้ถอดได้ให้โอกาสแก่บุคคลตามสมควร ภายในระยะเวลาอีก 3 สัปดาห์เพื่อให้เข้าถึงได้ และ

(e) เมื่อบุคคลที่ได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถามแจ้งให้ผู้ถอดถอนทราบว่า บุคคลนั้นต้องการลบออกจากงานที่ระบุตัวตนของผู้เขียนว่าเป็นผู้เขียนงานนั้น ผู้ถอดได้ปฏิบัติ ตามข้อกำหนดแล้ว¹⁹¹

(5) สิ่งใดที่กระทำโดยสุจริตเพื่อฟื้นฟูหรือรักษางานนั้น การกระทำนั้นเพียงอย่างเดียว ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของผลงานในการสร้างสรรค์ในส่วนที่ เกี่ยวกับงาน¹⁹²

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยการนำเข้าเพื่อขายหรือการซื้อขาย¹⁹³ ประกอบด้วย รายละเอียด ดังนี้

¹⁹¹ Section 195AT (4B) This subsection is complied with by the remover in relation to the removal or relocation of a moveable artistic work if: (a) the remover has, in accordance with the regulations and before the removal or relocation is carried out, given the author or a person representing the author a written notice stating the remover's intention to carry out the removal or relocation; and

(b) the notice stated that the person to whom the notice was given may, within 3 weeks from the date of the notice, seek to have access to the work for either or both of the following purposes:

(i) making a record of the work;

(ii) consulting in good faith with the remover about the removal or relocation; and

(c) the notice contained such other information and particulars as are prescribed; and

(d) where the person to whom the notice was given notifies the remover within the period of 3 weeks referred to in paragraph (b) that the person wishes to have access to the work for either or both of the purposes mentioned in that paragraph—the remover has given the person a reasonable opportunity within a further period of 3 weeks to have such access; and

(e) where the person to whom the notice was given notifies the remover that the person requires the removal from the work of the author's identification as the author of the work—the remover has complied with the requirement.

¹⁹² Section 195AT (5) Anything done in good faith to restore or preserve a work is not, by that act alone, an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of the work.

¹⁹³ Section 195AU. Infringement by importation for sale or other dealing

(1) An author's moral right in respect of a work is infringed by a person who imports an article into Australia for the purpose of dealing with the article if the importer knew, or ought reasonably to have known, that, if the article had been made in Australia, it would have been an infringing article.

(2) In subsection (1): dealing with does not include distributing except where the proposed distribution is for the purposes of sale.

1. ทรัพย์สินที่ในด้านการสร้างสรรค์ผลงานการประพันธ์ (บทความ) ถูกละเมิดเมื่อบุคคลที่อาศัยอยู่ในประเทศออสเตรเลียเพื่อวัตถุประสงค์ในการซื้อขายผลงานนั้น โดยมีเหตุผลว่าหากบทความนั้นผลิตในออสเตรเลีย หากการซื้อขายนั้นละเมิดลิขสิทธิ์ ก็เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเช่นกัน

2. การซื้อขาย ไม่รวมถึงการแจกจ่าย ยกเว้นในกรณีที่มีการแจกจ่ายนั้นมีไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการขาย

ข้อยกเว้นในการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ลิขสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย บัญญัติไว้ ดังนี้

ความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ผลงานให้กระทำการหรือละเว้น งานที่ไม่ใช่ภาพยนตร์ หรือรวมอยู่ในภาพยนตร์¹⁹⁴ ประกอบด้วย

1. มาตรการนี้ใช้กับงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะ นอกเหนือจากงานดังกล่าวที่รวมอยู่ในภาพยนตร์¹⁹⁵

2. ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่จะทำหรือละเว้นการทำบางอย่างหากการกระทำหรือการละเว้นอยู่ในขอบเขตของความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือตัวแทนของผู้สร้างสรรค์ผลงาน¹⁹⁶

3. ภายใต้บังคับนี้ ความยินยอมมุ่งหวังที่จะไม่ได้ประโยชน์:¹⁹⁷

(a) เกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้นที่ระบุ หรือประเภทหรือประเภทของการกระทำหรือการละเว้นที่ระบุ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังได้รับความยินยอม และ

(b) เกี่ยวกับข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้:

¹⁹⁴ Section 195AWA. Author's consent to act or omission—films or works in films

(1A) This section applies to a work that is:

(a) a cinematograph film; or

(b) a literary, dramatic, musical or artistic work as included in a cinematograph film.

¹⁹⁵ Section 195AWA (1). It is not an infringement of a moral right of an author in respect of a work to do, or omit to do, something if the act or omission is within the scope of a written consent given by the author or a person representing the author.

¹⁹⁶ Section 195AWA (2). A consent may be given in relation to all or any acts or omissions occurring before or after the consent is given.

¹⁹⁷ Section 195AWA (3) A consent may be given in relation to:

(a) a specified work or specified works existing when the consent is given; or

(b) a work or works of a particular description:

(i) the making of which has not begun; or

(ii) that is or are in the course of being made.

- (i) งานที่ระบุหรืองานที่ระบุที่มีอยู่เมื่อได้รับความยินยอม หรือ
- (ii) งานที่ระบุหรืองานที่มีคำอธิบายเฉพาะซึ่งยังไม่ได้เริ่มหรือเป็นหรืออยู่ในระหว่างการผลิต

4. ลูกจ้างอาจได้รับความยินยอมเพื่อประโยชน์ของนายจ้างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือการละเว้นทั้งหมดหรือทั้งหมด (ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังได้รับความยินยอม) และเกี่ยวกับงานทั้งหมดที่ทำหรือจะทำ โดยลูกจ้างในระหว่างการทำงานของเขาหรือเธอ

5. สันนิษฐานว่าได้รับความยินยอมเพื่อประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานหรืองานที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่จะมีเจตนาเป็นอย่างอื่นปรากฏในหนังสือยินยอมให้ขยายไปถึงผู้รับอนุญาตและผู้สืบทอดตำแหน่งของตน และสำหรับบุคคลใด ๆ ที่ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าของหรือผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นเจ้าของ หรือโดยผู้รับอนุญาตหรือผู้สืบทอดตำแหน่งดังกล่าว ให้กระทำการอันเป็นลิขสิทธิ์

อนึ่ง พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย ให้ความคุ้มครองธรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์เฉพาะในประเทศออสเตรเลียเท่านั้น¹⁹⁸ พระราชบัญญัตินี้ไม่ให้ความคุ้มครองธรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในกรณีที่การกระทำนั้นเกิดนอกประเทศ

ในส่วนที่ 7 ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย จะกล่าวถึงการเยียวยากรณีการละเมิดลิขสิทธิ์

ในส่วนนี้คำจำกัดความว่า การดำเนินการ หมายถึง การดำเนินการในลักษณะทางแพ่งระหว่างคู่สัญญา¹⁹⁹ และรวมถึงการเรียกร้องในการบังคับคดีในส่วนนี้เกี่ยวกับการเรียกร้องแย้งการอ้างอิงถึงจำเลยถือเป็นการอ้างอิงถึงโจทก์²⁰⁰

อนึ่ง หากบุคคลใดละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน แม้การกระทำนั้นไม่ใช่ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์แต่ผู้สร้างสรรค์หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้สร้างสรรค์

¹⁹⁸ Section 195AX Acts or omissions outside Australia

It is not an infringement of an author's moral right in respect of a work to do, or omit to do, something outside Australia.

¹⁹⁹ Section 195AY (1). Definition etc. (1) In this Division: action means a proceeding of a civil nature between parties, and includes a counterclaim.

²⁰⁰ Section 195AY (2). In the application of this Division in relation to a counterclaim, references to the defendant are taken to be references to the plaintiff.

อาจดำเนินการเกี่ยวกับการละเมิดนั้นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงการร่วมเขียนใด ๆ มีผลบังคับใช้ตามมาตรา 195AN ซึ่งผู้สร้างสรรค์เป็นภาคี²⁰¹

การเยียวยากรณีการละเมิดลิขสิทธิ์²⁰²

(1) ภายใต้บังคับมาตรา 203 ศาลอาจอนุญาตให้ปล่อยตัว ในกรณีที่เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในส่วนที่เกี่ยวกับงานรวมถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังต่อไปนี้

- (a) คำสั่งห้าม (ขึ้นอยู่กับ ข้อกำหนดใด ๆ ที่ศาลเห็นสมควร)
- (b) ค่าเสียหายสำหรับการสูญเสียที่เกิดจากการละเมิด
- (c) การประกาศว่ามี การละเมิดสิทธิทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์
- (d) คำสั่งให้จำเลยทำการขอโทษต่อสาธารณะสำหรับการละเมิด
- (e) คำสั่งให้ลบหรือยกเลิกการแสดงที่มาอันเป็นเท็จของผลงานหรือการปฏิบัติ

ที่เสื่อมเสีย²⁰³

(2) ในการใช้ดุลพินิจในการบรรเทาทุกข์ที่เหมาะสม ศาลอาจคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- (a) ไม่ว่าจำเลยจะทราบหรือควรทราบตามสมควรถึงลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์หรือไม่
- (b) ผลกระทบต่อเกียรติหรือชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ที่เกิดจากความเสียหายต่องาน
- (c) จำนวนและประเภทของบุคคลที่ได้เห็นหรือได้ยินงาน
- (d) สิ่งที่ทำโดยจำเลยเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการละเมิด
- (e) หากกรณีที่ถูกละเมิดเป็นสิทธิในการแสดงที่มาของการสร้างสรรค์ผลงาน ค่าใช้จ่าย หรือความยากลำบากใด ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการระบุตัวผู้สร้างสรรค์

²⁰¹ Section 195AZ. Actions for infringement of moral rights If a person infringes any of the moral rights of an author in respect of a work, the infringement is not an offence but the author or a person representing the author may bring an action in respect of the infringement, subject to any co-authorship agreement in force under section 195AN to which the author is a party.

²⁰² Section 195AZA. Remedies for infringements of moral rights.

²⁰³ Section 195AZA. (1) Subject to section 203, the relief that a court may grant in an action for an infringement of any of an author's moral rights in respect of a work includes any one or more of the following:

- (a) an injunction (subject to any terms that the court thinks fit);
- (b) damages for loss resulting from the infringement;
- (c) a declaration that a moral right of the author has been infringed;
- (d) an order that the defendant make a public apology for the infringement;
- (e) an order that any false attribution of authorship, or derogatory treatment, of the work be removed or reversed.

(f) ค่าใช้จ่ายหรือความยากลำบากในการชำระการแสวงหาที่มาอันเป็นเท็จของงานที่สร้างสรรค์หรือการปฏิบัติที่เสื่อมเสียของงาน²⁰⁴

(3) ในการตัดสินใจว่าจะให้คำสั่งห้ามตามอนุมาตรา (1) หรือไม่ ศาลต้องพิจารณาว่า คู่กรณีได้พยายามเจรจาเพื่อระงับคดีหรือไม่ และควรเลื่อนการพิจารณาคดีหรือการพิจารณาคดีต่อไปไว้ตราบเท่าที่โอกาสคู่กรณีที่เหมาะสมในการเจรจาข้อตกลง ไม่ว่าจะผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยหรืออย่างอื่น²⁰⁵

(4) ถ้า

(a) ผลงานเป็นภาพยนตร์ และ

(b) การกระทำนั้นนำโดยบุคคลที่เป็นผู้สร้างสรรค์บทภาพยนตร์ และ

(c) การบรรเทาทุกข์ที่ได้รับในการดำเนินการประกอบด้วยหรือรวมถึงความเสียหาย

และ

(d) บุคคลนั้นได้รับการบรรเทาด้วยความเสียหายในการกระทำความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ของตนแล้ว²⁰⁶

²⁰⁴ Section 195AZA. (2) In exercising its discretion as to the appropriate relief to be granted, the court may take into account any of the following:

(a) whether the defendant was aware, or ought reasonably to have been aware, of the author's moral rights;

(b) the effect on the author's honour or reputation resulting from any damage to the work;

(c) the number, and categories, of people who have seen or heard the work;

(d) anything done by the defendant to mitigate the effects of the infringement;

(e) if the moral right that was infringed was a right of attribution of authorship—any cost or difficulty that would have been associated with identifying the author;

(f) any cost or difficulty in removing or reversing any false attribution of authorship, or derogatory treatment, of the work.

²⁰⁵ Section 195AZA. (3) In deciding whether or not to grant an injunction under subsection

(1), the court must consider whether the parties have made any attempt to negotiate a settlement of the action and whether it should adjourn the hearing or further hearing of the action for the purpose of giving the parties an appropriate opportunity to negotiate a settlement, whether through a process of mediation or otherwise.

²⁰⁶ Section 195AZA. (4) If:

(a) the work is a cinematograph film; and

(b) the action is brought by a person who is a screenwriter of the film; and

(c) the relief granted in the action consists of or includes damages; and

(d) the person has already been granted relief by way of damages in an action for an infringement of his or her moral rights as an author of the dramatic work constituted by the script or screenplay for the film;

(5) ถ้า

- (a) งานนี้เป็นงานนาฏกรรมที่สร้างขึ้นโดยบทภาพยนตร์หรือบทพูด และ
- (b) การกระทำนั้นดำเนินการโดยบุคคลที่เป็นผู้สร้างสรรค์บทภาพยนตร์หรือบทพูด

และ

- (c) การปล่อยตัวที่ได้รับในการดำเนินการประกอบด้วยหรือรวมถึงความเสียหาย

และ

(d) บุคคลนั้นได้รับปล่อยตัวด้วยความเสียหายในการดำเนินการเพื่อละเมิด
 ธรรมสิทธิในฐานะผู้สร้างสรรค์บทภาพยนตร์ จำนวนความเสียหายใด ๆ ที่นอกเหนือจาก
 ส่วนย่อยนี้จะมอบให้กับบุคคลในการดำเนินการที่อ้างถึงในวรรค (b) จะลดลงตามจำนวน
 ความเสียหายที่มอบให้กับบุคคลในการดำเนินการที่อ้างถึงในวรรค (d)²⁰⁷

(6) ในด้านเกียรติยศ ชื่อเสียงตามกฎหมายของผู้สร้างสรรค์ได้รับความเสียหายใน
 ส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำที่กระทำหลังจากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ความเสียหายเหล่านั้น
 กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของมรดกของผู้สร้างสรรค์และในฐานะที่เป็นทายาท ถ้าสิทธิใน
 การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำนั้นยังมีอยู่และตกเป็นของผู้สร้างสรรค์ทันทีก่อนที่
 เขาจะเสียชีวิต²⁰⁸

the amount of any damages that, apart from this subsection, would be awarded to the person in the action referred to in paragraph (b) is to be reduced by the amount of the damages awarded to the person in the action referred to in paragraph (d).

²⁰⁷ Section 195AZA. (5) If:

- (a) the work is a dramatic work constituted by the screenplay or script for a cinematograph film; and
- (b) the action is brought by a person who is an author of the screenplay or script; and
- (c) the relief granted in the action consists of or includes damages; and
- (d) the person has already been granted relief by way of damages in an action for an infringement of his or her moral rights as a screenwriter of the film;

the amount of any damages that, apart from this subsection, would be awarded to the person in the action referred to in paragraph (b) is to be reduced by the amount of the damages awarded to the person in the action referred to in paragraph (d).

²⁰⁸ Section 195AZA. (6) If, in respect of an act done after the death of an author of a work, damages are recovered under this section by the legal personal representative of the author, those damages devolve as if they formed part of the author's estate and as if the right of action in respect of the doing of the act had subsisted, and had been vested in the author, immediately before his or her death.

หมายเหตุ: อนุมาตรา (6) ใช้ไม่ได้ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในความสมบูรณ์ของการประพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวกับภาพยนตร์ ซึ่งจบลงด้วยการเสียชีวิตของผู้สร้างสรรค์ผลงานให้ดูอนุมาตรา 195AM(1).

การสงวนสิทธิ์และการเยียวยาอื่น ๆ²⁰⁹

(1) ภายใต้มาตรานี้ไม่กระทบต่อสิทธิในการดำเนินการหรือการเยียวยาอื่นใด ไม่ว่าจะผ่านทางแพ่งหรือทางอาญา ในการดำเนินการที่นำมาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากในส่วนนี้²¹⁰

(2) ความเสียหายใด ๆ ที่ได้รับจากการดำเนินการภายใต้ส่วนนี้ ให้นำมาพิจารณาในการประเมินความเสียหายในการดำเนินการที่นำมาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากในส่วนนี้และเกิดขึ้นจากการดำเนินการหรือธุรกรรมเดียวกัน²¹¹

(3) ความเสียหายใด ๆ ที่ได้รับในการดำเนินการที่นำมาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากในส่วนนี้จะต้องนำมาพิจารณาในการดำเนินการภายใต้ส่วนนี้และเกิดขึ้นจากการดำเนินการหรือธุรกรรมเดียวกัน²¹²

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่า พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย ให้ความสำคัญคุ้มครองธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์อย่างครอบคลุม ความคุ้มครองธรรมสิทธิในการสร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ประกอบด้วย

1. สิทธิ 3 ประการ ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน คือ สิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ สิทธิที่จะไม่ถูกระบุว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ในผลงานที่เป็นเท็จ และสิทธิในการคงไว้ซึ่งความสมบูรณ์และบูรณภาพของผลงานที่สร้างสรรค์²¹³

2. สิทธิในการแสดงที่มาของการเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน²¹⁴ไม่ว่าสื่อการสอนทางวิชาการนั้นจะอยู่ในรูปแบบใด อาทิเช่น วรรณกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี หรือภาพยนตร์ เป็นต้น

²⁰⁹ Section 195AZB. Saving of other rights and remedies.

²¹⁰ Section 195AZB. (1) Subject to this section, this Part does not affect any right of action or other remedy, whether civil or criminal, in proceedings brought otherwise than under this Part.

²¹¹ Section 195AZB. (2) Any damages recovered in proceedings brought under this Part are to be taken into account in assessing damages in proceedings brought otherwise than under this Part and arising out of the same operation or transaction.

²¹² Section 195AZB. (3) Any damages recovered in proceedings brought otherwise than under this Part are to be taken into account in proceedings brought under this Part and arising out of the same operation or transaction.

²¹³ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 189 Definitions.

²¹⁴ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 194.

3. ระยะเวลาของการคุ้มครองสิทธิสื่อการสอนทางวิชาการ นอกเหนือจากสิทธิการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่าลิขสิทธิ์จะยุติลง
ในผลงาน²¹⁵

4. ธรรมสิทธิเกี่ยวกับสื่อการสอนทางวิชาการ ไม่สามารถถ่ายทอดได้โดยการมอบหมายหรือทำพินัยกรรม²¹⁶

5. ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ ร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อาจทำข้อตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแต่ละฝ่ายตกลงที่จะไม่ใช้สิทธิการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานในการสร้างสรรค์ของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลงานนั้นแล้วแต่กรณี²¹⁷

6. การละเมิดธรรมสิทธิในการแสดงที่มาของสื่อการสอนทางวิชาการ ประกอบด้วย

6.1 การระบุแหล่งที่มาที่เป็นเท็จ²¹⁸

6.2 ละเมิดธรรมสิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงาน²¹⁹

6.3 การนำเข้าสู่สื่อการสอนทางวิชาการเพื่อขายหรือการซื้อขายหากการซื้อขายนั้นละเมิดลิขสิทธิ์ ก็เป็นการละเมิดธรรมสิทธิด้วยเช่นกัน²²⁰

7. ข้อยกเว้นในการละเมิดธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ²²¹ คือ ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการยินยอมให้นำผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ไปใช้

8. การเยียวยาผู้เสียหาย กรณีเกิดการละเมิดธรรมสิทธิสื่อการสอนทางวิชาการ²²² จะถูกพิจารณาโดยดุลยพินิจของศาล

8.1 การรักษาชื่อเสียงเกียรติยศ ทำได้โดย คำสั่งห้ามเผยแพร่หรือข้อกำหนดใด ๆ ที่ศาลเห็นสมควร การประกาศว่ามีการละเมิดสิทธิทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์ คำสั่งให้จำเลยทำการขอโทษต่อสาธารณะสำหรับการละเมิด คำสั่งให้ลบหรือยกเลิกการแสดงที่มาอันเป็นเท็จของผลงานหรือการปฏิบัติที่เสื่อมเสีย²²³

8.2 ทางแพ่ง ต้องชดเชยค่าเสียหายเพื่อบรรเทาทุกข์ที่เกิดจากการละเมิด

²¹⁵ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195 AM. (3).

²¹⁶ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AN. (3).

²¹⁷ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AN. (4).

²¹⁸ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AP

²¹⁹ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AQ

²²⁰ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AU.

²²¹ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AWA.

²²² Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AY (2).

²²³ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AZA

จากการศึกษาพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของลิขสิทธิ์ ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายนี้ในส่วนของการละเมิดธรรมสิทธิ์ในผลงานอันมีลิขสิทธิ์ สันนิษฐานว่าหากผู้ใดกระทำการละเมิดผลงานสร้างสรรค์โดยไม่ทราบว่ามีลิขสิทธิ์หรือไม่ ถือว่าผู้นั้นละเมิดธรรมสิทธิ์²²⁴ อีกทั้งภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายนี้ถ้าพิสูจน์ได้ว่าลิขสิทธิ์ยังดำรงอยู่ในผลงานสร้างสรรค์เมื่อมีการละเมิดผลงานสร้างสรรค์เกิดขึ้น ให้สันนิษฐานว่าธรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานยังคงอยู่ในการดำเนินการในขณะนั้น²²⁵

หนึ่งในส่วนข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการประพันธ์งาน ของพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย ดังนี้

(1) มาตรา 127 ให้ใช้บังคับในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำตามส่วนนี้²²⁶

(2) ถ้าชื่อที่อ้างว่าเป็นชื่อของผู้กำกับ ผู้ผลิต หรือผู้เขียนบทภาพยนตร์ปรากฏอยู่ในสำเนาของภาพยนตร์ที่ถ่ายทอดเป็นภาพยนตร์แล้ว ก็เป็นการกระทำภายใต้ส่วนนี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ซึ่งมีชื่อปรากฏ ถ้าเป็นชื่อจริง หรือชื่อเรียกที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในผลงานสร้างสรรค์นั้นจริง แต่จะกำหนดไว้เป็นผู้กำกับ ผู้ผลิต หรือผู้เขียนบทนั้นขึ้นกับการมีส่วนร่วมในภาพยนตร์²²⁷

อีกทั้งข้อสันนิษฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะ ให้ยึดถือ มาตรา 128 และ 129 ใช้ประกอบการพิจารณาที่กระทำภายใต้ส่วนนี้²²⁸

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยเห็นว่ากลไกละเมิดธรรมสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่ก็ตาม ล้วนส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาสื่อการสอนทางวิชาการแม้ว่าจะมีกติกาสังคมทางวิชาการกำหนดขึ้น แต่ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการไม่ตระหนักถึงความสำคัญของกติกาดังกล่าว เนื่องจากเป็นเรื่องของจรรยาบรรณทางวิชาการเท่านั้น

²²⁴ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AZD

²²⁵ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AZE

²²⁶ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AZF (1)

²²⁷ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AZF (2)

²²⁸ Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000 No. 159, 2000 Section 195AZG

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองธรรมชาติ: ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยพะเยา ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ แนวคำพิพากษาของศาล หนังสือ บทความทางวิชาการ วารสารกฎหมาย วิทยานิพนธ์ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการคุ้มครองธรรมชาติในสื่อการสอนทางวิชาการ

ศึกษาเอกสารทางวิชาการที่ผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย คณะกรรมการ และนักวิชาการทางกฎหมาย ซึ่งมีความรู้ในหลักแนวคิดทฤษฎีอย่างแท้จริง ได้เขียนไว้ในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุมา โดยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มานั้น มาวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา และสังเคราะห์ข้อมูลออกมา เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนหาข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางต่อการศึกษาและค้นคว้าต่อไป

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตามประเด็นสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยมีกลุ่มตัวอย่างจาก บุคลากรสายสนับสนุน และบุคลากรสายวิชาการ ของมหาวิทยาลัยพะเยา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุน บุคลากรสายวิชาการ และบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษ ของมหาวิทยาลัยพะเยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุน บุคลากรสายวิชาการ และบุคคลภายนอกซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยพะเยา ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 10 คน เกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เคยใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ในการสอน การให้ความรู้หรือฝึกอบรม ทั้งภายในหน่วยงาน ระหว่างหน่วยงาน และนอกมหาวิทยาลัย

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **ข้อมูลเอกสาร** เป็นการวิจัยที่เป็นการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้ารวบรวม ข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย ข้อมูลจากหนังสือ วารสาร บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย เอกสารทางวิชาการ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมาย ทรัพย์สินทางปัญญาและการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการ ตลอดจนข้อมูลที่ค้นคว้าได้จากสื่อสารสนเทศและฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยได้ทบทวนจากแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่รวบรวม แนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ โดยเน้นเรื่องลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน การละเมิดลิขสิทธิ์และการละเมิดวรรณสิทธิ์ เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัย

2. **การสัมภาษณ์เชิงลึก** เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก บุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุน และบุคลากรสายวิชาการ ที่ใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสอนนิสิตนักศึกษาหรือบรรยายแก่บุคคลทั่วไป โดยออกแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา ก่อน เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามความเป็นจริง

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องมาตรการทางกฎหมาย สำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสถาบันอุดมศึกษา จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสถาบันอุดมศึกษา และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3 นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงการสืบค้นในเว็บไซต์ ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึกมีขั้นตอนเก็บข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยตนเอง จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10 คน จากผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อมูลกลับมาครบทุกคน คิดเป็น 100เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเทศไทยบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ออกมาเพื่อคุ้มครองประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานวิจัยฉบับนี้ สามารถแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) และวิเคราะห์เนื้อหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการวิจัยครั้งนี้ โดยมุ่งการดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราวิชาการต่าง ๆ ในทางกฎหมาย

ส่วนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (X) แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาสังเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและเขียนบรรยายในรูปแบบพรรณนาโวหาร

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ประมวลผลร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก (Major Themes) หรือแบบแผนหลัก (Major Pattern) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด จากนั้นนำประเด็นหลัก มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub Themes) และหัวข้อย่อย (Categories) โดยกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยมีดังนี้

1. ธรรมชาติเป็นสิทธิที่คาบเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ มีรากฐานมาจากแนวคิดทฤษฎีสิทธิตามธรรมชาติ (Natural right theory) และทฤษฎีการให้รางวัล (Reward Theory)

2. กฎหมายที่บังคับใช้คุ้มครองลิขสิทธิ์คือการสอนทางวิชาการของประเทศไทย ยังไม่ชัดเจนผู้วิจัยวิเคราะห์ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2558 เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์แก้ไข (ธรรมชาติ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย โดยนำมาวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง

ธรรมเนียมสื่อการสอนทางวิชาการ เพื่อให้ทราบถึงขอบเขตการคุ้มครองธรรมเนียม หลักเกณฑ์
ปัญหา แนวทางปฏิบัติ และมาตรการในการลงโทษ

เพื่อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองธรรมเนียมสื่อการสอน
ทางวิชาการโดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา



บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการละเมิดธรรมสิทธิในพื้นที่มหาวิทยาลัยพะเยา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. ผลการวิเคราะห์ธรรมสิทธิกฎหมายไทย
3. ผลการวิเคราะห์ธรรมสิทธิกฎหมายออสเตรเลีย
4. แนวทางการคุ้มครองธรรมสิทธิที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ผลการศึกษาปัญหาการละเมิดธรรมสิทธิในพื้นที่มหาวิทยาลัยพะเยา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และผู้ทรงคุณวุฒิดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	3	30
หญิง	7	70
สถานภาพ		
ผู้บริหาร	2	20
อาจารย์	4	40
เจ้าหน้าที่	2	20
ผู้ทรงคุณวุฒิ	2	20
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาเอก	4	40
ปริญญาโท	4	40
ปริญญาตรี	2	20

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวนทั้งสิ้น 10 คน ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งประกอบด้วยเพศหญิง 7 คน (ร้อยละ 70) เพศชาย 3 คน ร้อยละ (30) สถานภาพ ผู้บริหาร 2 คน (ร้อยละ 20) อาจารย์ 4 คน (ร้อยละ 40) เจ้าหน้าที่ 2 คน (ร้อยละ 20) และผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน (ร้อยละ 20) ระดับการศึกษาปริญญาเอก 4 คน (ร้อยละ 40) ปริญญาโท 4 คน (ร้อยละ 40) และปริญญาตรี 2 คน (ร้อยละ 20) กลุ่มตัวตัวอย่าง อายุระหว่าง 34-56 ปี เฉลี่ย 42.5 ปี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเคยสร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ เช่น สไลด์สื่อการสอน เขียนบทความวิชาการ เขียนบทความวิชาการ เป็นต้น ส่วนมากไม่ได้เชี่ยวชาญเรื่องกฎหมาย มีเพียง 1 คน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย มีความรู้ความเข้าใจลิขสิทธิ์และธรรมสิทธิ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ธรรมสิทธิและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองธรรมสิทธิในสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 1) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ และธรรมสิทธิของสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา 2) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองธรรมสิทธิในสื่อการสอนทางวิชาการ และ 3) ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองธรรมสิทธิในสื่อการสอนทางวิชาการ ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ และธรรมสิทธิของสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยเห็นว่า ธรรมสิทธิเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วยสิทธิ 3 ประการ คือ สิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน สิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นทำการบิดเบือน ตัดทอน หรือดัดแปลงผลงานจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และสิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงาน ดังนั้น ผู้สร้างสื่อการสอนทางวิชาการเพื่อประกอบการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา จึงมีสิทธิทั้ง 3 ประการดังกล่าว สิทธิในการเป็นผู้สร้างสรรค์งาน เป็นธรรมสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้สร้างสรรค์งานมีสิทธิห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขสร้างสรรค์ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อเกียรติคุณ ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ ทั้งนี้ เมื่อผู้สร้างสรรค์ได้สร้างงานสร้างสรรค์งานนั้นย่อมเป็นเกียรติภูมิของผู้สร้างสรรค์ ดังนั้น การบิดเบือน ตัดทอน หรือดัดแปลงสื่อการสอนทางวิชาการ อันเป็นสื่อการสอนที่ใช้ประกอบการเรียน การสอน การถ่ายทอดความรู้ และในปัจจุบัน

อยู่ในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ สไลด์พาวเวอร์พ้อยท์ รูปภาพ แผนภาพ ฯลฯ ย่อมกระทบกระเทือนต่อผู้สร้างสรรค์ ด้วยเหตุนี้การบิดเบือน ตัดทอนหรือดัดแปลงสื่อการสอนทางวิชาการของผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจกระทำได้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างมีมุมมองเรื่องลิขสิทธิ์ และธรรมสิทธิของสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

“สื่อการสอน ใช้เพื่อการเรียนการสอนอยู่แล้ว จึงไม่กลัวเรื่องผู้อื่นมาคัดลอก”

“อนุญาตให้คนอื่นเข้าถึงสื่อการสอนที่สร้างขึ้น โดยส่งลิงค์ (Link File) เพื่อประโยชน์ทางการเรียนการสอน แต่ไม่ทราบว่ามีคนส่งต่อหรือไม่”

“ใช้สื่อการสอนบางส่วนซ้ำกัน ใครละเมิดธรรมสิทธิใคร ในเมื่อเราเป็นผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนแต่ยินยอมให้ผู้อื่นนำไปใช้ก่อน”

“การสร้างสื่อการสอน ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลเสมอ”

“เคยได้ยินแต่ลิขสิทธิ์ ไม่รู้จักธรรมสิทธิ”

“ธรรมสิทธิ คือสิทธิในการเขียนผลงานไม่สามารถขาย หรือโอนให้ผู้อื่นได้ ต่างจากลิขสิทธิ์ที่ขายหรือโอนให้ผู้อื่นได้”

“ธรรมสิทธิ คือสิทธิโดยชอบธรรม ลิขสิทธิ์คือ ผลงานหรือนวัตกรรมที่สร้างรายได้”

“ลิขสิทธิ์เป็นกฎหมาย แต่ ธรรมสิทธิเป็นเรื่องของจริยธรรมและสัญญาใจ”

ดังนั้น จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดพบว่าการสร้างสื่อการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ผู้สร้างสรรค์ผลงานล้วนอนุญาตให้เข้าถึง ส่งต่อ และนำไปใช้ โดยไม่เคยตามตรวจสอบว่าถูกละเมิดลิขสิทธิ์/ธรรมสิทธิหรือไม่ และในการสร้างสื่อการสอนในสถาบันอุดมศึกษามักจะอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลเสมอ เพื่อให้เกียรติเจ้าของผลงานเดิม ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่าธรรมสิทธิของสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ธรรมสิทธิเป็นเรื่องของศีลธรรม จริยธรรม ต่างจากลิขสิทธิ์ที่มีโทษเมื่อกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงมีคำถามว่า กรณีที่ตนเป็นผู้สร้างสื่อการสอนแต่อนุญาตให้บุคคลอื่นนำสื่อการสอนนั้นบางส่วนไปใช้ต่อ เมื่อบุคคลอื่นใช้สื่อการสอนนั้นสอนนิสิตแล้ว ตนนำสื่อการสอนนั้นมาใช้สอนนิสิตกลุ่มเดียวกันเกิดการละเมิดธรรมสิทธิหรือไม่

2. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย สำหรับการคุ้มครองธรรมสิทธิในสื่อการสอนทางวิชาการ

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยเห็นว่าแม้จะไม่มีคำว่า ธรรมสิทธิ ปรากฏอยู่ในกฎหมายไทย แต่ประเทศไทยเริ่มปรากฏการคุ้มครองธรรมสิทธิไว้ในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยบัญญัติว่า

“ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะแสดงตนว่าเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าว และมีสิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใดปิดเปื้อน ตัดทอนดัดแปลงหรือทำโดยประการอื่นใดแก่ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ และเมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิที่จะฟ้องร้องบังคับตามสิทธิดังกล่าวได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร”²²⁹

จากบทบัญญัติดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ในด้านการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน สิทธิที่จะห้ามมิให้บุคคลอื่นกระทำการปิดเปื้อน ตัดทอนดัดแปลงผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติยศ โดยในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิตสิทธิในการฟ้องร้องเพื่อปกป้องกรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์จะตกแก่ทายาทและให้ความคุ้มครองต่ออีก 50 ปี นับจากเจ้าของกรรมสิทธิ์เสียชีวิตตามอายุของความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ข้อยกเว้นแห่งการละเมิดกรรมสิทธิ์นี้ จะได้รับการยกเว้นเมื่อมีการตกลงให้ใช้ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นเป็นลายลักษณ์อักษรจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างมีมุมมอง เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการ ดังนี้

“การสร้างสื่อการสอนจากงานอันมีลิขสิทธิ์ ไม่เคยขออนุญาตจากเจ้าของผลงานเดิม เนื่องจากเอามาใช้บางส่วนและอ้างอิงที่มาเสมอ ไม่น่าละเมิดลิขสิทธิ์และกรรมสิทธิ์”

“การสร้างสื่อการสอนจากงานอันมีลิขสิทธิ์ ไม่เคยขออนุญาตจากเจ้าของผลงานเดิม เนื่องจากเอามาใช้เพื่อการสอนและทำวิจัย เอามาจากเว็บไซต์ที่แจกฟรีไม่ได้ จึงไม่ละเมิดลิขสิทธิ์และกรรมสิทธิ์”

“การสร้างสื่อการสอนจากงานอันมีลิขสิทธิ์ อาจเคยละเมิดกรรมสิทธิ์ผู้อื่นโดยไม่เจตนา ไม่น่ามีความผิด”

“โทษของการตัดลอกผลงานเพื่อทำสื่อการสอนทางวิชาการ คือการปลดออกจากตำแหน่ง”

ดังนั้น จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดพบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการ ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการล้วนไม่เคยขออนุญาตใช้เจ้าของลิขสิทธิ์ในการนำผลงาน

²²⁹ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ดังกล่าว มาสร้างสื่อการสอน เนื่องจากมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลอยู่แล้ว และเป็น การเผยแพร่เพื่อการเรียนการสอน มิใช่เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

3. ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย สำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการ

จากการทบทวนวรรณกรรม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) ของประเทศไทยบัญญัติไว้ว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัว ที่ห้ามบุคคลอื่นปิดเบียน ตัดทอนหรือดัดแปลงงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของตน ให้สิทธิแก่ ผู้สร้างสรรค์ผลงานในการคงไว้ซึ่งการบูรณาภาพของงาน และเป็นสิทธิที่ไม่ตกแก่ทายาท ซึ่งอายุ ของการคุ้มครองลิขสิทธิ์จะคุ้มครองตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ผลงาน แต่หากหลังจากผู้ สรรค์สร้างผลงานเสียชีวิตแล้วทายาทของผู้สร้างสรรค์ผลงานจะเป็นผู้ใช้ลิขสิทธิ์แทน ผู้วิจัย เห็นว่า กฎหมายไทยให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ แยกออกจากสิทธิทางเศรษฐกิจ แต่ในกรณี การเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นยังไม่มียกเว้นเฉพาะ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างมีมุมมอง เรื่องมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการ ดังนี้

“ควรมีโทษทางแพ่งเท่านั้น ไม่ควรมีโทษทางอาญา”

“ควรปรับปรุงกฎหมายโดยแยกให้ชัดเจนว่าอะไร คือลิขสิทธิ์”

“กฎหมายไทยอ่อน การคุ้มครองต่ำ คนทำผิดเลยไม่กลัวกฎหมาย จึงควรจัดระบบ กฎหมายให้มีข้อบังคับเรื่องสื่อการเรียนการสอนโดยตรง”

“กฎหมายไทยควรพัฒนาเรื่องบทลงโทษการละเมิดลิขสิทธิ์และเผยแพร่ให้ ประชาชนทราบจะได้กลัว”

“กฎหมายต้องระบุให้ชัดเจนว่าละเมิดลิขสิทธิ์ คือ ใช้ผลงานของผู้อื่นที่เปอร์เซ็นต์”

“ควรเผยแพร่ความรู้เรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ คุ้มครองสิทธิ ให้เป็นที่รู้จัก และเข้าใจมากกว่านี้ เนื่องจากปัจจุบันรู้จักแต่ลิขสิทธิ์ แต่อย่างอื่นไม่เคยได้ยิน”

“การคัดลอกผลงานผู้อื่นมาเพื่อปรับวิถีสถานะของตนเอง มีระเบียบ กพอ. รongรับ อยู่แล้ว แต่ควรมีโทษด้านอื่นเพื่อเยียวยาเจ้าของผลงานด้วย”

ดังนั้น จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดพบว่า ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเห็นว่า ควรมีกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อคุ้มครอง ลิขสิทธิ์โดยเฉพาะ และควรมีบทลงโทษที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย

ลิขสิทธิ์เป็นสิทธิตามธรรมชาติของบุคคลผู้สร้างสรรค์ผลงานที่ผู้สร้างสรรค์ยังสิทธิบางประการในงานของตน เช่น สิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน สิทธิในการโต้แย้งการดัดแปลง แก้ไขผลงานให้แตกต่างไปในทางที่เสียหาย แม้ว่าจะมีการถ่ายโอนลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่นแล้วก็ตามแต่ผลงานที่สร้างสรรค์นั้นต้องคงไว้ซึ่งเจตจำนงเดิมของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) ของประเทศไทย และวิเคราะห์ผลการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ลักษณะแห่งสิทธิและผู้มีสิทธิได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ ดังนั้น ลิขสิทธิ์จึงเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ผลงาน มีลักษณะที่มุ่งจะให้ความคุ้มครองทางด้านจิตใจของผู้สร้างสรรค์ผลงานเป็นสำคัญ แม้ว่าผู้สร้างสรรค์ผลงานจะไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ก็ตาม ด้วยเหตุนี้หลังจากผู้สร้างสรรค์ผลงานถึงแก่ความตาย ทายาทหรือบุคคลอื่นใดอาจเป็นผู้ดูแลลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ต่อไปได้แต่ไม่สามารถโอนสิทธิโดยการทำพินัยกรรมได้²³⁰ ฉะนั้น เมื่อเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้สร้างสรรค์เท่านั้นที่จะมีสิทธิฟ้องร้องหรือดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิตแล้ว ทายาทจึงสามารถใช้สิทธิในการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ตลอดอายุของการคุ้มครองสิทธิทางเศรษฐกิจ แต่ไม่อาจเรียกค่าสินไหมทดแทนได้เนื่องจากให้สิทธิทายาทในประเด็นการคงไว้ซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์และความเป็นบูรณภาพของงานเท่านั้น

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 18 ได้บัญญัติเพิ่มเติมว่า “สิทธิที่จะแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน” ขึ้นมานอกเหนือจากสิทธิที่จะห้ามบิดเบือน ดัดทอน หรือดัดแปลงงาน เพื่อให้มีความชัดเจนในเรื่องการคุ้มครองลิขสิทธิ์มากขึ้น ดังนั้น ลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานมีสิทธิแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์หรือสิทธิที่ป้องกันมิให้มีการบิดเบือนหรือกระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ แม้ว่าลิขสิทธิ์ในผลงานที่สร้างสรรค์ไม่สามารถโอนหรือถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้ แต่หากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต ทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิใช้สิทธิของผู้สร้างสรรค์ต่อได้จนครบอายุในการคุ้มครองลิขสิทธิ์

²³⁰ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

รวมถึงอนุญาตให้ทายาทใช้สิทธิที่จะปกป้องชื่อเสียง เกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

2. การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์และการสละกรรมสิทธิ์

ผู้สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าว²³¹ นั่นคือผู้สร้างสรรค์ผลงานจะมีกรรมสิทธิ์ในผลงานนั้นโดยทันทีที่ผลงานที่สร้างสรรค์นั้นเผยแพร่สู่สาธารณะ ตัวอย่างเช่น การสร้างสื่อการสอนทางวิชาการขึ้นมาและใช้สอนนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนนั้นมีกรรมสิทธิ์ในผลงานนั้นทันที แต่ในส่วนการสละกรรมสิทธิ์นั้นไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของประเทศไทย

3. อายุของการคุ้มครองกรรมสิทธิ์

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 19 บัญญัติว่า “ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มียุ่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย”²³² ดังนั้น การคุ้มครองกรรมสิทธิ์จึงยาวต่อเนื่องตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ผลงานเทียบเท่ากับลิขสิทธิ์ เมื่อผู้สร้างสรรค์เสียชีวิตทายาทมีสิทธิฟ้องร้องบังคับตามสิทธิแทนผู้สร้างสรรค์ได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทำให้อายุของการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ยาวตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และคุ้มครองต่ออีก 50 ปีนับจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิตเป็นไปตามอายุการคุ้มครองผลงานอันมีลิขสิทธิ์

4. การเยียวยาผู้เสียหายกรณีละเมิดกรรมสิทธิ์

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้ที่กระทำการละเมิดกรรมสิทธิ์ไว้ จึงต้องใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเทียบเคียงในการฟ้องผู้ที่กระทำการละเมิดกรรมสิทธิ์ ซึ่งการเรียกค่าเสียหายทางแพ่งนั้นมักจะเป็นในรูปแบบค่าสินไหมทดแทน แต่กรรมสิทธิ์นั้นเป็นเรื่องของเกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งกฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติในการเยียวยาหรือแก้ไขเพื่อชื่อเสียง เกียรติยศของผู้สร้างสรรค์กลับคืนมา

5. ข้อยกเว้นการละเมิดกรรมสิทธิ์

คู่สัญญาอาจตกลงยกเว้นการละเมิดกรรมสิทธิ์โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 18 ตอนท้ายแห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยคู่สัญญาอาจตกลงยกเว้นกรรมสิทธิ์ที่จะแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน หรือยกเว้นกรรมสิทธิ์ที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนสิทธิหรือบุคคลอื่น บิดเบือน ดัดแปลง ตัดทอนหรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานจนเกิด

²³¹ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

²³² มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

ความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ผลงาน หรือยกเว้นลิขสิทธิ์แห่งประโยชน์ การคุ้มครองตามอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์แต่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่มี บทบัญญัติเกี่ยวกับผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ จึงต้องเทียบเคียงกับข้อยกเว้นบางส่วน กับการละเมิดลิขสิทธิ์ แม้ต้องเทียบเคียงกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ไม่อาจผนวกรวม การละเมิดลิขสิทธิ์กับการละเมิดลิขสิทธิ์เข้าด้วยกัน ข้อยกเว้นในการละเมิดลิขสิทธิ์ คือ

- (1) เป็นการกระทำเพื่อการศึกษา วิจัย โดยมีได้มุ่งหวังผลกำไร²³³
 - (2) ใช้เพียงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ญาติ และครอบครัว²³⁴
 - (3) ดิชม หรือวิจารณ์ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นโดยแจ้งแหล่งที่มา ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในผลงานที่สร้างสรรค์นั้น²³⁵
 - (4) รายงานหรือเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนโดยระบุเจ้าของลิขสิทธิ์ในผลงาน ที่สร้างสรรค์²³⁶
 - (5) ทำซ้ำ ดัดแปลงหรือทำให้ปรากฏเพื่อประกอบการพิจารณาดีของเจ้าพนักงาน ที่มีอำนาจตามกฎหมาย²³⁷
 - (6) ทำซ้ำ ดัดแปลงหรือทำให้ปรากฏเพื่อประกอบการสอนโดยมิใช่ประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ²³⁸
 - (7) ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนหรือตัดทอน หรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบัน การศึกษา เพื่อแจกจ่ายแก่ผู้เรียนโดยมิใช่ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ²³⁹
 - (8) นำผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นมาเป็นส่วนหนึ่งของการสอบ²⁴⁰
- ในขณะที่ลิขสิทธิ์ คือ สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ แม้ว่าการนำสื่อการสอนทางวิชาการไปใช้ เพื่อการศึกษา วิจัย โดยมีได้มุ่งหวังผลกำไร ทำซ้ำ ดัดแปลงหรือทำให้ปรากฏเพื่อประกอบการสอนโดยมิใช่ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทำซ้ำ ดัดแปลง บางส่วนหรือตัดทอน หรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันการศึกษา เพื่อแจกจ่ายแก่ผู้เรียน โดยมิใช่ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมถึงการนำสื่อการสอนทางวิชาการที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้น

²³³ มาตรา 19 (1) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

²³⁴ มาตรา 19 (2) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

²³⁵ มาตรา 19 (3) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

²³⁶ มาตรา 19 (4) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

²³⁷ มาตรา 19 (5) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

²³⁸ มาตรา 19 (6) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

²³⁹ มาตรา 19 (7) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

²⁴⁰ มาตรา 19 (8) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

มาเป็นส่วนหนึ่งของการสอบ การกระทำเหล่านี้ล้วนไม่ได้รับการยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ด้วยเหตุนี้ ในกรณีที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจำเป็นต้องนำสื่อการสอนทางวิชาการของผู้อื่นมาใช้ เพื่อประกอบการเรียน การสอน หรือใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบ บุคคลนั้นต้องคงไว้ซึ่งลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานเดิม โดยการระบุ ชื่อผู้สร้างสรรค์ผลงาน และแหล่งที่มาของสื่อการสอนทางวิชาการนั้นอย่างครบถ้วน เนื่องจากมีกรณีพิพาทในแวดวงวิชาการขึ้นมาแล้วว่าผลงานวิชาการที่อ้างอิงไม่ถูกต้องถือว่าเป็นการลอกเลียนผลงานผิดทั้งกฎหมายลิขสิทธิ์และลิขสิทธิ์²⁴¹

การคุ้มครองลิขสิทธิ์กฎหมายออสเตรเลีย

ผู้วิจัยศึกษาพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ลิขสิทธิ์) ค.ศ. 2000 (Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000) ของประเทศออสเตรเลีย และวิเคราะห์ผลการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ลักษณะแห่งสิทธิและผู้มีสิทธิได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ลิขสิทธิ์) ค.ศ. 2000 บัญญัติว่า สิทธิของผู้สร้างสรรค์ คือ สิทธิที่จะถูกระบุตามส่วนนี้ในฐานะผู้สร้างสรรค์งาน ถ้าการกระทำใด ๆ (การกระทำที่เกี่ยวข้อง) ที่กล่าวถึงในมาตรา 194 ได้กระทำขึ้นแล้วในการเคารพผลงาน โดยผลงานที่ก่อให้เกิดสิทธิในการแสดงที่มาของการเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานประกอบด้วย²⁴² และผู้สร้างสรรค์ผลงานมีสิทธิแสดงที่มาของการสร้างสรรค์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น²⁴³ ซึ่งภายใต้พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ลิขสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ประเทศออสเตรเลีย ผู้สร้างสรรค์ผลงานอาจถูกระบุด้วยรูปแบบการระบุตัวตนที่สมเหตุสมผล ถ้าผู้สร้างสรรค์ผลงานได้ทำให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปหรือต่อบุคคลซึ่งอยู่ภายใต้ส่วนนี้ เพื่อระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานว่าผู้สร้างสรรค์ผลงานประสงค์ที่จะระบุในลักษณะเฉพาะ และการระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะนั้นสมเหตุสมผลในสถานการณ์²⁴⁴ ด้วยเหตุนี้การระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานในชิ้นงานต้องชัดเจนและโดดเด่นพอควร²⁴⁵

²⁴¹ ญัฐพล สือสิงหนาท, "ผลงานทางวิชาการที่ "อ้างอิง" ไม่ถูกต้องถือเป็นการ "ลอกเลียน" ".

²⁴² Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." Section 193(2).

²⁴³ Ibid., Section 193 (1).

²⁴⁴ Ibid., Section 195 (2).

²⁴⁵ Ibid., Section 195AA

2. การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์และการสละกรรมสิทธิ์

ผู้มีสิทธิได้รับการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (กรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 กำหนดให้เฉพาะบุคคลเท่านั้นที่มีกรรมสิทธิ์ในงานที่สร้างสรรค์²⁴⁶ หากผู้สร้างสรรค์งานเสียชีวิต กรรมสิทธิ์ของผู้ประพันธ์ (นอกเหนือจากสิทธิการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานที่เกี่ยวกับภาพยนตร์) ในส่วนที่เกี่ยวกับงานอาจถูกใช้และบังคับใช้โดยตัวแทนส่วนบุคคลตามกฎหมาย²⁴⁷ หากกิจการของผู้สร้างสรรค์งานถูกบุคคลอื่นจัดการโดยชอบด้วยกฎหมาย (เว้นแต่ตามกฎหมายเพื่อการบรรเทาความล้มละลายหรือลูกหนี้ล้มละลาย) กรรมสิทธิ์ของผู้ประพันธ์อาจใช้บังคับและบังคับใช้โดยบุคคลที่จัดการกิจการของตน²⁴⁸ ซึ่งภายใต้ข้อบังคับมาตรานี้ กรรมสิทธิ์เกี่ยวกับงานไม่สามารถถ่ายทอดได้โดยการมอบหมายโดยพินัยกรรม หรือโดยการลดหย่อนโดยการดำเนินการตามกฎหมาย²⁴⁹ ถ้างานภาพยนตร์ หรือ งานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะที่รวมอยู่ในภาพยนตร์ มีผู้สร้างสรรค์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้สร้างสรรค์ผลงาน อาจทำข้อตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษร โดยแต่ละฝ่ายตกลงที่จะไม่ใช้สิทธิการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงานในการประพันธ์ของตนในส่วนที่เกี่ยวกับภาพยนตร์หรือผลงาน แล้วแต่กรณี เว้นแต่ร่วมกันกับผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ผลงานคนอื่น ๆ²⁵⁰ และข้อตกลงการมีส่วนร่วมของผู้สร้างสรรค์ร่วมมีผลตามเงื่อนไข²⁵¹

จึงอาจสรุปได้ว่า ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิต กรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน อาจถูกใช้และบังคับใช้โดยตัวแทนส่วนบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งเมื่อพบการละเมิดกรรมสิทธิ์พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (กรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 มีบทบัญญัติการลงโทษ ทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทำให้มีคดีละเมิดกรรมสิทธิ์ขึ้นสู่ชั้นศาลทั้งทางแพ่งและทางอาญา

3. อายุของการคุ้มครองกรรมสิทธิ์

พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (กรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 แบ่งความคุ้มครองกรรมสิทธิ์ออกเป็นดังนี้

(1) กรรมสิทธิ์ในความซื่อสัตย์สุจริตในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับภาพยนตร์ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าผู้สร้างสรรค์จะเสียชีวิต²⁵²

²⁴⁶ Ibid., Section 190.

²⁴⁷ Ibid., Section 195AN. (1).

²⁴⁸ Ibid., Section 195AN. (2).

²⁴⁹ Ibid., Section 195AN. (3).

²⁵⁰ Ibid., Section 195AN. (4).

²⁵¹ Ibid., Section 195AN. (5).

²⁵² Ibid., Section 195 AM. (1).

(2) สิทธิของผู้สร้างสรรค์ในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงานประพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานอื่นที่ไม่ใช่ภาพยนตร์ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าลิขสิทธิ์จะยุติลงในผลงานนั้น²⁵³

(3) ธรรมสิทธิ (นอกเหนือจากสิทธิการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงาน) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน ยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่าลิขสิทธิ์จะยุติลงในผลงาน²⁵⁴

จึงอาจสรุปได้ว่า ธรรมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมตามพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าผลงานที่ประพันธ์นั้นสิ้นสุดลิขสิทธิ์ ซึ่งผลงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่เนื้อหาต่อสาธารณะก่อน วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2019 อายุของการคุ้มครองธรรมสิทธิยาวนาน 70 ปี นับจากสิ้นปีปฏิทินที่เผยแพร่ แต่ได้มีการแก้ไขระยะเวลาในการคุ้มครองธรรมสิทธิ เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 2018 โดยกำหนดให้ผลงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่เนื้อหาต่อสาธารณะใน วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2019 เป็นต้นไปหรือ หลังจากนั้นอายุของการคุ้มครองธรรมสิทธิยาวนาน 70 ปี นับจากสิ้นปีปฏิทินที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิต²⁵⁵

แต่ในส่วนการสละธรรมสิทธินั้นแม้ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 แต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถจะไม่ระบุตัวผู้เขียน²⁵⁶ ในงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะ²⁵⁷ อันได้แก่

- (1) ลักษณะงาน
- (2) วัตถุประสงค์ในการใช้งาน
- (3) ลักษณะการใช้งาน
- (4) บริบทในการใช้งาน
- (5) การปฏิบัติใด ๆ ในอุตสาหกรรมที่มีการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับงานหรือการใช้งาน
- (6) แนวปฏิบัติใด ๆ ที่มีอยู่ในหลักปฏิบัติโดยสมัครใจ ในอุตสาหกรรมที่มีการใช้งานซึ่งเกี่ยวข้องกับงานหรือการใช้งาน;
- (7) ปัญหาหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการระบุตัวผู้เขียน;
- (8) งานที่ทำขึ้นหรือไม่

²⁵³ Ibid., Section 195 AM. (2).

²⁵⁴ Ibid., Section 195 AM. (3).

²⁵⁵ Australia copyright Council, **New Copyright Duration Changes Coming**, Australia Government, Date cited 30 April 2021 Available from: <https://www.communications.gov.au/departmental-news/new-copyright-duration-changes-coming>.

²⁵⁶ Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." Section 195AR (1).

²⁵⁷ Ibid., Section 95AR (2).

- (i) ในระหว่างการจ้างงานของผู้เขียน หรือ
 - (ii) ภายใต้สัญญาสำหรับการดำเนินการโดยผู้เขียนบริการสำหรับบุคคลอื่น
- (9) ถ้างานมีผู้แต่งตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ความคิดเห็นของพวกเขาเกี่ยวกับความล้มเหลว

ในการระบุ

4. การเยียวยาผู้เสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์

พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ลิขสิทธิ์) ค.ศ. 2000 มีบทบัญญัติการเยียวยาผู้เสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์²⁵⁸ ดังนี้

(1) ภายใต้บังคับมาตรา 203 ศาลอาจอนุญาตให้ปล่อยตัว ในกรณีที่เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในส่วนที่เกี่ยวกับงานรวมถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังต่อไปนี้

- (a) คำสั่งห้าม (ขึ้นอยู่กับ ข้อกำหนดใด ๆ ที่ศาลเห็นสมควร)
- (b) ค่าเสียหายสำหรับการสูญเสียที่เกิดจากการละเมิด
- (c) การประกาศว่ามีกรณีละเมิดสิทธิทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์
- (d) คำสั่งให้จำเลยทำการขอโทษต่อสาธารณะสำหรับการละเมิด
- (e) คำสั่งให้ลบหรือยกเลิกการแสดงที่มาอันเป็นเท็จของผลงานหรือการปฏิบัติ

ที่เสื่อมเสีย

(2) ในการใช้ดุลพินิจในการบรรเทาทุกข์ที่เหมาะสม ศาลอาจคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

(a) ไม่ว่าจำเลยจะทราบหรือควรทราบตามสมควรถึงลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์หรือไม่

(b) ผลกระทบต่อเกียรติหรือชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ที่เกิดจากความเสียหายต่องาน

(c) จำนวนและประเภทของบุคคลที่ได้เห็นหรือได้ยินงาน

(d) สิ่งที่ทำโดยจำเลยเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการละเมิด

(e) หากกรณีที่ถูกละเมิดเป็นสิทธิในการแสดงที่มาของการสร้างสรรค์ผลงานค่าใช้จ่ายหรือความยากลำบากใด ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการระบุตัวผู้สร้างสรรค์

(f) ค่าใช้จ่ายหรือความยากลำบากในการชำระการแสดงที่มาอันเป็นเท็จของงานที่สร้างสรรค์หรือการปฏิบัติที่เสื่อมเสียของงาน

(3) ในการตัดสินใจว่าจะให้คำสั่งห้ามตามมาตรา (1) หรือไม่ ศาลต้องพิจารณาว่าผู้ครุณีได้พยายามเจรจาเพื่อระงับคดีหรือไม่ และควรเลื่อนการพิจารณาคดีหรือการพิจารณาคดี

²⁵⁸ Ibid.. Section 195AZA.

ต่อไปวัตถุประสงค์ในการให้โอกาสคุ้มครองที่เหมาะสมในการเจรจาข้อตกลง ไม่ว่าจะผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยหรืออย่างอื่น

(4) ถ้า

- (a) ผลงานเป็นภาพยนตร์ และ
- (b) การกระทำนั้นนำโดยบุคคลที่เป็นผู้สร้างสรรค์บทภาพยนตร์ และ
- (c) การบรรเทาทุกข์ที่ได้รับในการดำเนินการประกอบด้วยหรือรวมถึงความเสียหาย และ
- (d) บุคคลนั้นได้รับการบรรเทาด้วยความเสียหายในการกระทำผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ของตนแล้ว

(5) ถ้า

- (a) งานนี้เป็นงานนาฏกรรมที่สร้างขึ้นโดยบทภาพยนตร์หรือบทพูด และ
- (b) การกระทำนั้นดำเนินการโดยบุคคลที่เป็นผู้สร้างสรรค์บทภาพยนตร์หรือบทพูด และ
- (c) การปล่อยตัวที่ได้รับในการดำเนินการประกอบด้วยหรือรวมถึงความเสียหาย และ
- (d) บุคคลนั้นได้รับปล่อยตัวด้วยความเสียหายในการดำเนินการเพื่อละเมิดลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์บทภาพยนตร์ จำนวนความเสียหายใด ๆ ที่นอกเหนือจากส่วนย่อยนี้จะมอบให้กับบุคคลในการดำเนินการที่อ้างถึงในวรรค (b) จะลดลงตามจำนวนความเสียหายที่มอบให้กับบุคคลในการดำเนินการที่อ้างถึงในวรรค (d)

(6) ในด้านเกียรติยศ ชื่อเสียงตามกฎหมายของผู้สร้างสรรค์ได้รับความเสียหายในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำที่กระทำหลังจากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ความเสียหายเหล่านั้นกลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของมรดกของผู้สร้างสรรค์และในฐานะที่เป็นทายาท ถ้าสิทธิในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำนั้นยังมีอยู่และตกเป็นของผู้สร้างสรรค์ทันทีก่อนที่เขาจะเสียชีวิต

5. การสงวนสิทธิ์และการเยียวยาอื่น ๆ²⁵⁹

(1) ภายใต้มาตรานี้ไม่กระทบต่อสิทธิในการดำเนินการหรือการเยียวยาอื่นใด ไม่ว่าจะผ่านทางแพ่งหรือทางอาญา ในการดำเนินการที่นำมาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากในส่วนนี้

²⁵⁹ Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." Section 195AZB.

(2) ความเสียหายใด ๆ ที่ได้รับจากการดำเนินการภายใต้ส่วนนี้ให้นำมาพิจารณาในการประเมินความเสียหายในการดำเนินการที่นำมาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากในส่วนนี้ และเกิดขึ้นจากการดำเนินการหรือธุรกรรมเดียวกัน

(3) ความเสียหายใด ๆ ที่ได้รับในการดำเนินการที่นำมาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากในส่วนนี้จะต้องนำมาพิจารณาในการดำเนินการภายใต้ส่วนนี้และเกิดขึ้นจากการดำเนินการหรือธุรกรรมเดียวกัน

จึงอาจสรุปได้ว่าการเยียวยาผู้เสียหายกรณีละเมิดลิขสิทธิ์พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 มีดังนี้

1. คำสั่งศาล

1.1 คำสั่งห้าม

1.2 ค่าเสียหายสำหรับการสูญเสียที่เกิดจากการละเมิด

1.3 การประกาศว่ามี การละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

1.4 คำสั่งให้จำเลยทำการขอโทษต่อสาธารณะ

1.5 คำสั่งให้ลบหรือยกเลิกการแสดงที่มาอันเป็นเท็จของผลงานหรือการปฏิบัติ

ที่เสื่อมเสีย

2. ในการใช้ดุลพินิจในการเยียวยาผู้เสียหาย ศาลอาจคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 ไม่ว่าจำเลยจะทราบหรือควรทราบถึงลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

หรือไม่

2.2 ผลกระทบต่อเกียรติหรือชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงานที่อาจก่อความ

เสียหายต่องาน

2.3 จำนวนและประเภทของบุคคลที่ได้เห็นหรือได้ยินผลงาน

2.4 สิ่งที่ทำเพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากการละเมิด

2.5 หากการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นสิทธิ์ในการแสดงที่มาของการประพันธ์—

ค่าใช้จ่ายหรือความยากลำบากใด ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการระบุตัวผู้สร้างสรรค์ผลงาน

2.6 ค่าใช้จ่ายหรือความยากของการลบหรือย้อนกลับการแสดงที่มา ที่

ผิดพลาดของการประพันธ์หรือการปฏิบัติที่ทำให้ผลงานเสื่อมเสีย

อีกทั้งพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ยังสงวนสิทธิ์ว่าการเยียวยาส่วนนี้ไม่ให้กระทบต่อสิทธิในการดำเนินการหรือการเยียวยาอื่นใดไม่ว่าทางแพ่งหรือทางอาญา ในการดำเนินการที่นำมาเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากในส่วนนี้²⁶⁰

²⁶⁰ เรื่องเดียวกัน. Section 195AZB (1)

6. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 มีบทบัญญัติข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ดังนี้²⁶¹

ความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ผลงานให้กระทำการหรือละเว้น งานที่ไม่ใช่ภาพยนตร์หรือรวมอยู่ในภาพยนตร์ ประกอบด้วย

1. มาตราที่ใช้กับงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี หรือศิลปะ นอกเหนือจากงานดังกล่าวที่รวมอยู่ในภาพยนตร์

2. ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานในส่วนที่เกี่ยวกับงานที่จะทำหรือละเว้นการทำบางอย่างหากการกระทำหรือการละเว้นอยู่ในขอบเขตของความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือตัวแทนของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3. ภายใต้บังคับแห่งข้อ 4 ความยินยอมมุ่งหวังที่จะไม่ได้ประโยชน์:

(a) เกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้นที่ระบุ หรือประเภทหรือประเภทของการกระทำหรือการละเว้นที่ระบุ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังได้รับความยินยอม และ

(b) เกี่ยวกับข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้:

(i) งานที่ระบุหรืองานที่ระบุที่มีอยู่เมื่อได้รับความยินยอม หรือ

(ii) งานที่ระบุหรืองานที่มีคำอธิบายเฉพาะซึ่งยังไม่ได้เริ่มหรือเป็นหรืออยู่ใน

ระหว่างการผลิต

4. ลูกจ้างอาจได้รับความยินยอมเพื่อประโยชน์ของนายจ้างในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้นทั้งหมดหรือทั้งหมด (ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังได้รับความยินยอม) และเกี่ยวกับงานทั้งหมดที่ทำหรือจะทำ โดยลูกจ้างในระหว่างการจ้างงานของเขาหรือเธอ

5. สันนิษฐานว่าได้รับความยินยอมเพื่อประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานหรืองานที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่จะมีเจตนาเป็นอย่างอื่นปรากฏในหนังสือยินยอมให้ขยายไปถึงผู้รับอนุญาตและผู้สืบทอดตำแหน่งของตน และสำหรับบุคคลใด ๆ ผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากเจ้าของหรือผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นเจ้าของ หรือโดยผู้รับอนุญาตหรือผู้สืบทอดตำแหน่งดังกล่าว ให้กระทำการอันเป็นลิขสิทธิ์

จากการศึกษาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของประเทศไทยและพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบบทบัญญัติในเรื่องการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ดังแสดงในตาราง 2

²⁶¹ เรื่องเดียวกัน. Section 195AZA.

ตาราง 2 การเปรียบเทียบบทบัญญัติในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในสื่อการสอน
ทางวิชาการของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ(ฉบับที่ 2) ถึง
(ฉบับที่ 5) กับพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000
ของประเทศออสเตรเลีย

กฎหมาย ประเด็น	พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ(ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5)	พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย
1. นิยามลิขสิทธิ์	ลิขสิทธิ์ หมายถึงสิทธิของ ผู้สร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้ 1. สิทธิที่จะแสดงตนเป็นผู้ สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ 2. สิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นทำ การบิดเบือน ตัดทอนหรือ ดัดแปลงผลงานสร้างสรรค์อันมี ลิขสิทธิ์ หรือกระทำการอื่นใด จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ชื่อเสียง 3. สิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพ ของผลงาน	ลิขสิทธิ์เป็นสิทธิเฉพาะบุคคล เท่านั้น หมายถึง 1. สิทธิในการแสดงที่มาของ การสร้างสรรค์ผลงาน 2. สิทธิที่จะแสดงตัวเป็นเจ้าของ ผลงานสร้างสรรค์ และ 3. สิทธิที่จะคงไว้ซึ่งความสมบูรณ์ ของผลงานที่สร้างสรรค์
2. การโอนลิขสิทธิ์	ไม่สามารถโอนให้บุคคลอื่นได้ เว้นแต่ ผู้สร้าง สรรค์เสียชีวิต ทายาทสามารถใช้สิทธิที่จะ ปกป้องชื่อเสียง เกียรติยศของ ผู้สร้างสรรค์แต่จะไม่สามารถ เรียกร้องค่าชดเชยความเสียหาย เป็นค่าสินไหมทดแทนได้	ไม่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ไม่ ว่าจะโดยการโอนด้วยพินัยกรรม หรือโดยการดำเนินการตาม กฎหมาย
3. ผู้มีสิทธิได้รับการ คุ้มครองลิขสิทธิ์	เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ ผลงาน	เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ตาราง 2 (ต่อ)

กฎหมาย ประเด็น	พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ(ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5)	พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมนูญ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย
4. สิทธิฟ้องร้อง หรือดำเนินคดีกับผู้ ที่กระทำการละเมิด ลิขสิทธิ์		
4.1 ผู้สร้างสรรค์ ยังมีชีวิตอยู่	สิทธิเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ ผลงาน และการฟ้องร้องหรือ ดำเนินคดีทางแพ่งเท่านั้น	สิทธิเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ ผลงาน และการฟ้องร้อง หรือดำเนินคดีได้ทั้งทางแพ่ง และทางอาญา
4.2 ผู้สร้างสรรค์ เสียชีวิต	ทายาทสามารถใช้สิทธิ ในการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีกับ ผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้	ธรรมนูญของผู้สร้างสรรค์ผลงาน อาจถูกใช้และบังคับใช้โดยทายาท หรือตัวแทนส่วนบุคคลตาม กฎหมาย
5. อายุของ การคุ้มครอง ลิขสิทธิ์		
5.1 ผู้สร้างสรรค์ ยังมีชีวิตอยู่	ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์	ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์
5.2 ผู้สร้างสรรค์ เสียชีวิต	เท่ากับอายุแห่งการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์ คือ คุ้มครองต่ออีก 50 ปีนับจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต	1. ผลงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ เนื้อหาต่อสาธารณะก่อน วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2019 อายุของ การคุ้มครองลิขสิทธิ์ยาวนาน 70 ปี นับจากสิ้นปีปฏิทินที่เผยแพร่ ผลงานสร้างสรรค์ 2. ผลงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ เนื้อหาต่อสาธารณะใน วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2019 เป็นต้นไป

ตาราง 2 (ต่อ)

กฎหมาย ประเด็น	พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และ(ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5)	พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมนูญ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย
6. การเยียวยา ผู้เสียหายกรณี ละเมิดลิขสิทธิ์	ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการ ลงโทษผู้ที่กระทำการละเมิด ลิขสิทธิ์โดยเฉพาะ ต้องใช้ ประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์มาเทียบเคียงในการฟ้อง ผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์	หรือหลังจากนั้น อายุของ การคุ้มครองลิขสิทธิ์ยาวนาน 70 ปีนับจากสิ้นปีปฏิทิน ที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิต มีบทบัญญัติโทษไว้ทั้งทางแพ่งและ ทางอาญา รวมถึงมี บท บัญญัติ การเยียวยาผู้เสียหายกรณีละเมิด ลิขสิทธิ์โดยอาศัยอำนาจศาล ดังนี้ 1. คำสั่งห้าม 2. ค่าเสียหายสำหรับการสูญเสีย ที่เกิดจากการละเมิด 3. การประกาศว่ามี การละเมิด ลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน 4. คำสั่งให้จำเลยทำการขอโทษ ต่อสาธารณะ 5. คำสั่งให้ลบหรือยกเลิก การแสดงที่มาอันเป็นเท็จของ ผลงานหรือการปฏิบัติที่เสื่อมเสีย

จากตารางเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่า นิยามของลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของประเทศไทย หมายถึง สิทธิของผู้สร้างสรรค์ 3 ประการ คือ สิทธิที่จะแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน สิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นทำการบิดเบือน ตัดทอนหรือดัดแปลงผลงานจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และสิทธิในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงาน ในขณะที่พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมนูญ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย หมายถึง สิทธิในการแสดงที่มาของการสร้างสรรค์ผลงาน สิทธิที่จะแสดงตัวเป็นเจ้าของผลงานสร้างสรรค์

และสิทธิที่จะคงไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของผลงานที่สร้างสรรค์ ผู้วิจัยเห็นว่า สิทธิที่จะแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน หมายถึงถึงสิทธิที่จะตัดสินใจว่าต้องการระบุชื่อในผลงานที่สร้างสรรค์หรือไม่ก็ได้ ด้วยเหตุนี้ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานไม่ต้องการเปิดเผยชื่อตนเองในผลงานแต่จะแสดงกรรมสิทธิ์ในผลงานโดยการใช้นามแฝงได้หรือไม่ เนื่องจาก พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีถ้อยคำในบทบัญญัติว่า “ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งาน...”²⁶² ยกตัวอย่างเช่น มีผู้ว่าจ้างให้เขียนบทความ 1 เรื่อง ผู้ว่าจ้างเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในบทความแต่กรรมสิทธิ์เป็นของผู้เขียนบทความ หากผู้เขียนบทความไม่ต้องการที่จะแสดงชื่อของตนเป็นผู้เขียนบทความแต่ใช้นามแฝงแทน การใช้นามแฝงจึงขัดกับคำนิยามของกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่ประสงค์ให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานแสดงตนในการสร้างสรรค์ผลงาน การระบุว่าผู้สร้างสรรค์มีสิทธิแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงไม่ครอบคลุมในเรื่องนามแฝง ในขณะที่พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (กรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย การระบุผู้สร้างสรรค์ หมายถึง ชื่อ นามแฝงหรือชื่อย่อ²⁶³ ด้วยเหตุนี้แม้ว่าผู้เขียนบทความจะใช้นามแฝงหรือไม่แสดงชื่อในบทความก็ยังมีกรรมสิทธิ์ในบทความชิ้นนั้น ซึ่งความชัดเจนของนามแฝงยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในกฎหมายไทย

การโอนกรรมสิทธิ์ เจตนารมณ์ของกรรมสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ว่า “ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิ...”²⁶⁴ ด้วยเหตุนี้สิทธิในกรรมสิทธิ์จึงเป็นของผู้สร้างสรรค์ผลงานแต่เพียงผู้เดียวไม่สามารถโอนให้ผู้อื่นได้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (กรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย ที่บัญญัติว่ากรรมสิทธิ์ไม่สามารถโอนให้ผู้อื่นได้ไม่ว่าจะโดยการโอนด้วยพินัยกรรม หรือโดยคำสั่งศาล²⁶⁵

ผู้มีสิทธิได้รับการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ กรรมสิทธิ์คือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้มีกรรมสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการ คือผู้ที่สร้างสื่อการสอนทางวิชาการนั้นขึ้นมาด้วยตนเอง แต่ไม่ได้หมายรวมถึงการนำสื่อการสอนทางวิชาการของผู้อื่นมาประยุกต์ ดัดแปลงถ้อยคำบางคำให้เป็นถ้อยคำของตนเองซึ่งการประยุกต์ ดัดแปลงดังกล่าว นอกจากจะไม่ได้กรรมสิทธิ์แล้วยังอาจเป็นการกระทำที่ละเมิดกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่น

สิทธิฟ้องร้องหรือดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำการละเมิดกรรมสิทธิ์ จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อมีผู้กระทำการละเมิดกรรมสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการแม้จะไม่กระทบต่อชื่อเสียง

²⁶² มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

²⁶³ Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000." section 195 AN (1) or (2).

²⁶⁴ มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

²⁶⁵ Australian Government Federal Register of Legislation, "Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000."

เกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงาน แต่ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ผลงานซึ่งความรู้สึกด้านจิตใจนี้ประเมินค่ามิได้ สิทธิในการฟ้องร้องคือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสื่อการสอนวิชาการ แต่ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์เสียชีวิตแล้วพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของไทยให้สิทธิทายาทในการฟ้องร้องเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ในขณะที่พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย ให้สิทธิแก่ทายาทหรือตัวแทนส่วนบุคคลตามกฎหมายในการฟ้องร้องเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยเห็นว่าการฟ้องร้องทางแพ่งโดยเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาจิตใจอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นพ้องกับพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย ที่มีบทบัญญัติการเยียวยาผู้เสียหายกรณีละเมิดธรรมสิทธิโดยอาศัยอำนาจศาลทั้งทางแพ่งและอาญา แต่ควรมีบทกำหนดการลงโทษที่เป็นบรรทัดฐานขั้นต้นประกอบกับดุลยพินิจของศาล เนื่องจากการเยียวยาทางแพ่งเป็นการชดเชยความเสียหายที่เน้นการลงโทษไปที่ตัวเงินหรือทรัพย์สินของผู้กระทำการละเมิด ซึ่งตัวเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้ถูกกำหนดอย่างชัดเจนขึ้นเพื่อเป็นการเยียวยาแก่ผู้เสียหาย อาทิเช่น การละเมิดธรรมสิทธิผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ โดยลบชื่อผู้สร้างสรรค์ผลงานออก ต้องเยียวยาความเสียหายในทางแพ่งแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานไม่น้อยกว่า 2,000 แต่ไม่เกิน 20,000 บาทหรือแล้วแต่ดุลยพินิจของศาล

ผู้วิจัยเห็นว่าการมีบทบัญญัติกำหนดโทษที่ชัดเจนย่อมมีผลทำให้ผู้ที่กระทำการละเมิดธรรมสิทธิแม้จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตามระมัดระวังในการนำข้อมูลของผู้อื่นมาใช้มากขึ้น ตระหนักถึงการให้เกียรติผู้สร้างสรรค์ผลงานโดยการอ้างอิงแหล่งที่มาของงานที่นำมาใช้เสมอ โดยเฉพาะการทำสื่อการสอนทางวิชาการเพราะถึงแม้ว่าบทลงโทษจะเป็นค่าสินไหมทดแทน แต่การถูกฟ้องร้องดำเนินคดีถึงชั้นศาลเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้นในแวดวงวิชาการจึงควรกำหนดแนวทางการคุ้มครองธรรมสิทธิที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

แนวทางการคุ้มครองธรรมสิทธิที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ด้วยการเยียวยาคุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดธรรมสิทธิของประเทศไทย อาศัยบทบัญญัติของกฎหมายอื่นเทียบเคียง แต่บทลงโทษแต่ละกรณียังไม่ชัดเจนจึงควรบัญญัติบทลงโทษเพื่อเยียวยาความเสียหายจากการละเมิดธรรมสิทธิทั้งทางแพ่งและทางอาญาจากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยเห็นว่า

1. การเยียวยาความเสียหายทางแพ่ง การเทียบเคียงการละเมิดลิขสิทธิ์กับการละเมิดทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ในบางกรณีผู้สร้างสรรค์มีอาจพิสูจน์ความเสียหายได้ ดังเช่นกรณีดังต่อไปนี้

1.1 การละเมิดลิขสิทธิ์นั้นเกิดจากการบิดเบือนผลงานส่งผลให้บุรณภาพงานผู้สร้างสรรค์ถูกบิดเบือนแต่ทำให้ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงานดีขึ้นเป็นที่รู้จักมากขึ้น จึงไม่อาจเอาผิดกับผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดว่าต้องเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหาย เกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์

1.2 ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงและไม่มีใครทราบว่าผู้ใช้นามแฝงนั้นคือใคร จึงยากที่จะเป็นการพิสูจน์ว่าการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นก่อให้เกิดความเสียหายหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์หรือไม่

2. การเยียวยาความเสียหายทางอาญา ความคุ้มครองตามกฎหมายอาญาจะเกิดขึ้นเมื่อการกระทำความผิดนั้นเข้าองค์ประกอบฐานใดฐานหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต เสรีภาพ ชื่อเสียงและทรัพย์สินของบุคคลอื่น มุ่งเน้นที่ตัวผู้กระทำผิดมากกว่าผลที่กระทำผิด ฉะนั้นแค่พยายามที่จะทำความผิดก็ต้องถูกลงโทษเพราะได้แสดงเจตนาออกมาแล้ว การลงโทษทางกฎหมายอาญาเป็นการลงโทษเพื่อให้ผู้อื่นกลัวและไม่เอามาเป็นเยี่ยงอย่างมากกว่าเป็นการแก้แค้นแทนหรือเป็นการชดเชยให้ผู้เสียหาย โดยระดับความรุนแรงของโทษจะขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของเหตุที่กระทำกับผลการกระทำที่ตามมา ซึ่งการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยขาดเจตนาที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดจากการละเมิดนั้นมิได้ ในปัจจุบันจึงยังไม่มีบทลงโทษการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอาญา

กฎหมายที่ใช้คุ้มครองลิขสิทธิ์ คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และฉบับแก้ไข (ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) บัญญัติความคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ไว้ 3 ประการ คือ สิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน สิทธิในการคงไว้ซึ่งบุรณภาพของงาน และ สิทธิในการห้ามกระทำการใดอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์เท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการเยียวยาความเสียหายทั้งในทางแพ่งและทางอาญา ต้องเทียบเคียงการเยียวยาความเสียหายทางแพ่งจากกฎหมายตัวอื่นประกอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของประเทศไทยควรมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ โดยเพิ่มบทบัญญัติเรื่องลิขสิทธิ์ไว้เฉพาะรวมถึงการกำหนดโทษผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ไว้เป็นบรรทัดฐานในแต่ละกรณีโดยไม่ต้องเทียบเคียงโทษกับกฎหมายอื่น

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

ในสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยบุคลากรด้านการศึกษาหรือทำงานด้านวิชาการ ซึ่งต้องเป็นทั้งต้นแบบให้กับนิสิต นักศึกษา รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม “การกระทำที่มิได้มุ่งหวังทางการค้าหรือหากำไร” เป็นข้อบัญญัติทางกฎหมายที่วางขอบเขตไว้เพื่อให้แวดวงด้านการศึกษามีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่า การนำผลงานสร้างสรรค์ของผู้อื่นมาเป็นงานของตนเองนั้น แม้จะมิได้รับประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ แต่มีผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น เป็นผลงานทางวิชาการ ตำแหน่ง ภาวลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ ฯลฯ หากประโยชน์ดังกล่าวนี้ เกิดมาจากการสร้างสรรค์งานขึ้นเอง ย่อมเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจและน่ายกย่อง แต่หากประโยชน์นั้น ได้มาจากการละเมิดลิขสิทธิ์ทางวิชาการ หรืออาจเป็นเพียงการผิดจริยธรรมหรือละเมิดกรรมสิทธิ์ก็ตาม อาจมีผลต่อชื่อเสียงและเกียรติภูมิของผู้ที่ต้องทำงานในแวดวงวิชาการทั้งต่อตัวผู้กระทำนั้นเอง และต่อเพื่อนร่วมแวดวง รวมถึงสถาบันที่สังกัดอยู่ด้วยก็ได้

ในสถาบันการศึกษา การรักษาหลักธรรมาภิบาลและความซื่อสัตย์สุจริตทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญ บุคคลใดสร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการเพื่อประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการ หรือเลื่อนวิทยฐานะหรือการให้ได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น บุคคลนั้นต้องสร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการขึ้นใหม่ด้วยตนเอง ห้ามจ้าง วาน หรือใช้ให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการให้ ไม่ว่าจะมิได้มีประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ก็ตาม บทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมีทั้ง ถอดถอนตำแหน่งวิชาการ ยกเลิกการให้ปริญญาบัตร หรือรับโทษทางอาญา คือ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในส่วนของการนำสื่อการสอนทางวิชาการบางส่วนของคนอื่นมาประยุกต์สร้างสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอน หรือถ่ายทอดความรู้ในหน่วยงาน ยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานเดิม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ปรับปรุงแก้ไขทุกฉบับของประเทศไทย ให้ความคุ้มครองกรรมสิทธิ์ตามมาตรฐานขั้นต่ำของอนุสัญญากรุงเบอร์ลินเท่านั้น โดยให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเบื้องต้นอยู่ 2 ประการ คือ สิทธิที่จะแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน และสิทธิที่ห้ามบุคคลอื่นบิดเบือน ตัดทอน หรือดัดแปลงผลงาน ด้วยเหตุนี้ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการจึงมีสิทธิขอตรวจดูผลงานที่บุคคลอื่นนำผลงานจากการสร้างสรรค์ของตนไปใช้

จากการศึกษากรรมสิทธิ์ คือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นสะท้อนความคิด ลักษณะของผู้สร้างสรรค์ สำหรับประเทศไทย เริ่มปรากฏการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ไว้ในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยบัญญัติสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงานไว้ 3 ประการคือ สิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน สิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นทำการบิดเบือน ตัดทอนหรือดัดแปลงผลงานจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และสิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงาน

ในประเด็นสิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีบทบัญญัติว่า “ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งาน...” สิทธิที่จะแสดงตนในที่นี้ไม่ได้มีคำขยายความที่ชัดเจนเอาไว้ว่าต้องแสดงตนโดยใช้ชื่อนามสกุลจริงแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทำให้เกิดความคลุมเครือว่าการใช้ชื่อย่อ หรือใช้นามแฝงคือการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือไม่ ในขณะที่พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (กรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย การระบุผู้สร้างสรรค์ หมายถึง ชื่อ นามแฝงหรือชื่อย่อ ผู้วิจัยเห็นว่าความชัดเจนในประเด็นสิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานตาม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จึงควรได้รับการแก้ไขต่อไป

ประเด็นสิทธิที่จะห้ามบุคคลอื่นทำการบิดเบือน ตัดทอนหรือดัดแปลงผลงานจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์สื่อการสอนทางวิชาการ มีสิทธิขอตรวจดูผลงาน หรือเรียกดูผลงานที่บุคคลอื่นนำผลงานจากการสร้างสรรค์ของตนไปใช้ ตามความคุ้มครองกรรมสิทธิ์ เมื่อพบการประยุต์ ดัดแปลงถ้อยคำบางคำ หรือตัดทอนเนื้อหาบางส่วนออกแม้ว่าภาพรวมของผลงานจะไม่กระทบ แต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีสิทธิที่ร้องขอให้บุคคลผู้นั้นแก้ไขผลงานให้ถูกต้องตามแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตน หากการบิดเบือน ตัดทอนหรือดัดแปลงผลงานจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ผลงานแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่มีสิทธิฟ้องร้องเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงาน เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิตลงสิทธิในการฟ้องร้องเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงานจะตกอยู่แก่ทายาท สอดคล้องกับพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (กรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลียที่ให้สิทธิในการฟ้องร้องเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงานแก่ทายาทหรือตัวแทนส่วนบุคคลตามกฎหมาย

สิทธิในการคงไว้ซึ่งบูรณภาพของงาน หมายถึง การคงซึ่งความเป็นต้นฉบับ (Originality) ของผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้น แม้ว่าลิขสิทธิ์ในผลงานนั้นจะเป็นของผู้อื่นแต่เจ้าของ

ลิขสิทธิ์ไม่มีสิทธิจะปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงแก้ไขผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์นั้นได้ แต่ในกรณี
 ที่เมื่อเวลาผ่านไปความคิดของผู้สร้างสรรค์มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ผู้สร้างสรรค์ผลงาน
 มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้เจ้าของลิขสิทธิ์ยุติการเผยแพร่ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของตนได้
 แต่ต้องเป็นไปตามข้อตกลงที่มีไว้ตั้งแต่แรก

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่าการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทยจะมีมายาวนาน แต่อยู่ใน
 ลักษณะที่อิงอยู่กับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติ
 ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) ไม่มีบทบัญญัติการลงโทษผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์
 จึงไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ในสื่อการสอน
 ทางวิชาการ อนึ่ง ความไม่ชัดเจนในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน
 จึงควรได้รับการแก้ไข

ข้อเสนอแนะ

ลิขสิทธิ์เป็นการให้ความคุ้มครองต่อเจตจำนงของผู้สร้างสรรค์งานวิชาการ
 อย่างแท้จริง แม้ว่าการรรมสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการจะโอนเป็นของบุคคลอื่นหรือ
 เป็นของสถาบันการศึกษา แต่ลิขสิทธิ์ยังคงคุ้มครองความสมบูรณ์และความเป็นต้นฉบับของ
 ผลงานเอาไว้ไม่ให้ถูกดัดแปลง ตัดทอน หรือเสริมแต่งให้เป็นไปในรูปแบบอื่นผิดจากที่ผู้สร้างสรรค์
 งานวิชาการเดิมประสงค์ไว้ จากการศึกษาผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ในประเด็นสิทธิในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
 พ.ศ. 2537 มีบทบัญญัติว่า “ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะ
 แสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งาน...” สิทธิที่จะแสดงตนในที่นี้ไม่ได้มีคำขยายความที่ชัดเจน
 เอาไว้ว่าต้องแสดงตนโดยใช้ชื่อนามสกุลจริงแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทำให้เกิดความคลุมเครือ
 ว่า การใช้ชื่อย่อ หรือใช้นามแฝงคือการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานหรือไม่ ในขณะที่
 พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมนูญ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย การระบุ
 ผู้สร้างสรรค์ หมายถึง ชื่อ นามแฝงหรือชื่อย่อ ผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อความชัดเจนในประเด็นสิทธิ
 ในการแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานตาม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จึงควรมี
 บทบัญญัติว่า “ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็น
 ผู้สร้างสรรค์งานโดยระบุชื่อ หรือนามแฝง หรืออักษรย่อ...”

2. ประเด็นสิทธิที่ในการฟ้องร้องเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงาน
 จะตกอยู่แก่ทายาท สอดคล้องกับกับพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมนูญ) ค.ศ. 2000
 ของประเทศออสเตรเลียที่ให้สิทธิในการฟ้องร้องเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์

ผลงานแก่ทายาทหรือตัวแทนส่วนบุคคลตามกฎหมาย โดยเพิ่มบทบัญญัติว่า “หากผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์เสียชีวิต สิทธิในการฟ้องร้องเพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของผู้สร้างสรรค์ผลงานแก่ทายาทหรือตัวแทนส่วนบุคคลตามกฎหมาย”

3. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) ถึง (ฉบับที่ 5) ไม่มีบทบัญญัติการลงโทษผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงควรมีการเยียวยาผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยกำหนดบทลงโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่ง ดังนี้

ในกรณีที่เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานรวมถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) คำสั่งห้าม (ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดใด ๆ ที่ศาลเห็นสมควร)
- (2) ค่าเสียหายสำหรับการสูญเสียที่เกิดจากการละเมิด
- (3) การประกาศว่ามี การละเมิดสิทธิทางศีลธรรมของผู้สร้างสรรค์
- (4) คำสั่งให้จำเลยทำการขอโทษต่อสาธารณะสำหรับการละเมิด
- (5) คำสั่งให้ลบหรือยกเลิกการแสดงที่มาอันเป็นเท็จของผลงานหรือการปฏิบัติ

ที่เสื่อมเสีย

ในการใช้ดุลพินิจในการบรรเทาทุกข์ที่เหมาะสม ศาลอาจคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

(1) ไม่ว่าจะจำเลยจะทราบหรือควรทราบตามสมควรถึงลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์หรือไม่

- (2) ผลกระทบต่อเกียรติหรือชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ที่เกิดจากความเสียหายต่องาน
- (3) จำนวนและประเภทของบุคคลที่ได้เห็นหรือได้ยินงาน
- (4) สิ่งที่ทำโดยจำเลยเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการละเมิด
- (5) หากลิขสิทธิ์ที่ถูกละเมิดเป็นสิทธิในการแสดงที่มาของการสร้างสรรค์ผลงาน

ค่าใช้จ่ายหรือความยากลำบากใด ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการระบุตัวผู้สร้างสรรค์

(6) ค่าใช้จ่ายหรือความยากลำบากในการชำระการแสดงที่มาอันเป็นเท็จของงานที่สร้างสรรค์หรือการปฏิบัติที่เสื่อมเสียของงาน

(7) ในด้านเกียรติยศ ชื่อเสียงตามกฎหมายของผู้สร้างสรรค์ได้รับความเสียหายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่กระทำหลังจากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ความเสียหายเหล่านั้นกลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของมรดกของผู้สร้างสรรค์และในฐานะที่เป็นทายาท ถ้าสิทธิในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้นยังมีอยู่และตกเป็นของผู้สร้างสรรค์ทันทีก่อนที่เขาจะเสียชีวิต

4. กฎหมายควรให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตลอดไปโดยไม่จำกัดอายุของการคุ้มครอง แม้ว่ากฎหมายพระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 และฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2018 จะขยายอายุของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ออกเป็นอีก 70 ปี ปฏิทินนับจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต แต่ลิขสิทธิ์เป็นสิทธิของผู้สร้างสรรค์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ วัตถุประสงค์เพื่ออํารงไว้ซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศ การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยไม่จำกัดอายุของการคุ้มครองแม้ว่าผู้สร้างสรรค์จะเสียชีวิตไปแล้วเป็นการส่งเสริมให้บุคคลอื่นได้ระลึกถึงผู้สร้างสรรค์ผลงาน และยังเป็น การปกป้องผลงานที่สร้างสรรค์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวคิดและวัฒนธรรมในยุคที่มีการสร้างสรรค์ ผลงานขึ้น

5. ควรมีข้อสันนิษฐานเพื่อประกอบการวินิจฉัยการดำรงอยู่ของลิขสิทธิ์ในผลงานอันมีลิขสิทธิ์ ในกรณีดังต่อไปนี้

5.1 ผู้ใดกระทำการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่โดยไม่ทราบว่าจะละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นละเมิดลิขสิทธิ์

5.2 ถ้าพิสูจน์ได้ว่าลิขสิทธิ์ยังดำรงอยู่ในผลงานสร้างสรรค์เมื่อมีการละเมิดผลงานสร้างสรรค์เกิดขึ้น ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นละเมิดลิขสิทธิ์

6. ควรมีบทบัญญัติความเสียหายจากการละเมิดลิขสิทธิ์ในพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ ทุกประเทศล้วนใช้กฎหมายเพื่อจัดระเบียบในสังคม ในส่วนของกฎหมายแพ่ง นั้นมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิในขอบเขตของสิทธิทางเศรษฐกิจมาตรการในการคุ้มครอง จึงเป็น ลักษณะการเยียวยาความเสียหายโดยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ความเสียหายทางแพ่งจึงมัก เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน แต่ลิขสิทธิ์เป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อจิตใจ เกียรติยศหรือชื่อเสียง ฉะนั้นการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะลิขสิทธิ์สื่อการสอนทางวิชาการจึงไม่มี หลักเกณฑ์พิจารณาถึงความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงเท่ากับว่ายังไม่มียกกฎหมาย ที่ใช้คุ้มครองการละเมิดลิขสิทธิ์ในสื่อการสอนทางวิชาการอย่างชัดเจน จึงต้องใช้กฎหมายแพ่ง มาประกอบกับการพิจารณาความผิด พระราชบัญญัติแก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ) ค.ศ. 2000 ของประเทศออสเตรเลีย ให้อำนาจศาลในการลงโทษผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ตามควร หากก่อให้เกิดความเสียหายด้านจิตใจและชื่อเสียง ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเพื่อ เป็นบรรทัดฐานการลงโทษผู้ที่กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้วิจัยเห็นว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ของประเทศไทยควรกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษให้ชัดเจนในประเด็นหลักเกณฑ์การเรียก ค่าเสียหายทางแพ่ง การคงไว้ซึ่งชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ รวมถึงการทำให้ชื่อเสียง กลับคืนมา การป้องกันและยับยั้งความเสียหายที่กำลังจะเกิดขึ้นกับบูรณภาพของงาน

7. กฎหมายอาญาประกอบด้วยกรกระทำคามผิดและโทษ วัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต เสรีภาพ ชื่อเสียงและทรัพย์สินของบุคคลอื่น มุ่งเน้นที่ตัวผู้กระทำผิดมากกว่าผลที่กระทำผิด ฉะนั้นแค่พยายามที่จะกระทำคามผิดก็ต้องถูกลงโทษ เพราะได้แสดงเจตนาออกมาแล้ว การลงโทษทางกฎหมายอาญาเป็นการลงโทษเพื่อให้ผู้อื่นกลัว และไม่เอามาเป็นเยี่ยงอย่าง มากกว่าเป็นการแก้แค้นแทนหรือเป็นการชดเชยให้ผู้เสียหาย โดยระดับความรุนแรงของโทษจะขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของเหตุที่กระทำกับ ผลการกระทำที่ตามมา พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของไทยในปัจจุบันก็มีบทลงโทษทางอาญา แก่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ไว้เช่นกัน แต่ไม่มีบทบัญญัติใดที่กล่าวถึงการลงโทษผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ ทางอาญาเลย ฉะนั้นหากต้องการดำเนินคดีอาญากับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ต้องใช้กฎหมายอื่น เทียบเคียง จึงเป็นปัญหาให้ขบคิดต่อไปว่าหากมีโทษทางอาญาควรมีระดับความรุนแรง ของการลงโทษมากน้อยเพียงใด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของลิขสิทธิ์และลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะในส่วนของการสอนทางวิชาการ เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายอาญาที่มีอยู่ ในปัจจุบัน ถ้าผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ได้กระทำการที่เข้าองค์ประกอบฐานความผิด ทางกฎหมายอาญา ย่อมต้องรับโทษในความผิดนั้นอยู่แล้ว

ลิขสิทธิ์ ไม่ได้บัญญัติอย่างชัดเจนใน มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แต่การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศไทยเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของอนุสัญญากรุงเบอร์ลินเท่านั้น โดยให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานอยู่ 2 ประการคือ สิทธิที่จะแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานและ สิทธิที่ห้ามบุคคลอื่นบิดเบือน ตัดทอนหรือดัดแปลงผลงาน จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 ไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากไม่มีความชัดเจนในการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ผลงานอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงขอเสนอ ดังนี้

7.1 เพื่อให้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 สมบูรณ์และสอดคล้องกับการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ผลงาน จึงควรแยกลิขสิทธิ์กับการคุ้มครองทางเศรษฐกิจออกจากกัน โดยเพิ่มนิยามของ ลิขสิทธิ์ ในมาตรา 4 เพื่อให้เกิดคำจำกัดความที่เป็นหนึ่งเดียวและเข้าใจง่าย และขยายความของลิขสิทธิ์ในมาตรา 18 ว่าผู้สร้างสรรค์ซึ่งจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ หมายถึง ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ขณะทำการสร้างสรรค์ผลงานในขณะนั้น แม้ว่า จะโอน ลิขสิทธิ์ให้บุคคลอื่นในเวลาต่อมา

7.2 เพื่อป้องกันความทับซ้อนกันของลิขสิทธิ์กับข้อมูลการบริหารสิทธิ จึงควร ขยายคำนิยามของข้อมูลการบริหารสิทธิในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 โดยใช้

คำว่า “ข้อมูลบริหารสิทธิ หมายความว่า ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงผู้สร้างสรรค์ ธรรมชาติของผู้สร้างสรรค์” ซึ่งแม้จะขยายคำนิยามของข้อมูลบริหารสิทธิแต่ความคุ้มครองธรรมชาติก็เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์อยู่

7.3 ให้ความคุ้มครองธรรมชาติโดยไม่จำกัดอายุของการคุ้มครองแม้ว่าผู้สร้างสรรค์จะเสียชีวิตไปแล้ว ในหลายประเทศที่ใช้แนวคิดนี้จะให้กระทรวงที่ดูแลด้านวัฒนธรรมมาเป็นผู้ใช้สิทธิแทนผู้สร้างสรรค์ โดยขอเสนอให้แก้ไขเพิ่มข้อความต่อท้าย พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง ดังนี้ “...นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ส่วนธรรมชาติของผู้สร้างสรรค์ให้คงอยู่ตลอดไปโดยไม่จำกัดอายุของการคุ้มครอง” เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และหลักของธรรมชาติที่มุ่งปกป้องบูรณภาพของผลงานที่ควรดำรงอยู่โดยไม่จำกัดเวลาแม้ผู้สร้างสรรค์ผลงานจะเสียชีวิตก็ตาม

7.4 บทกำหนดโทษการละเมิดธรรมชาติ

7.4.1 ทางแพ่ง หากการละเมิดธรรมชาติกระทบต่อจิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ ควรมีบทบัญญัติให้ศาลกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจเป็นตัวเลขที่ชัดเจน เพื่อเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการละเมิด และควรมีบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ที่กระทำการละเมิดธรรมชาติ ประกาศหรือโฆษณาขอโทษผู้สร้างสรรค์ผลงานในที่สาธารณะ

7.4.2 ทางอาญา เนื่องจากไม่มีบทลงโทษผู้ละเมิดธรรมชาติทางอาญา จึงควรมีบทบัญญัติลงโทษผู้กระทำการละเมิดธรรมชาติทางอาญาเพื่อป้องปรามมิให้กระทำการละเมิดหรือยับยั้งบุคคลที่กำลังกระทำการละเมิดธรรมชาติ ควรให้มีโทษปรับในจำนวนที่เหมาะสมกับชื่อเสียงเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ และอาจกำหนดให้ลงโทษถึงขั้นจำคุกถ้าการละเมิดธรรมชาตินั้นกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และจิตใจของผู้สร้างสรรค์อย่างรุนแรง

จากการศึกษาและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองธรรมชาติ สื่อการสอนทางวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่า แม้อุทยานอุดมศึกษาหลายแห่งมีระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการคัดลอกสื่อการสอนทางวิชาการ ในกรณีที่น่าสื่อการสอนทางวิชาการมาใช้เพื่อเลื่อนวิทยฐานะทางวิชาการหรือเพื่อสำเร็จการศึกษา บทลงโทษมีทั้ง ถอดถอนตำแหน่งวิชาการ หรือ ยกเลิกการให้ปริญญาบัตร แต่ในส่วนของการนำสื่อการสอนทางวิชาการบางส่วนของคนอื่นมาประยุกต์ใช้เพื่อสอน หรือถ่ายทอดความรู้ในหน่วยงาน ยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการคุ้มครองธรรมชาติของผู้สร้างสรรค์ผลงานเดิม

อนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตสื่อการสอนทางวิชาการออกมาสู่สังคมทั้งเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนา การละเมิดธรรมชาติสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา อาจเป็นจุดเริ่มต้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ต่อไปในภายภาคหน้า ด้วยเหตุนี้ อาจารย์ บุคลากร

นิสิตนักศึกษา และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับธรรมเนียม สอนและถ่ายทอดความรู้ ผ่านสื่อการสอนที่ถูกหลักทั้งธรรมเนียมและลิขสิทธิ์ เพื่อให้ทรงซึ่งคุณภาพของสื่อการสอน ทางวิชาการ



บรรณานุกรม

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2558). **คู่มือการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม**.
- กรีซพกา บุญเฟื่อง. (2556). การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญากับเศรษฐกิจสร้างสรรค์.
Assumption University Law Journal, 4(2), 36–62.
- จิต เศรษฐบุตร. (2553). **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด**. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา
และเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิต เศรษฐบุตร. (2556). **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด**. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา
และเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิระศักดิ์ รอดจันทร์. (2555). **ลิขสิทธิ์ หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อคุ้มครอง
และแสวงหาประโยชน์จากงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จิระศักดิ์ ดิษฐพลพันธ์, ธิติ เตชะไพโรจน์, จุฑามาศ นันทโพธิเดช และชาญชัย ดวงตา. (2561).
การเปรียบเทียบหลักความรับผิดทางละเมิดกับหลักความรับผิดเด็ดขาด
และการรับรู้ของผู้ประกอบการหอการค้าจังหวัดอุดรธานี. **วารสารมหาวิทยาลัย
ราชภัฏยะลา**, 13(1), 87–99.
- จุมพล ภิญโญสินวัฒน์ และภูมินทร์ บุตรอินทร์. (2561). **ประวัติศาสตร์และแนวคิดเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). **การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ:
วัฒนาพานิช.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2538). มาตรการกฎหมายในการคุ้มครองงานสร้างสรรค์อันเป็น
สาธารณสมบัติ. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, 9(26), 15–27.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2554). **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2562). **ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพฯ:
นิติธรรม.
- ณัฐพล สีสสิงหนาท. (2562). ผลงานทางวิชาการที่ “อ้างอิง” ไม่ถูกต้องถือเป็น
การ “ลอกเลียน”. **วารสารสำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง**, 3.
- ธัชชัย ศุภผลศิริ. (2544). **กฎหมายลิขสิทธิ์**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

นิคม ทาแดง, กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชชัยศรี. (2545). **เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

เนติธร รัตนสุชานันท์. (2554). ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์ในการประกอบธุรกิจกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. **วารสารสถาบันวัฒนธรรม และศิลปะ (Institute of Culture and Arts Journal)**, 9(2), 1-15.

ประพฤณี ศุภรัตน์เมธี. (ม.ป.ป.). **เอกสารประกอบการเรียนวิชาสัมมนาแนะนำกฎหมาย เรื่อง ระบบการคุ้มครองสิทธิ**. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประมวลศรี นาทีกาญจนลาภ. (2547). **ประมวลคำศัพท์และอธิบายความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา: อังกฤษ-ไทย**. กรุงเทพฯ: อเบโน.

ปริญญา ดิพดุง. (2558). ลิขสิทธิ์ในวรรณคดี. ใน **รวมคำบรรยายเนติบัณฑิตยสภา กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ปัญญาพน เจริญพานิช. (2555). ปัญหาการคุ้มครองวรรณคดี ในลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง ตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ. ศ. 2537. **วารสารกระบวนการยุติธรรม**, 5(2), 45-77.

สุสดี หลิมสกุล และบัณฑิต หลิมสกุล. (2536). **ลิขสิทธิ์ สิทธิของผู้แสดงและวรรณคดีของนาฏศิลป์ไทย ภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521: ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พงศกร เพ็ญจันทร์. (2561). **ปัญหาทางกฎหมายบางประการเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ และข้อมูลการบริหารสิทธิในกฎหมายลิขสิทธิ์**. วิทยานิพนธ์ น.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

พระเชียรชัย ไบศรี. (2560). **ทัศนคติและพฤติกรรมการลอกเลียนวรรณกรรมของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558. (2558). **พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558**. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2564, จาก

<http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C506/%C506-20-2558-a0001.htm>.

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. (5 กุมภาพันธ์ 2558). **ราชกิจจานุเบกษา**. 132(6 ก). หน้า 14-16.

- ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560. (31 ตุลาคม 2560).
ราชกิจจานุเบกษา. 134(ตอนพิเศษ 265 ง). หน้า 43-67.
- ภูมินทร์ บุตรอินทร์. (2563). **เอกสารคำสอนวิชาทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพฯ:
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2558). **การอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.
- วัชร วีรณสี.(2559). **สิทธิของผู้สร้างสรรค์ในฐานะนักแสดงภายใต้สนธิสัญญาปักกิ่ง
ว่าด้วยการแสดงในงานสัตตภัณฑ์ ค.ศ. 2012**. วิทยานิพนธ์ น.ม.,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วัส ติงสมิตร. (2544). **ธรรมสิทธิในงานอันมีลิขสิทธิ์**. **วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช**,
13(2), 69-79.
- วารี นาสกุล. (2557). **คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด
จัดการงานนอกสั่งลามิควรรได้**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ.
- วีรฉัตร ชัยศิริวารินทร์. (2563). **ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเป็นผู้สร้างสรรค์
ในงานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537**.
วิทยานิพนธ์ น.ม., มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- เวทิน นพินิตย์. (2555). **การทำผิดจริยธรรมในการเขียนและตีพิมพ์ผลงานวิชาการ**.
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 7(2), 97-104.
- ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. (2533). **การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์.
- สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2565). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วย
ประมวลจริยธรรมผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม
2565, จาก <https://www.econ.cmu.ac.th/genadm/files/ethics>.
- สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2563). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วย
ประมวลจริยธรรมของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2563**. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2565,
จาก <http://regu.tu.ac.th/quesdata/Data/AA612.pdf>.

สภามหาวิทยาลัยพะเยา. (2564). **ประมวลจริยธรรมมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2564.**

สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2565, จาก <https://does.up.ac.th/informationsubdtl/NTA5>.

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2565). **ประมวลจริยธรรมของนายกสภามหาวิทยาลัย**

กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร บุคลากรและผู้เรียน

ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2565, จาก

<https://personnel.ssru.ac.th/useruploads/files/20210428/e371d598bf16ae1fe95512a812a0eb927ca36bb0.pdf>.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2537). **พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.** สืบค้นเมื่อ

22 พฤษภาคม 2564, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%c506/%c506-20-2537-002.pdf>.

สุภาภรณ์ ศรีดี. (2565). **ลิขสิทธิ์ทางวิชาการและจริยธรรมบนอินเทอร์เน็ต,**

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565,

จาก <https://www.stou.ac.th/thai/schools/sca/document/copyright.htm>.

หมายเลขแดง. **คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด.**

อมรา ทรัพย์ไพศาล. (2531). **ธรรมสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์.** วิทยานิพนธ์ น.ม.,

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ

อรพรรณ พันธุ์พัฒนา. (2557). **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อำนาจ เนตยสุภา และชาญชัย อารีวิทยาเลิศ. (2558). **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์.**

กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

Arts Law Centre of Australia. (2021). **Information Sheet–Moral Rights.** Retrieved

May 21, 2021, from: https://www.artslaw.com.au/wp-content/uploads/2019/04/Moral_Rights_-_29.7.16.pdf

Australia copyright Council. (2021). **New Copyright Duration Changes Coming,**

Australia Government. Retrieved April 30, 2021, from:

<https://www.communications.gov.au/departmental-news/new-copyright-duration-changes-coming>.

Australian Government Federal Register of Legislation.(2000). **Copyright Amendment**

(Moral Rights) Act 2000. Retrieved May 22, 2021, from:

<https://www.legislation.gov.au/Details/C2004A00752>.

Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works Paris Act 1971. (1979).

Copyright Act 1968. Retrieved May 21, 2021, from:

<https://www.legislation.gov.au/Details/C2017C00180>.

Daniel, J., G. (1999). Electronic Right Management and Digital Identifier System. **Journal of Electronic**, 4, 4.

Gillian, D. (2002). **Copyright and the Public Interest (Modern Legal Studies)**(2nd).

Sweet & Maxwell Ltd.

Heinich, M., R (1985). **Instructional Media and the New Technologies of Instruction**.

New York: Wiley.

JESSICA MEINDERTSMA. (2021). **Theories of Copyright**, Retrieved November 2, 2021,

from: <https://library.osu.edu/site/copyright/2014/05/09/theories-of-copyright/>.

Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization (2021). **Trips: Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights**. Retrieved June 2,

2021, from: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf.

Stewart, S. M. (1983). **International Copyright Neighbouring Rights**. London:

Butterworths.

Supasiripongchai, N. (2014). Right Management Information (Rmi) and Its Role in Protecting Moral Rights in the Digital Environment: What Should Be the Appropriate Approach for the Protection of Rmi in Thailand in the Light of the Prospective Thailand-United States Free Trade Agreement (Fta)? **Computer and Telecommunications Law Review (CTLR)** 20(5), 145-161.



ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์วิจัย

เรื่อง มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์: ศึกษารณ

มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ใช้ประกอบการวิจัยเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น โดยผู้วิจัย
เพียงแต่สนใจความคิดเห็นของท่านและต้องการคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงสำหรับท่าน
มากที่สุด โดยมีต้องลงชื่อ เพื่อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ ซึ่งในกรณีนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด
ทุกคำตอบจะถูกเก็บรวบรวมไว้เป็นความลับ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับ
ความกรุณาในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดตอบตามความเป็นจริงของท่าน และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ อื่น ๆ ระบุ.....
4. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงลึก ความรู้ ความเข้าใจ คิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบ
สัมภาษณ์ เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้คุ้มครองลิขสิทธิ์ในมหาวิทยาลัยพะเยา

คำชี้แจงโปรดตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงของท่านลงใน
ช่องว่างที่กำหนด

1. รูปแบบของสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ที่ท่านได้สร้างขึ้นหรือ
ใช้อยู่ในปัจจุบันมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ในความเห็นของท่าน การสร้างสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เสี่ยงต่อการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ในการสร้างสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผ่านมาของท่าน ท่านมีการติดต่อขอใช้ลิขสิทธิ์หรือไม่

.....

.....

.....

4. การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ในการสร้างสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผ่านมาของท่าน ท่านได้อ้างอิงหรือใส่ชื่อเจ้าของผลงานเดิมและแหล่งที่มาของงานต้นฉบับหรือไม่

.....

.....

.....

5. ในกรณีที่ท่านเป็นผู้สร้างสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ท่านจะ แจก/ให้/ส่งต่อสื่อการสอนของท่านแก่ผู้อื่นหรือไม่ โดยวิธีใด (เช่น ส่งต่อไฟล์, ปริ้นท์แล้วถ่ายเอกสาร, อนุญาตให้ download) เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

6. จากประสบการณ์ของท่าน สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ที่ท่านได้สร้างขึ้นเคยถูกบุคคลอื่นหรือเพื่อนร่วมงานทำการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือถูกละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. ในความเห็นของท่าน ธรรมลัทธิ ข้อมูลบริหารลัทธิ ลิขลัทธิ เหมือนหรือแตกต่างกัน
อย่างไร

.....

.....

.....

8. ในความเห็นของท่าน ธรรมลัทธิในสื่อการสอนทางวิชาการ หมายถึงอะไร เหมือน
หรือแตกต่างจากลัทธิแต่เพียงผู้เดียวซึ่งเป็นลัทธิทางเศรษฐกิจในลัทธิอย่างไร

.....

.....

.....

9. ท่านทราบหรือไม่ว่า กฎหมายใดมีผลบังคับใช้คุ้มครองธรรมลัทธิในสื่อการสอน
ทางวิชาการ **กรณีทราบ** กรุณาตอบชื่อกฎหมาย

.....

.....

.....

10. ในความเห็นของท่านการละเมิดธรรมลัทธิเป็นการกระทำแบบใดบ้าง และผู้ที่
สร้างสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์แล้วทำการละเมิดธรรมลัทธิในสื่อการสอนทางวิชาการ
โดยไม่เจตนา ผู้นั้นมีความผิดหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

11. ท่านทราบหรือไม่ว่า แม้จะมีบทบัญญัติว่าด้วยธรรมลัทธิในมาตรา 18 แต่ก็มี
การกำหนดเกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดธรรมลัทธิที่อนุญาตให้สามารถตกลงกันเป็นอย่างอื่น
เป็นลายลักษณ์อักษร แตกต่างไปจากที่กำหนดในบทบัญญัติในมาตรา 18 ได้ **กรณีทราบ**
ท่านเห็นด้วยกับข้อยกเว้นดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

12. ในความเห็นของท่าน ธรรมเนียมพิธีในสื่อการสอนทางวิชาการ เจ้าของธรรมเนียม
สามารถโอนธรรมเนียมให้ผู้อื่นได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

13. อายุการคุ้มครองธรรมเนียมมีระยะเวลาเท่าไร และในความเห็นของท่าน อายุของ
การคุ้มครองธรรมเนียมในสื่อการสอนทางวิชาการ ควรมีระยะเวลานานเท่าไร เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

14. การละเมิดธรรมเนียมมีโทษหรือไม่ และท่านคิดว่าควรมีบทกำหนดโทษสำหรับ
การละเมิดธรรมเนียมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

15. ในความเห็นของท่าน กฎหมายลิขสิทธิ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธรรมเนียมควรมี
การปรับปรุง/พัฒนาหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

ภาคผนวก ข พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์แก้ไขลิขสิทธิ์ (ธรรมสิทธิ์) ค.ศ. 2000 ของประเทศ
ออสเตรเลีย



Copyright Amendment (Moral Rights) Act 2000

No. 159, 2000

An Act to amend the *Copyright Act 1968*, and for related purposes

[Assented to 21 December 2000]

The Parliament of Australia enacts:

1 Short title

This Act may be cited as the *Copyright Amendment (Moral Rights)
Act 2000*.

2 Commencement

- (1) This Act, other than Schedule 2, commences on the day on which it
receives the Royal Assent.

-
- (2) If the *Copyright Amendment (Digital Agenda) Act 2000* commences on or before the day on which this Act receives the Royal Assent, Schedule 2 to this Act commences immediately after Schedule 1 to this Act commences.
- (3) If subsection (2) does not apply, Schedule 2 to this Act commences when the *Copyright Amendment (Digital Agenda) Act 2000* commences.

3 Schedule(s)

Subject to section 2, each Act that is specified in a Schedule to this Act is amended or repealed as set out in the applicable items in the Schedule concerned, and any other item in a Schedule to this Act has effect according to its terms.

Schedule 1—Moral rights of authors

Copyright Act 1968

1A Subsection 55(2)

Repeal the subsection.

1 Part IX

Repeal the Part, substitute:

Part IX—Moral rights of authors of literary, dramatic, musical or artistic works and cinematograph films

Division 1—Preliminary

189 Definitions

In this Part, unless the contrary intention appears:

act of false attribution has the meaning given by subsection 195AC(2).

artistic work means an artistic work in which copyright subsists.

attributable act has the meaning given by subsection 193(2).

attributor has the meaning given by subsection 195AC(2).

author, in relation to a cinematograph film, means the maker of the film.

cinematograph film means the complete and final version of a cinematograph film in which copyright subsists.

deal means sell, let for hire, by way of trade offer or expose for sale or hire, exhibit in public, or distribute and, in Division 3, includes publish.

Schedule 1 Moral rights of authors

derogatory treatment has the relevant meaning given by Division 4.

director, in relation to a cinematograph film, has a meaning affected by section 191.

dramatic work means a dramatic work in which copyright subsists.

infringing article means:

- (a) an article that embodies a literary, dramatic, musical or artistic work, or a cinematograph film, whether or not the article bears or contains other material; or
- (b) a reproduction of, or of an adaptation of, a literary, dramatic or musical work; or
- (c) a reproduction of an artistic work; or
- (d) a copy of a cinematograph film;

being a work or film in respect of which a moral right of the author has been infringed, other than by derogatory treatment not involving the material distortion or alteration of, or the mutilation of, the work or film.

literary work means a literary work in which copyright subsists.

maker, in relation to a cinematograph film, means the director of the film, the producer of the film and the screenwriter of the film.

moral right means:

- (a) a right of attribution of authorship; or
- (b) a right not to have authorship falsely attributed; or
- (c) a right of integrity of authorship.

musical work means a musical work in which copyright subsists.

name, in Division 3, includes a pseudonym, initials or a monogram.

person representing the author, in relation to a possible infringement of any of an author's moral rights in respect of a work, means a person who, under subsection 195AN(1) or (2), is entitled to exercise and enforce the moral right concerned.

producer, in relation to a cinematograph film, has the meaning given by section 191.

right of attribution of authorship has the meaning given by Division 2.

right of integrity of authorship has the meaning given by Division 4.

right not to have authorship falsely attributed has the meaning given by Division 3.

screenwriter, in relation to a cinematograph film, means the person who wrote the script or screenplay of the film, as that meaning is affected by section 191.

transmit means:

- (a) broadcast; or
- (b) cause to be transmitted to subscribers to a diffusion service.

work means a literary work, a dramatic work, a musical work, an artistic work or a cinematograph film.

190 Moral rights conferred on individuals

Only individuals have moral rights.

191 Director, producer and screenwriter of cinematograph film

- (1) A reference in this Part to the director of a cinematograph film in the direction of which 2 or more individuals were involved is a reference to the principal director of the film and does not include a reference to any subsidiary director, whether described as an associate director, line director, assistant director or in any other way.
- (2) A reference in this Part to the producer of a cinematograph film is a reference to:
 - (a) the individual who was the producer of the film; or
 - (b) if there were 2 or more individuals involved in the production of the film—the individual who was the principal producer of the film;
 and does not include a reference to any subsidiary producer, whether described as an executive producer, associate producer, line producer, assistant producer or in any other way.

Schedule 1 Moral rights of authors

-
- (3) As only individuals have moral rights (see section 190), if the producer of a cinematograph film was a body corporate, the only moral rights in respect of the film are those of the director and screenwriter.
 - (4) A reference in this Part to the screenwriter of a cinematograph film for which 2 or more individuals were involved in the writing of the script or screenplay is a reference to the principal screenwriter.

Note: If there were 2 or more principal directors, 2 or more individuals who were the principal producers, or 2 or more principal screenwriters, of a cinematograph film, section 195AZJ, 195AZK or 195AZL applies.

192 Rights to be additional to other rights

The moral rights of the author of a work are in addition to any other rights in relation to the work that the author or anyone else has under this Act.

Division 2—Right of attribution of authorship

193 Author's right of attribution of authorship

- (1) The author of a work has a right of attribution of authorship in respect of the work.
- (2) The author's right is the right to be identified in accordance with this Division as the author of the work if any of the acts (the *attributable acts*) mentioned in section 194 are done in respect of the work.

194 Acts giving rise to right of attribution of authorship

- (1) If the work is a literary, dramatic or musical work, the *attributable acts* are the following:
 - (a) to reproduce the work in a material form;
 - (b) to publish the work;
 - (c) to perform the work in public;
 - (d) to transmit the work;
 - (e) to make an adaptation of the work.
- (2) If the work is an artistic work, the *attributable acts* are the following:

- (a) to reproduce the work in a material form;
 - (b) to publish the work;
 - (c) to exhibit the work to the public;
 - (d) to transmit the work.
- (3) If the work is a cinematograph film, the *attributable acts* are the following:
- (a) to make a copy of the film;
 - (b) to exhibit the film in public;
 - (c) to transmit the film.

195 Nature of the identification of author

- (1) Subject to subsection (2), the author of a work may be identified by any reasonable form of identification.
- (2) If:
- (a) the author of a work has made known, either generally or to a person who is required under this Part to identify the author, that the author wishes to be identified in a particular way; and
 - (b) the identification of the author in that way is reasonable in the circumstances;
- the identification is to be made in that way.

195AA Identification of author to be clear and reasonably prominent

An identification of the author of a work must be clear and reasonably prominent.

195AB What is a reasonably prominent identification

When a literary, dramatic, musical or artistic work is reproduced in a material form, an adaptation is made of a literary, dramatic or musical work, or a copy of a cinematograph film is made, an identification of the author is taken to be reasonably prominent if it is included on each reproduction of the work or of the adaptation or on each copy of the film, as the case may be, in such a way that a person acquiring the reproduction or copy will have notice of the author's identity.

Schedule 1 Moral rights of authors

Division 3—Right not to have authorship of a work falsely attributed**195AC Author's right not to have authorship falsely attributed**

- (1) The author of a work has a right not to have authorship of the work falsely attributed.
- (2) The author's right is the right not to have a person (the *attributor*) do, in respect of the work, any of the acts (the *acts of false attribution*) mentioned in the following provisions of this Division.

195AD Acts of false attribution of authorship of a literary, dramatic or musical work

If the work is a literary, dramatic or musical work, it is an act of false attribution in relation to the author of the work:

- (a) to insert or affix, or to authorise the inserting or affixing of, a person's name in or on the work, or in or on a reproduction of the work, in such a way as:
 - (i) to imply falsely that the person is the author or an author of the work; or
 - (ii) to imply falsely that the work is an adaptation of a work of the person; or
- (b) to deal with the work with a person's name so inserted or affixed, if the attributor knows that the person is not an author of the work or that the work is not an adaptation of a work of the person, as the case may be; or
- (c) to deal with a reproduction of the work, being a reproduction in or on which a person's name has been so inserted or affixed, if the attributor knows that the person is not an author of the work or that the work is not an adaptation of a work of the person, as the case may be; or
- (d) to perform in public or transmit the work as being a work of which a person is the author or as being an adaptation of a work of a person, if the attributor knows that the person is not an author of the work or that the work is not an adaptation of the work of the person, as the case may be.

195AE Acts of false attribution of authorship of artistic work

- (1) This section applies if the work is an artistic work.
- (2) It is an act of false attribution in relation to the author of the work:
 - (a) to insert or affix, or to authorise the inserting or affixing of, a person's name in or on the work, or in or on a reproduction of the work, or to use, or to authorise the use of, a person's name in connection with the work, or in connection with a reproduction of the work, in such a way as to imply falsely that the person is an author of the work; or
 - (b) to deal with the work with a person's name so inserted or affixed, if the attributor knows that the person is not an author of the work; or
 - (c) to deal with a reproduction of the work, being a reproduction in or on which a person's name has been so inserted or affixed, if the attributor knows that the person is not an author of the work; or
 - (d) to transmit the work as being a work of which a person is the author, if the attributor knows that the person is not an author of the work.

195AF Acts of false attribution of authorship of cinematograph film

- (1) This section applies if the work is a cinematograph film.
- (2) It is an act of false attribution in relation to the director, producer or screenwriter of the film:
 - (a) to insert or affix, or to authorise the inserting or affixing of, a person's name on the film or on a copy of the film in such a way as to imply falsely that the person is the director, producer or screenwriter, as the case may be, of the film; or
 - (b) to deal with the film or a copy of the film if a person's name has been so inserted or affixed on the film or a copy, as the case may be, and the attributor knows that the person is not the director, producer or screenwriter, as the case may be, of the film; or
 - (c) to transmit the film as being a film of which a person is the director, producer or screenwriter, as the case may be, if the attributor knows that the person is not the director, producer or screenwriter of the film.

Schedule 1 Moral rights of authors

195AG Acts of false attribution of authorship of altered literary, dramatic, musical or artistic work

- (1) If the work is a literary, dramatic, musical or artistic work that has been altered by a person other than the author of the work, it is an act of false attribution in relation to the author of the work:
 - (a) to deal with the work as so altered, as being the unaltered work of the author; or
 - (b) to deal with a reproduction of the work as so altered, as being a reproduction of the unaltered work of the author;if, to the knowledge of the attributor, it is not the unaltered work or a reproduction of the unaltered work, as the case may be, of the author.
- (2) Subsection (1) does not apply if:
 - (a) the effect of the alteration is insubstantial; or
 - (b) the alteration was required by law to be made, or was otherwise necessary to avoid a breach of any law.

195AH Act of false attribution of authorship of altered cinematograph film

- (1) If the work is a cinematograph film that has been altered by a person other than the maker of the film, it is an act of false attribution in relation to the director, the producer and the screenwriter of the film to deal with a copy of the film as so altered, as being a copy of the unaltered film, if, to the knowledge of the attributor, the copy of the film is not a copy of the unaltered film.
- (2) Subsection (1) does not apply if:
 - (a) the effect of the alteration is insubstantial; or
 - (b) the alteration was required by law to be made, or was otherwise necessary to avoid a breach of any law.

Division 4—Right of integrity of authorship of a work**195AI Author's right of integrity of authorship**

- (1) The author of a work has a right of integrity of authorship in respect of the work.
- (2) The author's right is the right not to have the work subjected to derogatory treatment.

195AJ Derogatory treatment of literary, dramatic or musical work

In this Part:

derogatory treatment, in relation to a literary, dramatic or musical work, means:

- (a) the doing, in relation to the work, of anything that results in a material distortion of, the mutilation of, or a material alteration to, the work that is prejudicial to the author's honour or reputation; or
- (b) the doing of anything else in relation to the work that is prejudicial to the author's honour or reputation.

195AK Derogatory treatment of artistic work

In this Part:

derogatory treatment, in relation to an artistic work, means:

- (a) the doing, in relation to the work, of anything that results in a material distortion of, the destruction or mutilation of, or a material alteration to, the work that is prejudicial to the author's honour or reputation; or
- (b) an exhibition in public of the work that is prejudicial to the author's honour or reputation because of the manner or place in which the exhibition occurs; or
- (c) the doing of anything else in relation to the work that is prejudicial to the author's honour or reputation.

Schedule 1 Moral rights of authors

195AL Derogatory treatment of cinematograph film

In this Part:

derogatory treatment, in relation to a cinematograph film, means:

- (a) the doing, in relation to the film, of anything that results in a material distortion of, the mutilation of, or a material alteration to, the film that is prejudicial to the maker's honour or reputation; or
- (b) the doing of anything else in relation to the film that is prejudicial to the honour or reputation of the maker of the film.

Division 5—Duration and exercise of moral rights**195AM Duration of moral rights**

- (1) An author's right of integrity of authorship in respect of a cinematograph film continues in force until the author dies.
- (2) An author's right of integrity of authorship in respect of a work other than a cinematograph film continues in force until copyright ceases to subsist in the work.
- (3) An author's moral rights (other than the right of integrity of authorship) in respect of a work continue in force until copyright ceases to subsist in the work.

195AN Exercise of moral rights

- (1) If the author of a work dies, the author's moral rights (other than the right of integrity of authorship in respect of a cinematograph film) in respect of the work may be exercised and enforced by his or her legal personal representative.
- (2) If the affairs of the author of a work are lawfully administered by another person (except under a law for the relief of bankrupt or

insolvent debtors), the author's moral rights may be exercised and enforced by the person administering his or her affairs.

- (3) Subject to this section, a moral right in respect of a work is not transmissible by assignment, by will, or by devolution by operation of law.
- (4) If:
- (a) a cinematograph film; or
 - (b) a literary, dramatic, musical or artistic work as included in a cinematograph film;
- has 2 or more authors, the authors may enter into a written co-authorship agreement by which each of them agrees not to exercise his or her right of integrity of authorship in respect of the film or work, as the case may be, except jointly with the other author or authors.
- (5) A co-authorship agreement has effect according to its terms.

Division 6—Infringement of moral rights

195AO Infringement of right of attribution of authorship

Subject to this Division, a person infringes an author's right of attribution of authorship in respect of a work if the person does, or authorises the doing of, an attributable act in respect of the work without the identification of the author in accordance with Division 2 as the author of the work.

195AP Infringement of right not to have authorship falsely attributed

Subject to this Division, a person infringes an author's right not to have authorship of a work falsely attributed if the person does an act of false attribution in respect of the work.

195AQ Infringement of right of integrity of authorship

- (1) This section has effect subject to this Division.

Schedule 1 Moral rights of authors

- (2) A person infringes an author's right of integrity of authorship in respect of a work if the person subjects the work, or authorises the work to be subjected, to derogatory treatment.
- (3) If a literary, dramatic or musical work has been subjected to derogatory treatment of a kind mentioned in paragraph (a) of the definition of ***derogatory treatment*** in section 195AJ that infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the work, a person infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person does any of the following in respect of the work as so derogatorily treated:
- (a) reproduces it in a material form;
 - (b) publishes it;
 - (c) performs it in public;
 - (d) transmits it;
 - (e) makes an adaptation of it.
- (4) If an artistic work has been subjected to derogatory treatment of a kind mentioned in paragraph (a) of the definition of ***derogatory treatment*** in section 195AK that infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the work, a person infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person does any of the following in respect of the work as so derogatorily treated:
- (a) reproduces it in a material form;
 - (b) publishes it;
 - (c) transmits it.
- (5) If a cinematograph film has been subjected to derogatory treatment of a kind mentioned in paragraph (a) of the definition of ***derogatory treatment*** in section 195AL that infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the film, a person infringes the author's right of integrity of authorship in respect of the film if the person does any of the following in respect of the film as so derogatorily treated:
- (a) makes a copy of it;
 - (b) exhibits it;
 - (c) transmits it.
-

195AR No infringement of right of attribution of authorship if it was reasonable not to identify the author

- (1) A person who does, or authorises the doing of, an attributable act in respect of a work does not, because the author of the work is not identified, infringe the author's right of attribution of authorship in respect of the work if the person establishes that it was reasonable in all the circumstances not to identify the author.
- (2) The matters to be taken into account in determining for the purposes of subsection (1) whether it was reasonable in particular circumstances not to identify the author of a literary, dramatic, musical or artistic work include the following:
 - (a) the nature of the work;
 - (b) the purpose for which the work is used;
 - (c) the manner in which the work is used;
 - (d) the context in which the work is used;
 - (e) any practice, in the industry in which the work is used, that is relevant to the work or the use of the work;
 - (f) any practice contained in a voluntary code of practice, in the industry in which the work is used, that is relevant to the work or the use of the work;
 - (g) any difficulty or expense that would have been incurred as a result of identifying the author;
 - (h) whether the work was made:
 - (i) in the course of the author's employment; or
 - (ii) under a contract for the performance by the author of services for another person;
 - (i) if the work has 2 or more authors—their views about the failure to identify them.
- (3) The matters to be taken into account in determining for the purposes of subsection (1) whether it was reasonable in particular circumstances not to identify the maker of a cinematograph film include the following:
 - (a) the nature of the film;
 - (b) whether the primary purpose for which the film was made was for exhibition at cinemas, for broadcasting by television or for some other purpose;
 - (c) the purpose for which the film is used;

Schedule 1 Moral rights of authors

-
- (d) the manner in which the film is used;
 - (e) the context in which the film is used;
 - (f) any practice, in the industry in which the film is used, that is relevant to the film or the use of the film;
 - (g) any practice contained in a voluntary code of practice, in the industry in which the film is used, that is relevant to the film or the use of the film;
 - (h) any difficulty or expense that would have been incurred as a result of identifying the maker;
 - (i) whether the film was made in the course of the employment of the director, producer or screenwriter.

195AS No infringement of right of integrity of authorship if derogatory treatment or other action was reasonable

- (1) A person does not, by subjecting a work, or authorising a work to be subjected, to derogatory treatment, infringe the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person establishes that it was reasonable in all the circumstances to subject the work to the treatment.
 - (2) The matters to be taken into account in determining for the purposes of subsection (1) whether it was reasonable in particular circumstances to subject a literary, dramatic, musical or artistic work to derogatory treatment include the following:
 - (a) the nature of the work;
 - (b) the purpose for which the work is used;
 - (c) the manner in which the work is used;
 - (d) the context in which the work is used;
 - (e) any practice, in the industry in which the work is used, that is relevant to the work or the use of the work;
 - (f) any practice contained in a voluntary code of practice, in the industry in which the work is used, that is relevant to the work or the use of the work;
 - (g) whether the work was made:
 - (i) in the course of the author's employment; or
 - (ii) under a contract for the performance by the author of services for another person;
 - (h) whether the treatment was required by law or was otherwise necessary to avoid a breach of any law;
-

-
- (i) if the work has 2 or more authors—their views about the treatment.
- (3) The matters to be taken into account in determining for the purposes of subsection (1) whether it was reasonable in particular circumstances to subject a cinematograph film to derogatory treatment include the following:
- (a) the nature of the film;
 - (b) whether the primary purpose for which the film was made was for exhibition at cinemas, for broadcasting by television or for some other use;
 - (c) the purpose for which the film is used;
 - (d) the manner in which the film is used;
 - (e) the context in which the film is used;
 - (f) any practice, in the industry in which the film is used, that is relevant to the film or the use of the film;
 - (g) any practice contained in a voluntary code of practice, in the industry in which the film is used, that is relevant to the film or the use of the film;
 - (h) whether the film was made in the course of the employment of the director, producer or screenwriter who alleges that the treatment was derogatory;
 - (i) whether the treatment was required by law or was otherwise necessary to avoid a breach of any law.
- (4) A person who does any act referred to in subsection 195AQ(3), (4) or (5) in respect of a work that has been subjected to derogatory treatment of a kind mentioned in that subsection does not, by doing that act, infringe the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person establishes that it was reasonable in all the circumstances to do that act.

195AT Certain treatment of works not to constitute an infringement of the author's right of integrity of authorship

- (1) The destruction of a moveable artistic work is not an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the person who destroyed the work gave the author, or a person representing the author, a reasonable opportunity to remove the work from the place where it was situated.

Schedule 1 Moral rights of authors

-
- (2) A change in, or the relocation, demolition or destruction of, a building is not an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of an artistic work that is affixed to or forms part of the building if:
- (a) the owner of the building, after making reasonable inquiries, cannot discover the identity and location of the author or a person representing the author; or
 - (b) if paragraph (a) does not apply—the owner complies with subsection (2A) in relation to the change, relocation, demolition or destruction.
- (2A) This subsection is complied with by the owner of a building in relation to a change in, or the relocation, demolition or destruction of, the building if:
- (a) the owner has, in accordance with the regulations and before the change, relocation, demolition or destruction is carried out, given the author or a person representing the author a written notice stating the owner's intention to carry out the change, relocation, demolition or destruction; and
 - (b) the notice stated that the person to whom the notice was given may, within 3 weeks from the date of the notice, seek to have access to the work for either or both of the following purposes:
 - (i) making a record of the work;
 - (ii) consulting in good faith with the owner about the change, relocation, demolition or destruction; and
 - (c) the notice contained such other information and particulars as are prescribed; and
 - (d) where the person to whom the notice was given notifies the owner within the period of 3 weeks referred to in paragraph (b) that the person wishes to have access to the work for either or both of the purposes mentioned in that paragraph—the owner has given the person a reasonable opportunity within a further period of 3 weeks to have such access; and
 - (e) where, in the case of a change or relocation, the person to whom the notice was given notifies the owner that the person requires the removal from the work of the author's identification as the author of the work—the owner has complied with the requirement.
-

-
- (3) A change in, or the relocation, demolition or destruction of, a building is not an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of the building, or in respect of any plans or instructions used in the construction of the building or a part of the building if:
- (a) the owner of the building, after making reasonable inquiries, cannot discover the identity and location of the author or a person representing the author, or of any of the authors or persons representing the authors, as the case may be; or
 - (b) if paragraph (a) does not apply—the owner complies with subsection (3A) in relation to the change, relocation, demolition or destruction.
- (3A) This subsection is complied with by the owner of a building in relation to a change in, or the relocation, demolition or destruction of, the building if:
- (a) the owner has, in accordance with the regulations and before the change, relocation, demolition or destruction is carried out, given the author or a person representing the author, or the authors or the persons representing the authors, whose identity and location the owner knows, a written notice stating the owner's intention to carry out the change, relocation, demolition or destruction; and
 - (b) the notice stated that the person to whom the notice was given may, within 3 weeks from the date of the notice, seek to have access to the building for either or both of the following purposes:
 - (i) making a record of the artistic work;
 - (ii) consulting in good faith with the owner about the change, relocation, demolition or destruction; and
 - (c) the notice contained such other information and particulars as are prescribed; and
 - (d) where the person to whom the notice was given notifies the owner within the period of 3 weeks referred to in paragraph (b) that the person wishes to have access to the building for either or both of the purposes mentioned in that paragraph—the owner has given the person a reasonable opportunity within a further period of 3 weeks to have such access; and
 - (e) where, in the case of a change or relocation, the person to whom the notice was given notifies the owner that the person
-

Schedule 1 Moral rights of authors

requires the removal from the building of the author's identification as the author of the artistic work—the owner has complied with the requirement.

- (4) Subsections (2), (2A), (3) and (3A) do not limit the operation of section 195AG.
- (4A) The removal or relocation by a person (the *remover*) of a moveable artistic work that is situated at a place that is accessible to the public, and was made for installation in that place, is not an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of the work if the remover:
- (a) after making reasonable inquiries, cannot discover the identity and location of the author or a person representing the author; or
 - (b) if paragraph (a) does not apply—complies with subsection (4B) in relation to the removal or relocation.
- (4B) This subsection is complied with by the remover in relation to the removal or relocation of a moveable artistic work if:
- (a) the remover has, in accordance with the regulations and before the removal or relocation is carried out, given the author or a person representing the author a written notice stating the remover's intention to carry out the removal or relocation; and
 - (b) the notice stated that the person to whom the notice was given may, within 3 weeks from the date of the notice, seek to have access to the work for either or both of the following purposes:
 - (i) making a record of the work;
 - (ii) consulting in good faith with the remover about the removal or relocation; and
 - (c) the notice contained such other information and particulars as are prescribed; and
 - (d) where the person to whom the notice was given notifies the remover within the period of 3 weeks referred to in paragraph (b) that the person wishes to have access to the work for either or both of the purposes mentioned in that paragraph—the remover has given the person a reasonable opportunity within a further period of 3 weeks to have such access; and
-

-
- (e) where the person to whom the notice was given notifies the remover that the person requires the removal from the work of the author's identification as the author of the work—the remover has complied with the requirement.
 - (5) Anything done in good faith to restore or preserve a work is not, by that act alone, an infringement of the author's right of integrity of authorship in respect of the work.

195AU Infringement by importation for sale or other dealing

- (1) An author's moral right in respect of a work is infringed by a person who imports an article into Australia for the purpose of dealing with the article if the importer knew, or ought reasonably to have known, that, if the article had been made in Australia, it would have been an infringing article.

- (2) In subsection (1):

dealing with does not include distributing except where the proposed distribution is for the purposes of sale.

195AV Infringement by sale and other dealings

- (1) An author's moral right in respect of a work is infringed by a person who, in Australia, deals with an article if the person knew, or ought reasonably to have known, that the article was an infringing article or, in respect of an imported article, would, if it had been made in Australia, have been an infringing article.

- (2) In subsection (1):

deals with does not include:

- (a) distributes, except where the distribution is for the purposes of sale; or
- (b) deals with by means of a dealing covered by paragraph 195AD(b), 195AD(c), 195AE(2)(b), 195AE(2)(c) or 195AF(2)(b) or subsection 195AG(1) or 195AH(1); or
- (c) deals with by means of an exhibition that is an attributable act to which section 195AO applies or an exhibition to which subsection 195AQ(5) applies.

Schedule 1 Moral rights of authors

195AW Author's consent to act or omission—films or works in films

- (1A) This section applies to a work that is:
- (a) a cinematograph film; or
 - (b) a literary, dramatic, musical or artistic work as included in a cinematograph film.
- (1) It is not an infringement of a moral right of an author in respect of a work to do, or omit to do, something if the act or omission is within the scope of a written consent given by the author or a person representing the author.
 - (2) A consent may be given in relation to all or any acts or omissions occurring before or after the consent is given.
 - (3) A consent may be given in relation to:
 - (a) a specified work or specified works existing when the consent is given; or
 - (b) a work or works of a particular description:
 - (i) the making of which has not begun; or
 - (ii) that is or are in the course of being made.
 - (4) A consent may be given by an employee for the benefit of his or her employer in relation to all works made or to be made by the employee in the course of his or her employment.
 - (5) A consent given for the benefit of the owner or prospective owner of copyright in the work or works to which it relates is presumed, unless the contrary intention appears in the consent instrument, to extend to his or her licensees and successors in title, and to any persons who are authorised by the owner or prospective owner, or by such a licensee or successor in title, to do acts comprised in the copyright.
 - (6) Subsections (2) to (5), inclusive, do not limit the operation of subsection (1).

195AWA Author's consent to act or omission—work that is not a film or included in a film

- (1) This section applies to a literary, dramatic, musical or artistic work other than such a work as included in a cinematograph film.
-

-
- (2) It is not an infringement of a moral right of an author in respect of a work to do, or omit to do, something if the act or omission is within the scope of a written consent genuinely given by the author or a person representing the author.
 - (3) Subject to subsection (4), a consent does not have any effect unless it is given:
 - (a) in relation to specified acts or omissions, or specified classes or types of acts or omissions, whether occurring before or after the consent is given; and
 - (b) in relation to either of the following:
 - (i) a specified work or specified works existing when the consent is given; or
 - (ii) a specified work, or works of a particular description, the making of which has not begun or that is or are in the course of being made.
 - (4) A consent may be given by an employee for the benefit of his or her employer in relation to all or any acts or omissions (whether occurring before or after the consent is given) and in relation to all works made or to be made by the employee in the course of his or her employment.
 - (5) A consent given for the benefit of the owner or prospective owner of copyright in the work or works to which it relates is presumed, unless the contrary intention appears in the consent instrument, to extend to his or her licensees and successors in title, and to any persons who are authorised by the owner or prospective owner, or by such a licensee or successor in title, to do acts comprised in the copyright.

195AWB Consent invalidated by duress or false or misleading statements

- (1) If a person applies duress to an author, or to a person representing an author, in connection with the giving of a consent for the purposes of section 195AW or 195AWA, the consent does not have any effect.
- (2) If:
 - (a) a person makes a statement to another person; and
 - (b) the person makes the statement knowing:

Schedule 1 Moral rights of authors

-
- (i) that the statement is false or misleading in a material particular; or
 - (ii) that a matter or thing has been omitted from the statement without which the statement is false or misleading in a material particular; and
 - (c) the person makes the statement with the intention of persuading the other person to give, or not to give, a consent for the purposes of section 195AW or 195AWA;
- the consent does not have any effect.

195AX Acts or omissions outside Australia

It is not an infringement of an author's moral right in respect of a work to do, or omit to do, something outside Australia.

Division 7—Remedies for infringements of moral rights

195AY Definition etc.

- (1) In this Division:

action means a proceeding of a civil nature between parties, and includes a counterclaim.

- (2) In the application of this Division in relation to a counterclaim, references to the defendant are taken to be references to the plaintiff.

195AZ Actions for infringement of moral rights

If a person infringes any of the moral rights of an author in respect of a work, the infringement is not an offence but the author or a person representing the author may bring an action in respect of the infringement, subject to any co-authorship agreement in force under section 195AN to which the author is a party.

195AZA Remedies for infringements of moral rights

- (1) Subject to section 203, the relief that a court may grant in an action for an infringement of any of an author's moral rights in respect of a work includes any one or more of the following:
- (a) an injunction (subject to any terms that the court thinks fit);

Moral rights of authors **Schedule 1**

-
- (b) damages for loss resulting from the infringement;
 - (c) a declaration that a moral right of the author has been infringed;
 - (d) an order that the defendant make a public apology for the infringement;
 - (e) an order that any false attribution of authorship, or derogatory treatment, of the work be removed or reversed.
- (2) In exercising its discretion as to the appropriate relief to be granted, the court may take into account any of the following:
- (a) whether the defendant was aware, or ought reasonably to have been aware, of the author's moral rights;
 - (b) the effect on the author's honour or reputation resulting from any damage to the work;
 - (c) the number, and categories, of people who have seen or heard the work;
 - (d) anything done by the defendant to mitigate the effects of the infringement;
 - (e) if the moral right that was infringed was a right of attribution of authorship—any cost or difficulty that would have been associated with identifying the author;
 - (f) any cost or difficulty in removing or reversing any false attribution of authorship, or derogatory treatment, of the work.
- (3) In deciding whether or not to grant an injunction under subsection (1), the court must consider whether the parties have made any attempt to negotiate a settlement of the action and whether it should adjourn the hearing or further hearing of the action for the purpose of giving the parties an appropriate opportunity to negotiate a settlement, whether through a process of mediation or otherwise.
- (4) If:
- (a) the work is a cinematograph film; and
 - (b) the action is brought by a person who is a screenwriter of the film; and
 - (c) the relief granted in the action consists of or includes damages; and
 - (d) the person has already been granted relief by way of damages in an action for an infringement of his or her moral rights as
-

Schedule 1 Moral rights of authors

an author of the dramatic work constituted by the script or screenplay for the film;

the amount of any damages that, apart from this subsection, would be awarded to the person in the action referred to in paragraph (b) is to be reduced by the amount of the damages awarded to the person in the action referred to in paragraph (d).

(5) If:

- (a) the work is a dramatic work constituted by the screenplay or script for a cinematograph film; and
- (b) the action is brought by a person who is an author of the screenplay or script; and
- (c) the relief granted in the action consists of or includes damages; and
- (d) the person has already been granted relief by way of damages in an action for an infringement of his or her moral rights as a screenwriter of the film;

the amount of any damages that, apart from this subsection, would be awarded to the person in the action referred to in paragraph (b) is to be reduced by the amount of the damages awarded to the person in the action referred to in paragraph (d).

(6) If, in respect of an act done after the death of an author of a work, damages are recovered under this section by the legal personal representative of the author, those damages devolve as if they formed part of the author's estate and as if the right of action in respect of the doing of the act had subsisted, and had been vested in the author, immediately before his or her death.

Note: Subsection (6) does not apply in relation to the right of integrity of authorship in respect of a cinematograph film, which ends on the author's death. See subsection 195AM(1).

195AZB Saving of other rights and remedies

- (1) Subject to this section, this Part does not affect any right of action or other remedy, whether civil or criminal, in proceedings brought otherwise than under this Part.
 - (2) Any damages recovered in proceedings brought under this Part are to be taken into account in assessing damages in proceedings brought otherwise than under this Part and arising out of the same operation or transaction.
-

- (3) Any damages recovered in proceedings brought otherwise than under this Part are to be taken into account in proceedings brought under this Part and arising out of the same operation or transaction.

195AZC Jurisdiction of courts

- (1) The jurisdiction of the Supreme Court of a State or Territory in a matter arising under this Part is to be exercised by a single Judge of the Court.
- (2) Subject to subsection (3), a decision of a court of a State or Territory (however constituted) under this Part is final.
- (3) An appeal lies from a decision of a court of a State or Territory under this Part:
 - (a) to the Federal Court of Australia; or
 - (b) by special leave of the High Court, to the High Court.
- (4) The Federal Court of Australia has jurisdiction with respect to matters arising under this Part.

195AZD Presumption as to subsistence of copyright

In an action brought under this Part for an infringement of a moral right in respect of a work, copyright is presumed to subsist in the work if the defendant does not put in issue the question whether copyright subsists in the work.

195AZE Presumption as to subsistence of moral rights

In an action brought under this Part for an infringement of a moral right in respect of a work, if copyright is presumed or proved to have subsisted in the work when the infringement is alleged to have occurred, the moral right is presumed to have subsisted in the work at that time.

195AZF Presumptions in relation to authorship of work

- (1) Section 127 applies in respect of an action brought under this Part.
- (2) If a name purporting to be the name of the director, producer or screenwriter of a cinematograph film appeared on copies of the film that were issued when the film was made, then, in an action

Schedule 1 Moral rights of authors

brought under this Part, the person whose name so appeared is, if it was his or her true name or a name by which he or she was commonly known, presumed, unless the contrary is established, to be the director, producer or screenwriter, as the case may be, of the film.

195AZG Other presumptions in relation to literary, dramatic, musical or artistic work

Sections 128 and 129 apply in respect of an action brought under this Part.

Division 8—Miscellaneous**195AZH Parts of works**

Moral rights in respect of a work apply in relation to a whole or a substantial part of the work.

195AZI Works of joint authorship

- (1) This section applies to a literary, dramatic, musical or artistic work that is a work of joint authorship.
- (2) The right of attribution of authorship in respect of the work is a right of each joint author to be identified as a joint author.
- (3) An act of false attribution in respect of the work infringes the right of each joint author not to have authorship of the work falsely attributed.
- (4) The right of integrity of authorship in respect of the work is a right of each joint author.
- (5) The consent of one joint author to any act or omission affecting his or her moral rights in respect of the work does not affect the moral rights of the other joint author or other joint authors in respect of the work.

195AZJ Cinematograph films that have more than one principal director

- (1) This section applies to a cinematograph film that has more than one principal director.
- (2) The director's right of attribution of authorship in respect of the film is a right of each director to be identified as a director.
- (3) An act of false attribution in respect of the direction of the film infringes the right of each director not to have the direction of the film falsely attributed.
- (4) The director's right of integrity of authorship in respect of the film is a right of each director.
- (5) The consent of one director to any act or omission affecting his or her moral rights in respect of the film does not affect the moral rights of the other director or other directors in respect of the film.

195AZK Cinematograph films that have more than one principal producer

- (1) This section applies to a cinematograph film of which more than one individual is the principal producer.
- (2) The producer's right of attribution of authorship in respect of the film is a right of each producer to be identified as a producer.
- (3) An act of false attribution in respect of the production of the film infringes the right of each producer not to have the production of the film falsely attributed.
- (4) The producer's right of integrity of authorship in respect of the film is a right of each producer.
- (5) The consent of one producer to any act or omission affecting his or her moral rights in respect of the film does not affect the moral rights of the other producer or other producers in respect of the film.

Schedule 1 Moral rights of authors

195AZL Cinematograph films that have more than one principal screenwriter

- (1) This section applies to a cinematograph film of which there is more than one principal screenwriter.
- (2) The screenwriter's right of attribution of authorship in respect of the film is a right of each screenwriter to be identified as a screenwriter.
- (3) An act of false attribution of authorship in respect of the script or screenplay of the film infringes the right of each screenwriter not to have the authorship of the script or screenplay of the film falsely attributed.
- (4) The screenwriter's right of integrity of authorship in respect of the film is a right of each screenwriter.
- (5) The consent of one screenwriter to any act or omission affecting his or her moral rights in respect of the film does not affect the moral rights of the other screenwriter or other screenwriters in respect of the film.

195AZM Application—right of attribution of authorship

- (1) The right of attribution of authorship in respect of:
 - (a) a cinematograph film; or
 - (b) a literary, dramatic, musical or artistic work as included in a cinematograph film;
 subsists only if the cinematograph film is made after the commencement of this Part.
- (2) The right of attribution of authorship in respect of a literary, dramatic, musical or artistic work other than such a work as included in a cinematograph film subsists in respect of a work made before or after the commencement of this Part but this Part only applies in relation to attributable acts done after that commencement.

Note: Subsection 22(1) explains when a literary, dramatic, musical or artistic work is taken to be made and paragraph 22(4)(a) explains when a cinematograph film is taken to be made.

195AZN Application—right not to have authorship falsely attributed

- (1) The right not to have authorship falsely attributed subsists in respect of a work made before or after the commencement of this Part but this Part only applies in relation to acts of false attribution done after that commencement.
- (2) Paragraph 195AD(b) or (c), 195AE(2)(b) or (c) or 195AF(2)(b) applies to an act of false attribution done after the commencement of this Part even if the name concerned was inserted or affixed before that commencement.

Note: Subsection 22(1) explains when a literary, dramatic, musical or artistic work is taken to be made and paragraph 22(4)(a) explains when a cinematograph film is taken to be made.

195AZO Application—right of integrity of authorship

- (1) The right of integrity of authorship in respect of:
 - (a) a cinematograph film; or
 - (b) a literary, dramatic, musical or artistic work as included in a cinematograph film;
 subsists only if the cinematograph film is made after the commencement of this Part.
- (2) Subject to subsection (3), the right of integrity of authorship in respect of a literary, dramatic, musical or artistic work, other than such a work as included in a cinematograph film, subsists in respect of a work made before or after the commencement of this Part.
- (3) This Part applies in relation to an infringement of a right of integrity of authorship that subsists in respect of a work referred to in subsection (2) that was made before the commencement of this Part only if the infringement occurs after the commencement of this Part. However, an act referred to in paragraph 195AQ(3)(a), (b), (c), (d) or (e) or (4)(a), (b) or (c) is not an infringement if the relevant derogatory treatment occurred before that commencement.

Note: Subsection 22(1) explains when a literary, dramatic, musical or artistic work is taken to be made and paragraph 22(4)(a) explains when a cinematograph film is taken to be made.

Schedule 1 Moral rights of authors

2 Section 238

Repeal the section.

3 Application

Part IX of the *Copyright Act 1968* as in force immediately before the commencement of this Schedule continues to apply, subject to section 238 of that Act as in force immediately before that commencement, in relation to acts done in respect of a literary, dramatic, musical or artistic work before that commencement.

Schedule 2—Consequential amendments of the Copyright Act 1968

1 Section 189 (definition of *transmit*)

Repeal the definition.

2 Paragraph 194(1)(d)

Repeal the paragraph, substitute:

(d) to communicate the work to the public;

3 Paragraph 194(2)(d)

Repeal the paragraph, substitute:

(d) to communicate the work to the public.

4 Paragraph 194(3)(c)

Repeal the paragraph, substitute:

(c) to communicate the film to the public.

5 Paragraph 195AD(d)

Omit “in public or transmit the work”, substitute “the work in public, or communicate it to the public,”.

6 Paragraph 195AE(2)(d)

Omit “transmit the work”, substitute “communicate the work to the public”.

7 Paragraph 195AF(2)(c)

Omit “transmit the film”, substitute “communicate the film to the public”.

8 Paragraph 195AQ(3)(d)

Repeal the paragraph, substitute:

(d) communicates it to the public;

9 Paragraphs 195AQ(4)(c) and (5)(c)

Repeal the paragraphs, substitute:

(c) communicates it to the public.

Schedule 2 Consequential amendments of the Copyright Act 1968

10 After section 195AV

Insert:

195AVA Matters to be taken into account

In determining whether a person has authorised the doing of an act that is an infringement of moral rights, the matters that must be taken into account include the following:

- (a) the extent (if any) of the person's power to prevent the doing of the act concerned;
- (b) the nature of any relationship existing between the person and the person who did the act concerned;
- (c) whether the person took any reasonable steps to prevent or avoid the doing of the act, including whether the person complied with any relevant industry codes of practice.

195AVB Communication by use of certain facilities

A person (including a carrier or carriage service provider) who provides facilities for making, or facilitating the making of, a communication is not taken to have authorised the doing of an act that is an infringement of moral rights merely because another person uses the facilities so provided to do such an act.

*[Minister's second reading speech made in—
House of Representatives on 8 December 1999
Senate on 7 November 2000]*

(238/99)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	สุรชาติ พองแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	3 มิถุนายน 2525
สถานที่เกิด	พะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2548 น.บ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	189 หมู่ที่ 10 ตำบลแม่ณาเรือ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 56000
ผลงานตีพิมพ์	สุรชาติ พองแก้ว (ผู้บรรยาย). (25-28 มกราคม 2565). มาตรการทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองธรรมชาติในสื่อการสอนทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ "พะเยาวิจัย ครั้งที่ 11" (หน้า 1942-1954). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา
รางวัลที่ได้รับ	-

